

R É S Z L E T E K A
HOCK JÁNOS

**ELLENMEGTARTOTT
FŐTÁRGYALÁSRÓL**

KÉSZÜLT,
DR. MÁRKI-ZAY LAJOS
ORSZÁGGYŰLÉSI GYORSIRODAI OSZT. TANÁCSOS
GYORSÍRÓI FELJEGYZÉSEINEK FELHASZNÁLÁSÁVAL

Dr. NAGY VINCE VÉDŐÜGYVÉD

FŐTÁRGYALÁS

1933. évi január hó 19-én

Hock János kihallgatása

Töreky Géza elnök: A főtárgyalást megnyitom. Tárgyalásra van kitűzve a magyar állam és a magyar nemzet megbecsülése ellen elkövetett többrendbeli büntettel vádolt Hock Jánosnak; az ügye. (A vádlotthoz): Hock János, mikor született?

Hock János vádlott: 1859 december 31-én.

Elnök: Hol?

Hock: Devecserben.

Elnök: Édesatyját hogy hívták?

Hock: Károly.

Elnök: Édesanyja?

Hock: Halvax Flóri.

Elnök: Római katolikus vallású.

Hock: Igen.

Elnök: Mi volt a foglalkozása?

Hock: Római katolikus pap vagvok.

Elnök: Plébános?

Hock: Igen.

Elnök: Katona nem volt.

Hock: De igen, voltam.

Elnök: Hol és mikor?

Hock: Voltam kérem tábori lelkész. Tudniillik besoroztak, mikor teológus voltam és a felszentelésem után beosztottak tábori lelkésznek a tartalékba. De csapathoz sohasem vonultam be.

Elnök: Egyetemet végzett?

Hock: Igen, teológiát.

Elnök: Büntetve volt már?

Flock: Nem voltam.

Elnök: Tessék helyet foglalni. A védő úr, dr. Nagy Vince jelen van:

Dr. Nagy Vince védő: Itt vagyok.

Hock: Méltóztassék megengedni, hogy én ülve beszélhessek, mert nem tudok állni.

Elnök: Ha nehezére esik, akkor majd adatok egy széket, egyelőre ott foglaljon helyet a padon.

Dr. Nagy Vince védő gyorsíró alkalmazását indítványozza. A törvényszék ezt nem tartja szükségesnek. Megengedi azonban az elnök, hogy a gyorsíró a főtárgyaláson jelen lehessen és a védelem költségére lejegyezze a főtárgyalás lefolyását.

Elnök (felolvastatja a vádiratot, majd felolvastatja a Bécsi Magyar Újságban inkriminált cikkeket. Ennek megtörténte után vádlotthoz): Lépjen ide kérem és foglaljon helyet, ha nehezére esik az állás. (Hock János az elnöki emelvénnyel szemben egy széken helyet foglal.) Megértette, mivel van vádolva?

Hock: Megértettem.

Elnök: Elismeri a bűnösségét?

Hock: Ebben a dologban nem ismerem el.

Elnök: Miért nem? Ön írta, aláírta.

Hock: Aláírtam, igen aláírtam, de legyen szabad ennél a cikknek eredetére és történetére egy pár szóval utalnom.

Elnök: Tessék.

Hock: Én egész életemben ismert pacifista voltam, mikor 1887-ben bekerültem a parlamentbe, első beszédem pacifista beszéd volt. Kiemeltem akkor, hogy nemcsak mint politikus, hanem mint pap is tiltakozom minden gyilkosság ellen, bármilyen formában is történjék az, mert Isten parancsa: Ne ölj! Többek között azt mondtam, hogy Isten a vasat nem azért teremtette, hogy testvérgyilkossággal egymás szívébe mártsák az emberek, hanem, hogy ekét és szerszámot kovácsoljanak belőle. Ez az országgyűlési naplóban szórói-szóra bennfoglaltatik. Ez volt az én első parlamenti beszédem. Ekkor, 1887-ben, gróf Apponyi Albert vezetése alatt megalakult az Interparlamentáris Unióhoz tartozó magyar különítmény, a magyar csoport. Néhai idősebb Dessewffy Arisztid volt akkor az elnöki titkár, ő jött hozzám és azt mondta: a képviselő úr beszéde nagyban hozzájárult ahhoz,¹ hogy mi is meg tudjuk alakítani pacifista csoportunkat. Kíván-e e csoport tagja lenni? Én természetesen rögtön beiratkoztam. Ettől az időponttól kezdve, ahol csak Európában, sőt Amerikában is interparlamentáris konferencia volt, én ott mindenütt megjelentem. Megjelentem Apponyival együtt és pl. a párisi konferencián felszóltam. Mikor pedig Amerikába mentünk — a st. louis-i kiállítás alkalmával volt ez — akkor megjelentünk az elnöknél, Roosewelt-nél és benyújtottuk az interparlamentáris konferencia kérelmét, hogy az összes európai hatalmakkal közölje határozatunkat, amely a lefegyverzésre, a nemzetek közötti békés bírásokodásra, az arbitrage-ra vonatkozik s Roosewelt ezt nemcsak megígérte, hanem meg is tette. Mindez csak aláfestése annak, hogy én szívből és lélekből mindenkor pacifista voltam.

1922-ben, amikor ez a memorandum íródott s amikor én Bécsben tartózkodtam, nekem jogom volt az interparlamentáris konferencián megjelenni és ott felszólni. Mert az Interparlamentáris Unió alapszabályaiban bent van, hogy az, aki mint képviselő valaha részt vett ilyen konferenciákon, még akkor is tagja marad az egyesületnek, ha időközben megszűnik a képviselői megbízatása. Részt vehet az üléseken, szavazhat stb., tehát a mandátumvesztés sem fosztott meg senkit attól, hogy jogait ott tovább is gyakorolhassa. Mikor hallottam, hogy a konferencia közelebről Bécsben fog megtartatni, részt akartam azon venni, mint a volt emigráció tagjai közül erre egyedül illetékes s ezért

megkértem a magyar csoportot, hogy jelentsenek be engem is. Boldogult Giesswein Sándor jóbarátom és képviselőtársam jött el erre hozzám és azt mondotta, hogy ez lehetetlen, a magyar csoport nem hajlandó engem bejelenteni, ott összetűzések lehetnek, ezért tehát arra kér, hogy álljak el a felszólalás jogától, mert ezzel az országnak is ártunk. Erre azt mondtam Giessweinnak, kérek, egy memorandumot irtunk, hogy szétosszuk a tagok között és én erre vállalkoztam. Mivel azonban Te meggyőztél engem, hogy nem áll az ország érdekében ezeket a dolgokat a nyilvánosság előtt szellőztetni, én elállók a felszólalástól, sőt meg sem jelenek, nem veszek részt a konferencián. Giesswein ezt Apponyinak is bejelentette, Apponyi pedig megkérte az elnököt, hogy ha mások részéről olyan irányú kísérlet történék, hogy a memorandumot nyilvánosan osztogassák, ezt akadályozza meg. Ez a memorandum tehát sohasem került egyetlen interparlamentáris csoporthoz tartozó képviselő kezébe sem, mert tulajdonképpen visszavonták, ellenben megjelent ez a memorandum, amint méltóztatott szóról-szóra, hű szövegében felolvasni a Bécsi Magyar Újság egyik számában. Most az én részvételemet akarom ebben az ügyben röviden elmondani.

A memorandum készítéséhez, a memorandum kinyomáfásához nekem semmi közöm sem volt. Igaz, hogy ezt a memorandumot — miután az emigráció csoportja, a volt októberi kormány tagjai, Bécsben tartózkodtak — én is aláírtam, de senkinek sem adtam felhatalmazást, hogy ezt nyilvánossá tegye s engem lepett meg a legkínosabban, mikor az újságban közzétették; viszont annyi becsülettel tartoztam szolidáris politikai barátaim iránt is, hogy én ezt nyilvánosan nem cáfoltam meg és nem tettem közzé.

Méltóságos Elnök úr! Én nem azért jöttem ide, hogy védelmezem magamat a büntetések ellen, mert hiszen önként jöttem haza, a bíróság elé akartam állni, ezt az ügyet tisztázni kívántam önökkel együtt, hogy járuljanak hozzá épp úgy, mint én az igazság felderítéséhez. Es én itt papi szavamra és lelkiismeretes meggyőződésemmre mondom, hogy semmit el nem hallgatok, semmit hozzá nem teszek a való igazsághoz, nehogy az elferdítették. Én is szívesen hozzájárulok mindenben ahhoz, hogy az ország is tisztán lásson és az önök lelkiismerete is nyugodtan ítélhessen. Ez erre a dologra a megjegyzésem.

Elnök: A memorandum elkészítésében semmi része⁰

Hock: Nem vettem benne részt.

Elnök: Ismerte tartalmát?

Hock: Mikor aláírtam, olvastam. Ismertem.

Elnök: Tehát hozzájárult a tartalmához.

Hock: Aláírtam.

Elnök: Kérem, ha valaki valamit elolvas, vagyis megismerkedik a tartalmával és aztán aláírja, ez annyit jelent, hogy azonosítja magát azzal az elaborátummal.

Hock: Ismétlem, hogy elkészítésében, fogalmazásában nem volt részem. Aláírtam tisztán szolidaritás szempontjából a volt.

Elnök: De ismerte a tartalmát?

flock: Ismertem, olvastam.

Elnök: Mondja kérem, honnan szedték ehhez az adatokat?

Hock: Azt nem tudom, kérem. Annál inkább mondhatom, hogy én ebben aktíve nem vettem részt, mert ezeket az adatokat én nem is ismertem. Ezeket az adatokat, úgy látom, összegyűjtötték s ehhez talán hozzájárult a Bécsi Magyar Újság riporterai kara is. De nem tudom, hogy honnan szedték..

Méltóságos uram! 1922-ben volt ez, amikor még a külső emigráció között és a hazai kormányzat között tulajdonképpen eléggé feszült volt a helyzet. Nyíltan bevallom, mi akkor harcban álltunk és nem tudtuk, hogy rövid idő múlva ki lesz felelős a mondott dolgaiért, nem tudtuk, hogy a két irány közül melyik lesz a hazaáruló. Ismétlem, 1922-ben, amikor ez a memorandum készült, a szolidaritás hatása alatt írtam azt alá. De kijelentem, hogy én ebben az évben legalább száz cikkét írtam a Bécsi Magyar Újságba s ebből a száz cikkből, amelyek hazaszeretettől voltak áttüzesítve.

Elnök: Majd meglátjuk a cikkeket.

Hock: ... igen — a cikkek tömegét értem alatta — ebből kivettek három cikket s ez a három cikk az, amelyről majd később tárgyalni fogunk, ezek azok a cikkek, amelyek inkriminálva vannak.

Kérem, egészen más a helyzet, ha azokat a viszonyokat nézzük, amelyekbe ez a cikk és a többi beilleszkedett. Kijelentem, méltóságos uram, hogy ilyen tartalmú cikket ma, még ha igaz volna, sem engednék a nevem alatt közzétenni.

Elnök: Akkor sem kellett volna engednie.

Hock: Bocsánatot kérek, akik itthon voltak és ebben a miliőben éltek és meggyőződéssel akarták ezt az irányt szolgálni, azok épp olyan hazafiasán cselekedtek, mint ahogyan gondolkodtak. Az én bűnöm csak az volt, hogy nem úgy gondolkodtam, mint azok, akik itt a hatalmon ültek. Ma már magam is belátom, hogy Magyarországnak egy egységes nemzeti összeforrásra van szüksége. Azért jöttem haza, mert a szenvedőkkel együtt akarok szenvedni. Nincs más célom és nincsen más okom arra, hogy ide, a bíróság elé álljak és kitegyem magamat mindenféle büntetésnek, vagy meggyalázásnak, csupán azért tettem meg ezt a lépést, hogy itt együtt élhessek az én honfitársaimmal, mert a nosztagiám nem engedett már tovább betegségemben ott kint élni. Kijelentem önnek, méltóságos uram, hogy ezt a memorandumot én nem szerkesztettem, hozzájárultam tisztán szolidaritásból. Szívemből sajnálom, hogy ez megjelent. Sajnálom, nem tenném többé. Ez az én bűnöm, ez az én hibám és ezért a felelősséget viselem is.

Elnök: Hogy megvilágítsam a Bécsi Magyar Újság mentalitását és tendenciáját, ismertetni fogok a Bécsi Magyar Újságnak ugyanebből a számából, amelyben ez a memorandum is megjelent, néhány szemelvényt. (Szemelvényeket olvas fel a lapból.)

Dr. Nagy Vince védő: Méltóságos Elnök Úr! Méltóztassék megengedni, hogy én tisztelettel tiltakozzam az ellen, hogy sem a vád, sem a védelem részéről elő nem terjesztett cikkeket, amelyek Hock János személyével semmiféle összefüggésben nincsenek, itt fel méltóztatik olvasni

Elnök: Kérem, tessék helyet foglalni.

Dr. Nagy Vince védő: Én ez ellen az intézkedés ellen tisztelettel tiltakozom.

Elnök: Tessék helyet foglalni. Majd meglesz erre is a módja és az alkalma ...

Dr. Nagy Vince védő: De én már most tiltakozom ez ellen.

Elnök: ..., amikor előterjesztéseket tehet, de majd csak akkor, ha én meg fogom engedni és nem akkor, amikor önnek tetszik.

Dr. Nagy Vince védő: Tessék elutasítani indítványomat, de én indítványt teszek arra vonatkozólag, hogy az ilyen felolvastást mellőzni méltóztassék.

Elnök (tovább folytatja a szemelvények felolvasását): Ilyen szellemben irt a Bécsi Magyar Újság.

Hock: Nekem ezekhez semmi közöm.

Elnök: De ismerte a Bécsi Magyar Újságot, melybe mint mondja, száz cikket irt.

Hock: Igen, de csak azután, amikor már ennek a memorandumnak a sorsa már eldőlt. Akkor kértek meg, hogy cikkírónak menjek oda. Ezeket a kirohanásokat és éretlenségeket, amelyeket épp úgy elítélek, mint méltóságos uram, én sem nem irtám, sem nem olvastam. Hiszen ezek piszkos dolgok, amelyek minden magyar ember felháborodik.

És itt legyen szabad még azt a megjegyzést tennem, miután az elnök úr említette, hogy én beszédeimben is ilyen értelemben nyilatkoztam, hogy én soha nyilvános beszédet Bécsben nem mondtam.

Elnök: Lehet, hogy Bécsben nem mondott. — Védő úr, ha megjegyzést óhajt tenni ezekre a felolvasásokra, most méltóztassék.

Dr. Nagy Vince védő: Ezeknek az idegen és nem Hock Jánostól származó cikkeknek felolvasása közben azt az indítványt terjesztettem elő, hogy méltóztassék hasonló felolvasásokat mellőzni. Ezt az indítványomat el tetszett utasítani. Ezért tisztelettel semmiségi okot jelentek be a bűnvádi perrendtartás 384. §-ának 9. pontja alapján.

Elnök: Rendben van. (Ismerteti a G2.037. ex 1923. számú vádirat második vádpontját, mely a Bécsi Magyar Újság 1922 január 4-i számában „Újévi beköszöntő” címen Hock János szerzői aláírásával megjelent cikkekre vonatkozik;)

Dr. Zalán Kornél törvényszéki titkár: (Felolvassa az inkriminált cikket.)

Elnök: Mi a megjegyzése erre a cikke, ön írta?

Hock: Igen, ezt a cikket én irtani. A stílusa és a mondat-szerkesztése körülbelül megfelel az enyémnek, de legyen sza-

bad valamit itt szintén megjegyezni. Ez a cikk egészben véve — tehát nem egyes sorokat kiragadva — tulajdonképpen egy új-évi ünnepi cikk, amelyben az én keresztény világfelfogásomnak adtam kifejezést, egyúttal rámutattam arra, hogy semmiféle erőszakos kormányzati rendszer, amely jogtalanságon, bitorláson alapszik vagy gyilkosságokkal van megerősítve, nem tartható fenn csak egy bizonyos ideig, addig amíg végre észre tér maga a nagyközönség is, mert a rossz tulajdonképpen önmagától foszlik szét. Ez volt az eszemjárása, ez volt a gondolatmenetem ebben a cikkben. Ha tehát az összbenyomást méltóztatik itt tekinteni, akkor csak egy kifogás lehet e cikk ellen, az, hogy én a kormányzó úr személyét is méltatlanul támadtam. Méltóságos Uram! ismétlem, helyezkedjünk vissza abba az időbe, amikor közöttünk még a legélesebb ellentét állott fenn. Azóta én ezt jóvátettem» magának a kormányzó urnák írtam, — itt a nyilvánosság előtt jelentem ezt ki, — hogy amennyiben én ismeretlen személye ellen valaha támadást intéztem, ezt sajnálom és szivemből bánom. Kijelentem ezt és azért teszem, mert ma már Magyarország alkotmányos életét én is biztosítottnak látom s mert nincsenek többé olyan kilengések. Itt t. i. — bocsánatot kérek — csak a nomenclaturában van különbség: idehaza kilengéseknek nevezték, Bécsben mi gyilkosságoknak neveztük ezeket a cselekedeteket s a mi álláspontunkat megerősítik a parlamentben történt támadások s megerősíti az amnesztia is, amelyet a tettesek kaptak. De ismétlem, ma már én is látom, hogy egészen más viszonyok vannak, más a jogrend és soha többé ilyen hangon egy ártatlan kormányzó, nem támadnék meg. Ez a mostani meggyőződésem. Elégtételt szolgáltatam, amennyiben mint ember szelíd alázatossággal meghajoltam Magyarország jelenlegi főúrnak, kormányzójának tekintélye előtt és kijelentettem, mint magyar ember, hogy én is alávetem magamat nemcsak a törvényes és alkotmányos rendnek, hanem egyúttal annak az uralomnak is, amelyet az ország többsége, majoritása itt az ő személyében inaugurált.

Elnök: Nézze kérem, van ebben a cikkben egy rész, amely mellett nem akarok úgy elmenni, hogy külön is szóvá ne tegyem. Ez a rész így szól (olvassa): „Fontosnak látom, hogy az emigráció az új évben ne csak a külföldet világosítsa fel a fehér terror rémségeiről, hanem a sajtóban és a magyar országgyűlésen emelt nyilvános vádakát minél szélesebb körben terjessze az elszakadt országrészekben is.”

Hock: Igen.

Elnök (tovább olvassa): „Pőrére kell vetköztetni a különítményes gyilkosokat, akik tolvajt kiáltottak, hogy szabadon rabolhassanak s a legaljasabb rágalomokkal és hazugságokkal mocskolták be a mi dicsőséges őszirózsás forradalmunkat.” Ez azt jelenti, hogy az ön tervei és politikája szerint azt a hadjáratot, amit az emigráció — ön sem tagadja — sajtójában eléggé nemtelen eszközökkel Magyarország ellen folytatott s amelyet eddig a külföldön csináltak, ön az elszakított országrészekre is

ki akarta terjeszteni. Hát azt mondja meg nekem, ön, aki ismerten hivatkozott itt is arra, hogy hazafias érzése fűtötte...

Hock: Feltétlenül.

Elnök: ..., hogy miféle hazafias célja lehetett annak, hogy az elszakított részekben élő magyarokkal meggyűlöltessék és megutáltassák Magyarországot, mert én ezt nem tudom megérteni. Már pedig ezeknek a cikkeknek csak ez lehetett a következménye s ebből lehet következtetni arra, hogy céljuk is csak ez lehetett, mert ezekből a cikkekből csak megutálni és meggyűlölni lehet Magyarországot. Hogy tehát önöknek hazafias gondolkodásuk mellett hogy lehetett ez a fegyverük, hogy mertek csak gondolni is arra, hogy ehhez a fegyverhez forduljanak, azt egyelőre nem tudom megérteni.

Hock: Méltóztassék megengedni, méltóságos elnök úr, de az ön tárgyilagos megjegyzése nem erre a cikkre vonatkozik, hanem az előbb is felemlített cikkekre, amelyekhez nekem semmi közöm, s amelyek ellen tiltakoztam is. Ebben a cikkben talán van egy-két mondat, amely sértő Magyarország fejére, öfömméltóságára a kormányzóra, vele szemben azonban megtettem a teljes kiengesztelő lépést s megteszem itt most lelkiismeretemben is. Ami pedig azt illeti, hogy ne csak a külföldet világosítsuk fel, hanem egyúttal az elszakadt területeket is, legyen szabad erre csak annyit mondanom, hogy az elszakadt területek akkor a legnagyobb nyomás alatt, idegen hatalom béklyójában nyögtek, szenvedtek és egyedül a Bécsi Magyar Újság és a Jövő volt az, amely az ott élő magyarsággal tárgyilagosan vagy nem tárgyilagosan, de bizonyos dolgokról tájékoztathatta s az elnök úr is megengedi, hogy ma már semmiféle becsületes ember nem azonosítja magát azokkal a gyilkosságokkal, amelyeket itt egyesek elkövettek kihágásképpen s amelyeket kegyelmi úton törölték, hogy a törvény megtorlása le ne csaphasson a tettesekre. Mi ez ellen tiltakoztunk. Ez nem Magyarország bűne volt, ez egyes kihágások, kilengések következménye volt, amit mi nem azonosítunk sem Magyarországgal, sem annak törvényes fejével.

Elnök: Ezt tették, hogy azonosították. Mert azt senki sem vonja kétségbe, hogy történtek kilengések, egy-két gyilkosság is, ez kétségtelen, de ezt nem lehetett jóhiszeműn úgy értékesíteni, mint ahogyan önök értékesítették a külföld előtt, hogy egész Magyarország gyilkos, itt nincs szabadság, nincs jogrend, itt a kormányzó a főgyilkos stb. Mert önök nem objektíve írták meg azt, ami kétségtelen, hogy itt bizony történt egy pár kilengés, amit mindenki sajnál.

Hock: Kérem, talán lesz kegyes nem azt mondani, hogy önök, hanem ön. Mert én nem vállalom a felelősséget azokért a cikkekért.

Elnök: De ön azonosította magát ezekkel a cikkekkel.

Hock: Én igazolni tudom ezekkel a cikkekkel, hogy mindig a leghazafiasabb hangon és mérséklőleg írtam. Azokat a kitöréseket, amelyeket egyesek ebben a lapban felelősség nélkül és névalírás nélkül közzétettek, nem helyeslem, kétségtelen, hogy

ezekkel nein azonosítom magamat. És ha méltóztatik mögen-
gedni, most beállítom a miliót is, amelyben én ezeket a cikkeket
írtam, azt a három cikket, amit a cikkek tömegéből kiemeltek
és kifogás tárgyává lettek.

Én 15 évig egyhuzamban Kecskemét képviselője voltam.
Természetes, hogy ez alatt az idő alatt úgyszólván minden em-
berrel érintkeztem, mert hiszen egyhangúlag választottak kép-
viselőnek. Mikor én leveleket, felszólításokat kaptam Kecskemét-
ről, hogy uram, mentsen meg bennünket, mert legyilkolták a
férjünket, a testvérünket és kivittek a börtönből 55—60 embert
és fejszékkel verték őket agyon Orgoványban, akkor uram —
hiszen én pap vagyok — nekem ez a kiontott vér fáj, de még
jobban fáj nekem, mint magyar embernek az, hogy ilyen gyil-
kosságokat itt a hazában el lehet követni és azért írtam cikkeim-
ben, hogy ne azonosítsák az országot a gyilkosokkal. Az én
cikkeimben nem méltóztatik olyasmit találni, ami izgatni akart
volna, csillapítani akart, ezt tettem. Az én cikkemben, tehát nem
a lapban. Olyan kedélyállapotban és olyan lelki hangulatban,
aminőben én akkor voltam, az elnök úr sem cselekedett volna
mást.

Elnök: Ezért rendreutasítom.

Hock: Köszönöm.

Elnök: Mert azt megértem, hogy felháborodna bizonyos
dolgokon, de más is felháborodott és nem ment ki a piacra és
nem piszkolta be a hazáját és nem általánosított...

Hock: Nem lettem.

Elnök: ... és nem tüntette fel Magyarországot úgy, mint
ahol csupa gyilkosok vannak.

Hock: Én ezt nem tettem.

Elnök: Ez a tendenciája.

Hock: Bocsánatot kérek, a célzatot, hogy mit akartam, és
jobban tudom magyarázni.

Elnök: Egy sajtócikket nem lehet magyarázni mással, csak
azzal, ami benne van.

Következik a 62.037. ex 1923. számú vádirat 3. pontja,
ugyancsak a Bécsi Magyar Újság 1922 június 14-i számában. „A
Károlyi-forradalom és Horthy jogrendje” címmel, Hock János
szerzői aláírásával megjelent cikk. A vád itt is ugyanaz, mint
eddig, vagyis a magyar állam és a magyar nemzet megbecsülése
ellen elkövetett bűntett.

dr. Zalán Kornél törvényszéki titkár: (Felolvassa az inkri-
minált cikket.)

Elnök: Öntől származik ez a cikk?

Hock: Tőlem. Őszintén szereltem volna, ha a tárgyalás anya-
gából ezt a cikket kikapcsoljuk. Nem magamért, a kormányzó
kedvéért és tekintélyéért.

Elnök: Nem árt a kormányzó úr tekintélyének az ön cikke.
Sokkal magasabban áll ő, semhogy ez hozzá felérne.

Hock: Feltétlenül helyesnek tartom ő méltósága álláspont-
ját, hogy nemcsak kötelességszerűleg, hanem meggyőződéssel is

védi a kormányzó urat. De hasonló meggyőződéssel védtem éa ott künn, amikor ismétlem, az volt az állapot — cest la guerre —, hogy még folyt közöttünk a küzdelem, a magam álláspontját. Mert én ezt 1923-ban adtam fel, amikor kijelentettem, hogy miután Magyarország többsége most már nyíltan állást foglalt az új rendszer mellett, én sem politikával nem foglalkozom többé, sem cikket írni, sem beszédet mondani nem fogok. Ennek most már tíz éve és azóta önök nem tudnak ellenem egyetlenegy cikket felmutatni vagy egyetlenegy beszédre hivatkozni, amelyben én következetlen lettem volna ehhez az álláspontomhoz. Ezt igazolni tudom nemcsak önvallomással, hanem ha tetszik, száz tanúval. Miután azonban itt méltóztatott megemlíteni azt a romlást, amelybe Károlyi az országot döntötte, én megfordítom a dolgot: Károlyit döntötte romlásba velünk együtt az ország akkori állapota. Egy szétesett, teljes debandageban levő országban meg kellett volna valakinek kísérnie a rendet, mert rendet csinálni senki sem tudott. Károlyit kinevezte öfelsége, a mi koronás királyunk, ő tehát alkotmányos módon lett Magyarország miniszterelnökévé. Én soha életemben a kormányzatban részt nem vettem, tevékeny részem, felelősséggel járó közkormányzati ténykedésem nem volt, de az öfelsége által kinevezett kormány felkért engem, fogadjam el a Nemzeti Tanács elnökségét. Ez akkor volt, amikor az egész országban lelkesedéssel csatlakoztak a kormányhoz. Nem kell itt bizonyítgatnom, ezt ön is igazolni fogja, méltóságos uram, hogy Budapesten akkor az emberek örömeiben csókolóztak, ölelkeztek és éltették Károlyit és az ő kormányzati rendszerét.

Elnök: Már akik. — Én nem akarom önt megakadályozni abban, hogy védekezéséül mindent elmondhasson, amit jónak lát és ami idetartozik a vádak keretébe, egyelőre azonban menjünk végig konkretizálva az egyes vádpontokon és azután majd elmondhatja általános védekezését is.

Hock: Csak be szeretném fejezni az erre vonatkozó megjegyzéseimet.

Én összehasonlításokat tettem itt, amelyek természetesen megfeleltek az én akkori politikai állásfoglalásomnak, álláspontomnak és amennyiben bűnösnek tart engem a tekintetes törvényszék azért a meggyőződésemért, amit valaha 1922-ben vallottam és mondtam, én ezért viselem a felelősséget. Egyet azonban méltóztatassanak figyelembe venni. Ebben a vádiratban még vagy 10—12 ember van 15—18 cikkel, tehát súlyosabban vádolva, mint én s ezek részben paktum útján haza jöhettek, részben egyszerűen kegyelmet kaptak. Egyedül én voltam az a polgári pártból, aki nacionalista alapon álltam és kegyelmet nem kaptam, de nem is kértem, én vagyok az, aki egyszerűen alávetem magamat a magyar bíróság ítéletének.

Elnök: Itt van a 62.037. ex 1923. számú vádirat 4. vádpontja, a Bécsi Magyar Újság 1922 március 20-i számában „Történelmi tanulságok Kossuth halálának évfordulóján” címmel, Hock János szerzői aláírásával megjelent cikk arról, hogy az újabb ma-

gyár oktobrista emigrációi a katonai rémuralom üzte ki az országból. Tessék ezt is felolvasni.

Dr. Zalán Kornél törvényszéki titkár: (Felolvassa az inkriminált cikket.)

Elnök: Ezt a cikket is ön írta?

Hock: Igen, én írtam.

Elnök: Van valami megjegyzése a váddal szemben ezzel a cikkel kapcsolatban?

Hock: Nem tudom, hogy a vád mit kifogásol benne. Méltóztassék talán megmondani.

Elnök: Azt, hogy a magyar oktobrista emigrációt katonai rémuralom üldözte ki Magyarországból. Katonai rémuralom volt valaha Magyarországon?

Hock: Bocsánatot kérek, nem szervezett katonai rémuralom volt, hanem tényleges katonai rémuralom volt. Hiszen ezt nyíltan hirdették a parlamentben és egymásután szüntették meg a különítményeket, amelyekkel az alkotmányos tényezők is minden szolidaritást megtagadtak, de ez tényleg volt.

Elnök: Ez az ön véleménye. — Mondja, milyen összeköttetésben állt ön a Bécsi Magyar Újsággal?

Hock: Mikor én innét kimentem, engem nem a katonai rémuralom üldözött ki, hanem a vörös rémuralom. Ezért menekültem június elsején.

Elnök: Látja, mindjárt önmagát cáfolja meg, mert az előbb azt mondta, tény, hogy 1919-et követően katonai rémuralom volt.

Hock: Rémuralom üldözte ki a kommunisták egy részét, mert én itt az emigránsokról beszélek. Engem magamat nem a katonai rémuralom üzött ki, én nem voltam szökevény, én a primásom elbocsátó levelével mentem ki missziót tartani az amerikai magyarsághoz. *Az a levél*, amelyben boldogult Csernoch János, mint a főpásztorom, engem az amerikai hívekhez kiküldött, itt van. Később ezt kétségbe vonták és azt mondták, hogy igen, abban az időben a primás is bizonyos nyomás alatt cselekedett, ezért én megismételtem kérelmemet és 1932-ben vagy 24-ben újra megküldte nekem a primás ezt az iratot, amelyben az összes katolikus főpapság figyelmébe ajánl. Amikor tőle elbúcsúztam, átölelt és azt mondta nekem: „János, én ismerlek téged, le igaz papom voltál.” Miután azonban primásom meghalt és új főpásztor jött az egyházmegyébe...

Elnök: Majd később rákerül erre a sor.

Hock: Pardon, csak be akarom mutatni, hogy Serédi Jusztinián főpásztorom ugyanilyen igazoló levelet adott ki számomra, amely szerint én papi ténykedésemben sohasem követtem el semmi olyan cselekedetet, ami egyházi kifogás alá esnék, s egy pár kegyes meleg szóval ezt nekem tudomásomra is hozta.

Elnök: Most maradjunk egyelőre a Bécsi Magyar Újságnál.

Hock: Hogy mit kerestem én az újságnál?

Elnök: Úgy van.

Hock: Én kimentem innét vagyontalanul. Semmim se volt,

Itthon azt beszélték abban az időben, hogy én milliókat loptam ki, hogy két milliót vittem ki aranyban a pakktáskámban. Minden józan ember tudja, hogy ez mázsákra menő teher, de ez azért hitelre talált.

Elnök: Nem talált hitelre.

Hock: Köszönöm szépen. Megnyugtat.

Elnök: Önt soha anyagi piszkossággal nem gyanúsították.

Hock: Megnyugtatott, méltóságos uram, de tessék megengedni, igaz az a közmondás, hogy semper aliquid haeret, s ha egy rágalom belopódzik a közvélemény alsóbb rétegeibe, azt ott szentül hiszik és jól mondja a francia közmondás: Quand on veult perdre son chien on dit, quil est arraché.

Elnök: Látja, ezért kell vigyázni az embernek a cikkeire, hogy mit ír, mert abból is semper aliquid haeret, amit az ember ír a nemzetéről.

Hock: Három cikket 14 év alatt, ami kifogás alá esik.

Elnök: Ön tehát a Bécsi Magyar Újságnak írt, természetesen díjazásért.

Hock: Havonként kaptam a Bécsi Magyar Újságtól abban az időben a viszonyoknak megfelelő megélhetési díjat. Cikkenként nem tudom már mennyit, de az én igénytelen, egyszerű életemet ezzel fenn tudtam tartani. Sem nem koldulhattam, sem nem lophattam.

Elnök: Kik alapították ezt az újságot és kik tartották fenn?

Hock: Ezt egy privát vállalat alapította. Később azután, amint én tudom, gróf Károlyi Mihály vette át. Mikor azonban ő átvette, én Amerikába mentem, mikor pedig 1924-ben visszajöttem Amerikából, nem írtam többé az újságba. Nem írtam. Meg is szűnt nemsokára az újság. Én kijelentettem, hogy többé politikával nem akarok foglalkozni.

Elnök: És kik finanszírozták ezt az újságot?

Hock: Azt nem tudom. Bocsánatot kérek, Károlyi talán nem is vette át a lapot és bizonyára meglesz a példányokon a lap tulajdonosának a neve. Méltóztassék talán megnézni, mert én már erre nem emlékszem, hiszen én nem jártam be a szerkesztőségbe, én cikkeket küldtem be hetenkint kétszer, csütörtökön és vasárnap, de ismétlem, a szerkesztőségbe nem jártam be és én úgy tudom, hogy Károlyi bizonyos szubvenciót adott ennek a lapnak. Hiába, mikor Károlyi kiment, nem volt olyan koldus, mint én, a templom egere, hanem az ő főúri vagyonából és ékszereiből neki bizonyosan volt pénze, amit erre a célra fordíthatott. Azt, hogy máshonnan kaphatott volna segélyforrásokat, én kizártnak tartom. Nem is az az ember volt.

Elnök: Külföldről.

Hock: Nem az az ember volt, aki piszkos dologba belement volna. Egyébként én Károlyival szakítottam akkor, amikor ő letért a polgári nacionalista alapról és átment nem is szocialistának, hanem a legszélsőbb árnyalatnak és ezt nyíltan megmondotta. Én akkor levélben megírtam neki: nem akarom a nevedet meghurcolni, nem akarom, hogy neked ártsak a mai

politikai utadban, de azóta semmiféle politikai közösségben nem állok veled. Személyi tisztességedet sértetlennek tartom ma is, de veled, mint politikussal, nem megyek többé. Ezt itt az ország színe előtt mondom, mert én ezt neki nyilvánosan megírtam. Hogy azután mi történt tovább a lappal, azt nem tudom, de azt hiszem, 1924 végén vagy 1925-ben megszűnt. Nem tudom bizonyosan, hogy mikor.

Elnök: Igen, ilyen tájon.

Hock: Amerikai utam után azonban többé nem álltam a lappal összeköttetésben.

Elnök: Önnek mégis tisztában kellett azzal lennie, hogy ez a Bécsi Magyar Újság éppúgy mint a Jövő, meg az Ember, meg a többi ilyen természetű és ilyen fajtájú újság, tulajdonképpen azért állt fenn, az volt az életcélja, hogy valahogyan visszaszerezze az úgynevezett emigránsoknak elvesztett magyarországi pozíciójukat s ezt csak úgy tudhatták elérni és így is akarták elérni, hogy kígyót-békát kiáltottak Magyarországra, elhittették, vagy legalább is el akarták hitetni — sok helyen csakugyan el is hitték —, hogy Magyarország háborús tűzfészek, hogy Magyarország veszélyezteti a békét s ezért kellene a külföldnek önöket, emigránsokat segíteni, hogy itt az ő segítségükkel, magyarán mondva, újra uralomra jussanak.

Hock: Kétségtelen.

Elnök: Ez volt a célja a Bécsi Magyar Újságnak is.

Hock: Kétségtelen. A Bécsi Magyar Újság, a Jövő és az Ember és az emigráció orgánumai azért jelentek meg, hogy az akkor folyó küzdelemben felvilágosítsák egyrészt a magyarságot, másrészt pedig segítsenek az akkori kormányrendszert, amellyel nyíltan szemben álltak, megbuktatni. Ez a nyílt célja volt a lapnak. S amikor én a Bécsi Magyar Újságba ezeket a cikkeket irtani, ismertem ezt a célt, tudtam, hogy ez a lap meg akarja buktatni a magyar kormányzatot és helyébe az októberi kormányzatot — tehát nem a vörös kormányzatot —, az októberi rendszert akarja inaugurálni, a nemzet többségének alkotmányos akarata útján.

Elnök: Nem a nemzet többségének alkotmányos akarata útján, hanem külső nyomás segítségével.

Hock: Bocsnatot kérek ...

Elnök: Hiszen minden cikknek ez volt a tendenciája!

Hock: Ha ez lett volna a cél, ha velünk ellenséges vagy feszült viszonyban levő külső hatalmakkal érintkeztek volna, akkor én vagyok az első, aki rögtön tiltakozom és otthagynom őket. Engem kérem a csehek elfogtak és három hónapig cseh fogságban szenvedtem, mert érdekes, azt mondták rólam: ez a legsovínisztább magyar és azért jött, hogy fellázítsa a magyarokat. Ugyanakkor idehaza azt beszéltek, hogy Hock János paktál a csehekkel. Uram, én soha életemben sem Masarykkal, sem Dénessel, sem egyetlen más cseh államférfival nem érintkeztem, nem ismerem és soha nem is láttam őket, engem tehát még csak a látszatával sem lehet beárnyékolni annak, mintha én külföldi

hatalmakat valaha is arra akartam volna rábírní, hogy Magyarország ellen valami ellenséges akciót indítsanak vagy hogy újra beültessenek bennünket a hatalomba. Engem nem ültethettek be, hiszen én nem is voltam kormányon.

Elnök: De hozzá tartozott ahhoz a társasághoz, amelynek ez volt a célja.

Hock: Én ismétlem, a Nemzeti Tanácsnak voltam elnöke s nekem csak az a bűnöm, hogy az én kezembe letett eskűvel kompromittálta magát egész Magyarország.

Elnök: Nem erről van szó, hanem arról, amit az emigráció: ban csináltak. Ott azonosította magát.

Hogy nem Magyarország érdekeit képviselő lapok voltak ezek, azt mutatja az a körülmény is, hogy úgy a Mécsi Magyar Újságot, mint a Jövőt nagy örömmel eresztették be a megszállt területre, holott a magyar újságokat onnan kitiltják.

Hock: Akkor ezt a többi tíz embert miért nem vonják hasonló felelősség alá. méltóságos Uram?

Elnök: Ez nem tartozik reánk. Nagyon jól tudja, hogy a bíróság azt vonja felelősségre, aki ellen a királyi ügyészség vádal emel.

Hock: Feltétlenül így van.

Elnök: Itt tehát fölösleges ilyen kérdésekkel előállni.

Hock: Feltétlenül így van, csak azt gondoltam, hogy az egyenlő elbánás elve adja meg a törvényeknek a tekintélyt.

Elnök: Biztos lehet benne, hogy akit a bíróság elé állítanak, az itt egyenlő elbánásban fog részesülni. Ezzel kimentettük volna a Bécsi Magyar Újságban megjelent inkriminált cikkeket. Most azonban ezekkel kapcsolatban ösmertetnem kellene két jelentést, amelynek ismertetése nyilvános tárgyaláson talán nem volna helyénvaló.

A Törvényszék elrendeli a zárt tárgyalást. (A zárt-ülés és az azt követő szünet után.)

Töreký Géza elnök: Folytatjuk a tárgyalást. (A vádlotthoz.) Tessék itt velem szemben helyet foglalni.

Az 53230 ex 1923. számú. vádirat vádolja Hock Jánost ugyancsak két nemzetgyalázás büntetével azért, mert a Csikágóban kiadott «Magyar Tribun» c. hetilap 1922 szeptember 15-i számában «Horthy a főgyilkos» feliratú cikket tett közzé. Ez a cikk következőképpen szól.

Dr. Zalán Kornél törvényszéki titkár: (Felolvassa a cikket.)”

Elnök: A következő cikk, amely szintén a Csikágóban megjelenő «Magyar Tribun»-ben tétetett közzé, mégpedig 1922 szeptember 22-én „Mozog a föld” cím alatt jelent meg és a következőképpen hangzik.

Dr. Paulán Gyula törvényszéki bíró: (Felolvassa a cikket.)

Elnök: Emiatt a két cikk miatt a kir. Törvényszék 1923 szeptember 25-én már bűnösnek mondta ki az akkoriban ismeretlen helyen tartózkodó Hock Jánost egy az 1921 évi III. tc. 7. §-ának első bekezdése alá eső két vétségben. Fellebbezés folytán utóbb a kir. ítéletábla foglalkozott ezzel az ügyel és a bizo-

nyitás kiegészítését rendelte el, minthogy azonban ezt a bizonyítás-kiegészítést Amerikában kellett volna foganatosítani s ez keresztülvihető nem volt, a királyi Tábla ebben az ügyben az eljárást Hock János előkerüléséig megszüntette. Ez történt 1928-ban. (Vádlothoz); Tessék már most ezekre a vádpontokra nyilatkozni.

Hock: Méltóságos Elnök úr! Én igazán lelkiismeretem mérlegére teszem vallomásomat. Az Isten előtt is felelni akarok érte s amit mondok, azt nem csak egyéni súlyommal, értékemmel, erkölcsi öntudatommal, de az Isten nevében is merem bizonyítani.

Határozottan kijelentem, hogy a két cikk közül az első cikkhez semmi közöm. Igazolom ezt azzal, hogy ez az első cikk, egy beharangozó cikk volt, amely előre jelezte, hogy én megjelenek Csikágóban és ott felolvasást fogok tartani, mégpedig két felolvasást, egyet angol nyelven a Női Békeligá felkérésére, a másikat pedig magyar nyelven, ottéő honfitársaim felvilágosítására. Már most én megjelentem Csikágóban szeptember 20-án, ez a cikk pedig — az első, amely a Magyar Tribuna-ban megjelent szeptember 15-én kelt, tehát én még ott sem voltam Csikágóban, amikor ez a cikk már napvilágot látott. Ezt azonban nem csupán vallomásommal tudom igazolni, hanem alátámaszthatom egy teljes valószínűséget igazoló bizonyítékkal is.

őméltósága volt kegyes felolvasni a legelső vádiratot, az úgynevezett interparlamentáris konferenciához intézett beadványt, amelyben szórói-szóra ugyanezek a dolgok fordultak elő. Fel is jegyeztem, hogy az amerikai cikkben ez a Landau- eset szóról-szóra át van véve abból a cikkből. Méltóztassék csak összehasonlítani, hogy ott a főgyilkos Horthy a Landau-pörrel kapcsolatban van felemlítve. Mindjárt az elején.

Elnök: És mit akar ezzel igazolni?

Hock: Csak azt, hogy ezek a cikkben foglaltakat egyszerűen átvették valahonnét, vagy pedig írástak valakivel ezt a cikket, amelyhez nekem abszolúte semmi közöm nincs, nem is vállalom érte sem a felelősséget, sem a szerzőséget, mert ilyen alpári hangon, mint ahogyan ez a cikk szól, én nem tudok írni.

A második cikkben már nagyon sok hasonlóságot találok az én stílusommal is és nem állok jól érte, hogy itt nem befolyásoltam az író. Tudniillik egy volt tanár, aki Amerikában lakott, Csikágóban, ez feljött hozzám és interview-ot kért tőlem. Adtam is neki bizonyos felvilágosításokat és beszélgetés közben ő jegyzeteket csinált. Ezeknek a jegyzeteknek alapján íródott ez a cikk, amelyben én — ismétlem — nagyon sok dolgot találok, ami az én eszemjársához hasonlít, de ezért sem tudnám a felelősséget teljesen elvállalni, mert én az ő interview-ját sem nem aprobáltam, sem előbb, tudniillik a közlés előtt nem láttam. Mindenesetre itt vagy bizonyítékot szolgáltatna az, ha a követség olyan szíves lenne, hogy legalább a kéziratot beszerezné, mert a kézirat nyomán tökéletesen, perrendtartásszerűen is megállapíthatnók, hogy az nem én írásom. és nem az én cikkem.

Ezzel kapcsolatban legyen szabad itt a méltóságos Elnök Úrnak és a tekintetes Törvényszéknek figyelmét felhívnom arra, hogy Amerikában nem szoktak lelkiismereti kérdést csinálni az ilyen cikkekből. Írnak ilyeneket derüire-borúra. Legyen szabad csak azt az egyet említenem, hogy amikor Sándor Pál volt képviselőtársam Amerikából hazajött, kétségbeesve panaszkodott, hogy odakint cikkek jelentek meg az ő nevével, sőt az arcképével, holott ő azt sem tudta, hogy az illető lap létezik s neki kellemetlenségei voltak, mert nehezen tudta csak igazolni, hogy azokhoz a cikkekhez semmi köze sincs. De ha méltóztatnak megengedni, én magam is illusztrálhatom egy példával ezt a dolgot.

Amikor én egy angol társaságban felolvasást tartottam, odajött hozzám egy angol úr és azt kérdezte tőlem, hogy ismerem-e én a magyar Nemzeti Tanács elnökét? Mondtam, hogy igen, volt szerencsém, ismertem, — «I have seen it in a picture of a news-paper», mondta nekem ez az úr. Vagyis, hogy látta az illető képét egy újságban s azután hozzátette: felfeszítették- (Derülség.) Szembefordultam vele és azt mondtam neki: «Kérem, ez egy kicsit túlzott dolog, mert én voltam a Nemzeti Tanács elnöke.» Azt hiszem, az amerikai lapok szenzációhajhászását: nekem még sem lehet bűnül betudni. Én itt őszintén beszélek, vállalom a felelősséget minden engem illető vádért, de ennek a cikknek szerzőségét határozottam visszautasítom. Én ilyen alpári hangon nem írok.

A második cikkben — ismétlem — nagyon sok hasonlóságot találok, de ezt a cikket sem én írtam. Ezt a cikket — emlékezem rá — egy újságíró írhatta, aki mesielent a hotelszobámban s akinek én interview alakjában feleltem bizonyos kérdéseire. Ezt a cikket azonban én nem approbáltam és a felelősséget ezért sem tudom elvállalni, bár sok gondolat van benne, ami hasonlít az én eszemjárásánoz, mert talán szabad annyit kijelentenem, hogy én néha belesetek a jövőbe S ez 1922-ben meglehetősen tiszta képe volt a mai állapotoknak.

Elnök: Tiltakozott ön valaha is ezek ellen a cikkek ellen? Vagy olvasta ezeket?

Hock: Nem is tudtam róluk, méltóságos Elnök úr, annyira nem tudtam, hogy mikor ezek először szóbakerültek és hallottam ezeket a vádakát, az egyik bécsi lapban — mert ekkor már ismét Bécsben voltam — becsületszavamra jelentettem ki, hogy én soha a csikagói Tribun-nal semmiféle összeköttetésben nem állottam. Azt hittem tudniillik, hogy ez a világlap talán pénzért vett valakitől ilyen cikkeket és ezeket közölte angol nyelven, de a múltkoriban megjelent nálam Bécsben a «Chikágo Tribun» egyik munkatársa ...

Dr. Nagy Vince védő: Az angol nyelvű lap munkatársa.

Hock: ... és azt kérdezte, igaz-e, hogy engem emiatt üldöznek, mert akkor ő a Chikágo Tribuntól nyilatkozatot fog hozni és kérte, hogy eljöhessen velem ide és résztvehessen a tárgyaláson. Én erre azt mondtam, hogy ezt intern dolog, ezt én majd

elintézem Magyarországon a bírósággal, nem akarok ebből semmiféle világszandalmot csinálni. Ez a cikk nem az én engedelmével és tudtommal jelent meg.

Elnök: De hiszen az magyar lap.

Hock: Igen és éppen ezzel akarom igazolni, hogy nem is tudtam, hogy ilyen lap van.

Elnök: Ekkor, 1922 őszén ön Csikágóban járt?

Hock: Igen, ott jártam. De meg tudom mutatni a naplóm-ból is, hogy én megérkeztem Csikágóba körülbelül szeptember 18. és 20. körül, ez a cikk pedig már szeptember 15-én megjelent: Felhívom a méltóságos Elnök úr figyelmét szegény Lovászy Márton esetére, akinek szintén megjelent egy cikke ebben a lapban, noha Lovászy Márton soha életében nem járt Amerikában és nem írt a lapnak cikket. Számtalan tanúval tudom bizonyítani, hogy abban az időben ő Bécsben a Jövőt szerkesztette. Természetes, hogy ezek az amerikai magyar lapok — miután nagyon gyenge existenciájuk van — ott veszik az izgató anyagot, ahol éppen találják. Egyes lapokból kivett idézeteket kiegészítenek s a maguk publikumának szájaíze szerint tálalnak fel. Ezért azonban én a felelősséget nem vállalom.

Elnök: Nem is tudott arról, hogy ez a két cikk megjelent?

Hock: A második cikkre nézve — ezt már kijelentettem — nem tagadom, hogy volt nálam egy magyar hírlapíró, egy tanár, akinek én bizonyos interview-t adtam ...

Elnök: De magát a megírt cikket nem látta? Nem olvasta?

Hock: Nem láttam és nem olvastam. Én Csikágóban — azt hiszem — 21-én tartottam meg a felolvasásomat, amelyre egy női békeliga kért fel. Egy angol felolvasást tartottam nekik, majd azután magyar honfitársaimmal rendeztünk ott egy ünnepet. Bizonyítani és igazolni tudom azonban, hogy ezt az ünnepélyt a Himnusszal kezdtük és a Himnusszal végeztük. Ez tehát hazafias jellegű ünnepély volt, ahol én egy nacionalista szellemű, tüzes magyar beszédet mondtam, amelyben az akkori itthoni viszonyokról nem is emlékeztem meg, az tisztán hazafias gyűlés, értekezlet volt.

Elnök: Ez tehát az ön védekezése? Most áttérünk a vádak harmadik csoportjára.

Hock: Szabad még egy kérdést intéznem?

Elnök: Tessék.

Hock: Nagyon köszönöm, hogy olyan türelmes velem szemben az Elnök úr. Csak azt vagyok bátor kérdezni, hogy én úgy értesültem hivatalból kinevezett ügyvédem révén, hogy bizonyítékokat kértek ...

Elnök: Nincs hivatalból kinevezett ügyvédje.

Hock: Az in contumaciam eljárás idején volt ügyvédem révén, akinek Róth Béla a neve és akit én személyesen nem is ismertem és mégis olyan lelkiismeretesen védelmezte távollétben az ügyemet, amiért e helyütt is köszönetet mondok neki — mondom — ettől az ügyvédemtől arról értesültem, hogy bizonyítékokat kértek az amerikai követség útján. A követség —

úgy hallom — a tudakozódásra negatív választ adott. Én azonban pozitív bizonyítékokkal is tudnék szolgálni, Csikágóban nekem nagyon sok jóbarátom van, akik készséggel fogják igazolni, hogy én ezzel az ügyel összefüggésben nem vagyok, ezekhez a cikkekhez semmi közöm, az azokkal kapcsolatos vádban abszolúte ártatlan vagyok.

Elnök: A harmadik csoportba tartozik a 99.887/1923. számú vádirat, amely Hock Jánost ötbrendbeli nemzetgyalázás büntetével vádolja, és pedig az 1921:111. t.-c. 2. §-a második bekezdés - nek első tétele szerint azért, mert a Kaliforniai Magyarorság című időszaki lap február hó 1-én megjelent számában: „Miért jöttem Amerikába” feliratú cikkében a magyar államról és a magyar nemzetről olyan valótlan tényeket állított, amelyek alkalmasak arra, hogy a magyar állani és a magyar nemzet megbecsülését csorbítsák és hitelét sértsék. Itt van ez a lap, amelynek „Kaliforniai Magyarorság” a címe és ennek 1923. évi február hó 1-i számában foglaltatik ez az inkriminált cikk, amelyet szintén felolvastatok.

Dr. Zalán Kornél törvényszéki titkár: (Felolvassa a cikket.)

Hock: Én írtam, kérem. Én írtam.

Elnök: Igen. S mit szól a váddal szemben? Mi a védekezése?

Hock: Nincs védekezésem, mert nem tudom, mi a vád.

Elnök: A magyar nemzetet és a magyar államot gyalázta.

Hock: Mivel?

Elnök: Ennek a cikknek tartalmával. Például azzal, hogy: „Ma is magyar menekülőkkel van tele a világ... Hazájukból a katonai rémuralom üldözte ki őket, az úgynevezett fehér terror, amely hatalmába kerítette az ország kormányzatát, visszaállította a legsötétebb középkort, a nagybirtokosok uralmát, zsoldoshadseregre támaszkodva leigázta a demokráciát, kiüldözött hazájából minden szabadságszerelő magyar embert, akik nem tudnak belenyugodni, hogy Magyarország a nép jogok és a szabadság temetője legyen.” Ezt a részt inkriminálja a kir. ügyész úr, amit most ismertettem.

Hock: Meg fogom hallgatni a kir. ügyész úr beszédét.

Elnök: Szóval az a védekezése, hogy ezt ugyan Ön írta, de nem talál benne kriminális tartalmat.

Hock: Nem találok. Az én lelkiismeretem mélyén ez bűnvádi *tételt* nem képvisel.

Elnök: Ott volt ön ekkor Kaliforniában?

Hock: Ott voltam. Két ízben.

Elnök: Itt van azután mindjárt egy nagy cikk, az élén vas-tag betűkkel: „Hock János zászlóbontása Kaliforniában.”

Hock: Azt már nem én írtam.

Elnök: Nem. E cikk szerint nagy örömmel és nagy ovációkkal fogadták.

Hock: Igazán mondhatom.

Elnök: Elhiszem. A helybeli lapok mind külön cikkekben méltatták megérkezését, s a legnagyobb tisztelettel emlékeznek

meg önről és arról a magasztos ügyről, amelyet képvisel, majd azt mondják, hogy *körülbelül* hat hetet szándékozik ott tölteni.

Hock: Így van. Megfelel az igazságnak.

Dr. Nagy Vince védő: Méltóztassék megengedni, hogy itt hívjam fel a tekintetes királyi törvényszék figyelmét a „St. Louis és Vidéke” című lap 1923 február 2-i számára, ahol Hock János beszéde is közölve van s ahol a tudósítás bevezető és befejező mondataként ugyanaz áll, amit itt Hock János említett, hogy a Himnusszal kezdték és azzal zárták be a gyűlést.

Elnök: Tudom kérem, majd rákerül a sor erre is. Most fogjuk a St. Louis-i lapokat ismertetni. Ugyanis a kir. ügyész úr ugyanebben a vádiratban vádolja Hock Jánost négyrendbeli nemzetgyalázás büntetével azért, mert ezeket a nemzetgyalázásokat elkövette azzal, hogy az Északamerikai Egyesült Államok több városában — Csikágóban 1923 január 24-én, azután 1923 január 27-én Grenet-Cityben, 1923 január 28-án St. Louisban, 1923 május 6-án Buffalóban nyilvános beszédeket mondott.

Hock: Nemcsak ott, még sok helyen.

Elnök: Elégedjek meg ezekkel. (Derűtség.) Tette ezt abból a célból, hogy valamely külföldi állam vagy szervezet a magyar állam vagy nemzet ellen ellenséges cselekményre indíttassék és olyan valótlan tényeket állított és terjesztett, amelyek alkalmassak arra, hogy a magyar állam vagy a magyar nemzet megbecsülését csorbítsák és hitelét sértsek. Ezeknek a beszédeknek lényeges tartalma a vádirat szerint a következő:

Dr. Paulag Gyula törvényszéki bíró: (Felolvassa a szemelvényeket.) Az egyik beszeg így végződik: „Szégyellem, hogy magyar vagyok.”

Hock: Azt nem szégyenlem. Szégyenlem, hogy ilyen gyaláztatossággal vádolnak.

Elnök: 1923 elején járt ön ezekben a városokban?

Hock: Jártam. Mindezekben a városokban megfordultam.

Elnök: És tartott ezeken a helyeken beszédeket is?

Hock: Igen. Előadásokat, konferanszokat. Bizonyítják majd ezek a lappéldányok is.

Elnök: Mi volt ezeknek a célja? Hogyan jöttek létre ezek a gyűlések?

Hock: Bátor vagyok ismételni, hogy én Bécsben teljesen szakítottam a Bécsi Magyar Újsággal. 9 hónapig voltam a lapnak munkatársa, akkor megváltam a laptól s attól kezdve nem volt megélhetési forrásom. Ki akartam menni primási levelem alapján Amerikába, hogy ott katolikus hittársaim között miszsiókat tartsak. Ki is mentem, ott engem nagyon ünnepeltek a magyarok, ahova csak mentem, mindenütt küldöttségileg kértek fel, hogy tartsak előadásokat vagy kulturális konferanszokat, amibe én nagyon szívesen belementem.

Elnök: Ez tény, ez az újságokból is kitűnik.

Hock: Igaz, hogy az ügyészi vádlevélben az van, hogy jellemző az én tisztességemre, hogy pénzért tartottam előadást. Hát

— bocsánatot kérek — minden ember, aki az esze után él, értelmi munkáját megfizeteti és előadásokat is lehet pénzért tartani. Megjegyzem azonban, hogy mindössze egy quarter, vagyis egynegyed dollár belépődíjjal rendeztük az előadásokat és az oficekhez odaírtuk, hogy akinek pénze nincs, ingyen is bejöhethet. Ez az én erkölcsi reputációm foltja az ügyészi vádirat szerint.

Továbbmenve meg kell említenem, hogy ezekről a beszédekről gyorsírási jegyzetek nem készültek. Semmiféle jegyzőkönyvet ezeken a gyűléseken nem vezettek, ellenben ott volt a külügyi kormány megbízottja, akinek *nevét* nem tudom, de aki minden gyűlésünkön megjelent, résztvett és én tudtam, hogy az illető tulajdonképpen moucharde — besúgó —, aki engem kémlel, de soha, soha egy szóval nem zavartam és ennek felügyelete és ellenőrzése alatt tartottam meg beszédeimet. Hogy ez az úr mit referált, arról én jót nem állhatok. Kétségtelen, hogy súlyos dolgot kellett neki összekomponálnia, mert különben nem bízták volna meg a további kutatással és csak úgy tudta magának biztosítani a napidíjakat, ha kegyetlen jelentéseket küldött be rólam. Az ő jelentései semmiféle hivatalos adattal támogatva nincsenek, ezek légből kapott hírek, állítások, amelyeknek tulajdonképpen semmi súlyuk nincs. Legyen szabad ezt egy példával külön is illusztrálnom.

St. Louisban voltam. Az ottani lapok, amelyek természetesen köztársasági érzelműek és ennek megfelelően írják cikkeiket közönségüknek, leírták az ottani gyűlést, úgy, ahogyan az lefolyt. Miután Amerikában az ilyen konferanszokon szokásban van, hogy a közönség köréből valaki kérdéseket tesz fel, hogy ez vagy az hogyan van s ennek következtében bizonyos vita fejlődik ki, amelynek közvetlenségében azután világosabbá lesz maga a tétel is — szóval ott nemcsak egy ember gondolkodik, hanem a hallgatóság is vele érez és vele gondolkodik —, egy alkalommal felállt egy úriember és azt kérdezte tőlem, igaz-e, hogy Magyarországon Somogyit és Bacsót meggyilkolták és a Dunába dobták a holttestüket, aranyóráikat azonban nem találták meg náluk. — Világosan emlékszem, ezt feleltem: „Édes barátom, én ebből a dologból éppen annyit tudok, mint maga, a lapokban olvastam, de nem tudom elhinni, hogy ilyen kegyetlenséget elkövettek volna. A magyar embernek sok hibája van, de orvul nem szokott gyilkolni.” Ez volt a megjegyzésem s ehhez még hozzátettem, hogy amennyiben az újságok ezt állítják, nem tudom, hogy ez hitelt érdemlő-e vagy sem. Ekkor felállt az az úriember, aki engem városról-vársora nyomon kísért és kijelentette, ezt ne tessék hinni, egy betű sem igaz belőle, az újságok pénzért hazudnak. Ez gabszág. Ebből egy szó sem igaz. — Erre a közönség köréből jelentkezett egy úriember és azt kérdezte tőlem: Elnök úr, van nekem jogom felszólalni? Én azt feleltem, hogy természetesen joga van, ha már ide fáradt, mondja el, amit akar. — Az elnök úr azt állítja, — mondotta ez az úr, — hogy ez a hír a lapokban jelent meg és ezért a lapok felelősek, nem

tudja, hogy megtörtént-e a gyilkosság. Ez az úr pedig, aki az imént szólott, azt állítja, hogy mindebből egy betű sem igaz. Nos, elnök úr. Én a meggyilkolt Somogyi testvére vagyok, a st.-loui si egyetemen a biokémia tanára és én mondom, hogy igaz a gyilkosság. — Ez, kérem, drámai jelenet volt. Életemben ilyen frappáns bizonyítást még nem értem. Egy pillanat alatt kézről-kézre adták azt a tisztviselőt, a moucharde urat és „Éljen a barátság” felkiáltással kidobták a gyülekezetből. Ennyit tudok a st.-loui si konferenciáról. Ezek a dolgok, amiket ő összeírt, az ő lelkiismeretén száradnak és az én lelkiismeretemet nem szennyezik be.

Elnök: Itt van azután a „St. Louis és Vidéke”-nek 1923 január 26-i száma. Ez az első oldalon hirdeti, hogy Hock János megérkezik, a Nemzeti Tanács elnöke tart előadási, belépődíj 25 cent.

Hock: Ennyit mondtam. Egy quarter, 25 cent.

Elnök: Itt van azután egy cikk arról, hogy megérkezett i Hock János. Tegnap délután 3 órakor volt a népgyűlés ilyen és ilyen hallban. Majd: Csütörtökön reggel érkezett meg St. Louisba a magyarság nagy vendége, az aranszájú pap, akinek a szíve is arany. Az állomáson ilyen és ilyen urak fogadták. 28-án tart előadást, — Még az útirány is jelezve van, amelyen a hallhoz lehet jutni.

Hock: Úgy van.

Elnök: Közli a lap Károlyi Mihály nyílt levelét az amerikai magyarsághoz. Ezt csak kivonatossan ismertetem: A volt Károlyi-párt októbrista csoportja elhatározta, hogy Hock Jánost, a volt Nemzeti Tanácsnak és a régi 48-as Károlyi-pártnak elnökét, küldetéssel bizza meg Amerikába. Utazásának célja: hogy ott a magyar októbrista emigrációt képviselje. A kiküldött feladata pedig az, hogy az Egyesült Államokban élő magyarságot, akik az óhaza függetlenségének, köztársasági államformájának, szociális intézményeinek és megalapozott demokráciájának igazi hívei és elvbarátai, felvilágosítsa a mai magyar társadalmi és politikai közviszonyokról. — Ezt írja Károlyi Mihály. Az ön küldetésének tehát elsősorban felvilágosító, tájékoztató jellege volt.

Hock: Igen.

Elnök: Az említett csoport ugyanis meg van győződve arról, hogy erre szükség van, stb. Majd ezt olvashatjuk: „Hallgassátok meg tehát Hock Jánost, aki papi hivatásának megfelelő, igazi keresztényi szeretettel és megértő türelmességgel viseltetik stb. Senki se hivatottabb ilyen feladatra, hiszen ő volt, ideinek kezébe a dicsőséges októberi felszabadulás napjaiban az egész nemzet lelkesedéssel tette le az esküt a magyar köztársaságra.”

Hock: Nem volt az kérem eskü.

Elnök: Károlyi Mihály így mondja: „Ki volna hivatottabb a békés megértés hirdetésére, a magyarság lelki egységének helyreállítására, mint az az igaz, Krisztus szíve szerinti pap, aki mindig a haladásnak, a szabadelvűségnek, az egyetemes emberi szeretetnek tanait hirdette és egész életén át gyakorolta is. Ezzel a

zászlóval ment közétek Hock János most is, fogadjátok őt olyan szeretettel és bizalommal, aminőt tőlünk visz hozzátok. 1923 január 1. Károlyi Mihály.”

Ugyanezen az oldalon még egy különös cikk van arról, hogy ön hol mindenfelé járt. Közli a lap, hogy február 1-én hol tart előadást, stb. Ezeknek az előadásoknak az ön részéről történt megtartása tehát kétségtelen.

Itt van azután a másik oldalon: „Vasárnap lesz a Hock János St. Louisi beszéde. Mindnyájunknak el kell menni.” — Egy hosszú, háromhasábos cikk, amely beharangozza ezt a gyűlést.

„Hock János azon katolikus magyar papok egyike, akik az igaz Krisztus igéit, az egyenlőséget és testvériséget nemcsak hirdetik, hanem alkalmazza is. Ez az oka, hogy a katolikus magyar papság egy része ellensége. Ezért van, hogy az itteni magyar követség és a Habsburg-dinasztia slepphordozói, ahol csak tehetik, ellene fordulnak.”

Hock: Tetszik látni, igazolja, hogy ott volt az a mouchard (besúgó), aki engem lépten-nyomon követelt.

Elnök: Igen. A harmadik oldalon, itt van megint egy hosszú cikk: „St. Louis magyarsága Hock Jánosért, aki a demokratikus haladás híve és mint ismeretes, idejövetelének célja az, hogy itt megalakítsa a köztársasági pártot.” Tényleg ilyen küldetésben is járt Amerikában?

Hock: Nem, semmiféle utasítást nem is fogadtam volna el, mert mikor egyházi funkcióra megyek ki, csak a prímástól fogadok el utasítást.

Elnök: Ez nem egyházi funkció lett volna.

Hock: Engem erre senki sem utasított, senki se kért fel. Hogy gondolkodásomat e részben megismertessem, méltóztassék megengedni, hogy utalhassak arra, hogy amikor október 30-án éjjel a király megbízása alapján itt megalakult a kormány, másnap reggel összejöttek a Nemzeti Tanács tagjai — sokan élnek közülök olyanok, akik itt vannak és bizonyíthatják — és akkor felvetette valaki a gondolatot, hogy ki kell kiáltani a köztársaságot. Ekkor én felálltam — felhívom tanúul mindazokat, akik jelen voltak, közülük itt Budapesten legalább nyolc-tízen még mindig élnek és akik igazolhatják, amit most mondani fogok s amiről nem tudtam, hogy elő fog fordulni...

Elnök: Kérem, most csak az amerikai körútjáról vffi szó.

Hock:igen, csak igazolni akarom, hogy amikor ezt a gondolatot felvetették, én felálltam és kijelenttem: Amely pillanatban önök a nemzet többségének megkérdezése nélkül államformát akarnak változtatni, én abban a pillanatban leteszem a Nemzeti Tanács elnökségét. És kijelentem önöknek, hogy én részemről a mai nehéz viszonyok között, amikor annyi sebből vérzik az ország, amikor annyi megoldatlan kérdésünk van, nem helyeslem, ha felvetnek egy olyan kérdést, amellyel csak nehezítik a megoldást. Tehát én a köztársasági pártot — ugyebár — agitáció útján nem is akarhattam Amerikában megszervezni.

Elnök: Nézze kérem. Itt van a St. Louis és Vidéke című lap

1923 február 2-iki száma. Ebben az egész oldalon végigvonul az a vastag betűvel nyomtatott cím, hogy „A magyar köztársaság visszaállítását követeli”, majd arról szól itt a tudósítás, hogy St Lottis és környékének magyarsága gyönyörű megértéssel ünne, pelte Hock Jánosban az októbrista elnököt. Itt van azután hogy megalakult a köztársasági párt Üdvözlő távirat Károlyi Mihálynak: „Szívünk még telve van annak a gyönyörű, megkapó ünnepe lésnek emlékével, amelyet Hock Jánosnak, a volt első Nemzet Tanács elnökének körünkben való megjelenése váltott ki, stb. Ilyen hangnemben dicsőítik az ön működését.

Hock: Hazafias volt.

Elnök: Azután szidják a Horthy-kormányzatot, stb. Beszélnek a szerencsétlen, elnyomott óhazában élő testvérek sorsa miatti aggódásról. „Hock János kijelöli nekünk az utat. Károlyi Mihályé és az ő októbrista programjéé a jövő.”

Itt van egy másik cikk: „Hock János diadala St. Louisban.” Ebben a cikkben többek között olvashatjuk, hogy a gyűlés délután, fél 4 órakor kezdődött, még pedig azzal, hogy a zenekar rázendített a Himnuszra.

Hock: Azzal kezdtük és azzal végeztük. Nacionalista gyűlés volt

Elnök: Ezután valaki üdvözölte, majd az emelvényre lépett Hock János. „Pillanatok alatt együtt érezte magát a teremben mindenki. Az előbb még közönyös arcok lassankint kipirultak, stb. A cikk itt hosszan ismerteti a hatást. Majd olvashatjuk, hogy a hallgatóság sorában ott volt mindenki, akitől elvárták, hogy megjelenjék. Mindenki örömmel ragadta meg az alkalmat, hogy egy olyan férfi szájából hallhatja a múlt történetét, akit a Magyar Nemzet bizalma és szeretete annakidején hazánk nagyfontosságú, vezető pozíciójába emelt.” — Ezt itt oldalakon végig így folytatódik.

Hock: Sehol sincs itt olyasmi, amil ez a fizetett ügynök jelentett.

Elnök: Az nincs. De mindjárt meglátjuk majd az ön beszédét — Itt van azután egy kis beszámoló arról, hogy a St. Louisi Hock-népgyűlés és társasvacsoa jövedelme mennyit tett ki. De ezt ön is említette.

Hock: Igen.

Elnök: Ennek a lappéldánynak a másik oldalán is megjegyeztem még valamit a Hock-népgyűléssel kapcsolatban. Igen, itt is hosszú ismertetés van arról, hogy milyen nagy hatást tett ön a hallgatóságára. Ami mármost az előbb említett beszédet illeti, erről ebben az újságban nincs kivonat, ellenben erre vonatkozhatok a St. Louis és Vidéke 1923 február 9-iki számában foglalt közlemény. Ennek a számnak az első oldalán nem a beszéd van, hanem a különböző táviratok Károlyi Mihálynak, amelyek önről is megemlékeznek. „St. Louis magyarsága a január 28-iki népgyűlésen egyhangúlag csatlakozott a magyar köztársasági párthoz. Hock Jánost díszei nőknek választotta és törhetetlen hűségéről biztosította Károlyi Mihályt, akit ma is a magyar köztár-

saság elnökének tekint. A magyar nők büszkék a magyar hithősre, a hőslélekű magyar asszonyra, Andrassy Katinkára és őt szívükből üdvözlük.” Egy másik szöveg arról szól, hogy január 15-iki népgyűlésükön Hock János kibontotta a magyar köztársaság zászlóját. Lelkesen csatlakoztunk hozzá és megszerveztük a pártot. Bizalommal, hűséggel üdvözljük a vezért, Károlyi Mihályt.” Majd ismét: „Hock János elnöklete alatt megszervezték a köztársasági pártot. Életünket és vérünket a független magyar köztársaságért és annak első elnökéért, Károlyi Mihályért.”

Ugyanebben a számban a Hock János beszédéről szóló ismertetés. Méltóztassék azt felolvasni.

Dr. Paulay Gyula törvényszéki bíró (felolvassa a vonatkozó)közleményt).

Elnök: Ez a beszéd jól van leközlve?

Hock: Elég jó gondolatokat ragadott ki az én beszédemből, de ez mégsem az én beszédem.

Elnök: De nagyjából lényegileg megfelel?

Hock: Lényegileg körülbelül. Sok jó gondolatot vett át. Ami benne jó, az az enyém, ami rossz, az nem az enyém. (Derültség.)

Elnök: Olvasta utólag ezt a cikket?

Hock: Kérem, én ilyen helyeken csak egy-két napot töltöttem s azután mentem tovább. Bejártam egész Amerikát. Elkezdtem decemberben Newjorkban és végigmentem Los Angelesig és azután San Franciscoig.

Elnök: Hiszen ennek a beszédnek tenorja, tartalma nagyjából ugyanaz, mint a többi, ön által is elvállalt cikknek, tehát valószínű, hogy az itt közöltek lényegileg fedik az ön által elmondottakat.

Itt van ugyancsak a St Louis és Vidéke című lapnak 1923 február 16-iki száma. Ennek egyik cikke ezt a címet viseli: „Hess, te csúnya holló.”

Hock: Ezt azután nem én írtam.

Elnök: Itt, úgylátszik, valami baj volt.

Hock: Ez volt az az eset, amit az előbb említettem, hogy kidobták azt az urat.

Elnök: Valaki itt közbeszólt és akkor kitessekelték, vagy mint ön mondja ...

Hock: Kidobták, kérem.

Elnök: Kidobták. Ez a cikkből tényleg ki is vehető. Egyéb-, ként itt is hosszabb ismertetés van.

„A magyar köztársasági párt szervezkedése Amerikába Csikágóban, mint már megírtuk, Hock János otlétekor alakult meg nagyszerű sikerrel a Magyar Köztársasági Párt. A csikágói lelkes magyarok között erős tábora van a magyar köztársasági mozgalomnak”, stb. Mindezt csak azért ismertettem, mert nekem az a benyomásom, — ezekből az újságcikkekből ilyen benyomást lehet meríteni, — hogy az ön körútja összefüggött a Magyar Köztársasági Pártnak Amerikában való megszervezésével, mert a cikkekben következetesen mindig ilyen alluziók vannak, pl. Károlyi Mihály levelében is ez van, ami ott Amerikában...

Hock: Nem is lehet máskép.

Elnök: ... Semmiesetre sem volt tiltott dolog.

Hock: Szabad megjegyzést tennem?

Elnök: Tessék.

Hock: Amerikában az egész magyarság köztársasági, ar természetes dolog, miután az ottani államforma köztársaság. Ott mindenki lelkes híve a köztársaságnak.

Elnök: Ez szóról-szóra így van.

Hock: Miután azonban a magyarság ott csakhamar beleolvadt az amerikai-angol társadalomba, nagy érdeme van annak aki koronként kimegy és a magyarságot, amely széthullt kéve összegyűjti és nemzeti lelkesedéssel iparkodik ezeket az embereket legalább is a magyar gondolatnak megmenteni. Ez volt alj én tervem, hogy összeszedem ezeket az embereket. Ha azonban én ott ezeknek az embereknek beszélek a Habsburg-uralom visszaállításáról, vagy a monarchiáról, akkor úgy-e, otthagynak engem a faképnél, hiszen ezek mind köztársasági emberek és én igazán nem tudom, hogy az államforma kérdésében nekem a külföldön nincsen-e jogom szabadon nézetet nyilvánítani?

Elnök: Nincs is kifogás tárgyává téve ezen a címen az ön működése, csak azon a címen, hogy ön ott Magyarországot gyalázta.

Hack: Azt nem csináltam. A himnusszal nem lehet az országot meggyalázni.

Elnök: Ha az ember elolvassa ezt a sok amerikai újságot, tényleg az látszik ezekből a különböző, négy-ötféle városból való újságokból, hogy önt ott ünnepelték ...

Hock: Úgy van.

Elnök: ... nagy Ovációkkal fogadták és én elhiszem, hogy nagy gyönyörűséggel is hallgatták, de itt azért mégis felmerül önkénytelenül is az emberben az a gondolat, hogy ha önt ezt a fáradságot és ezt az istenadta tehetséget arra fordította volna, hogy Magyarországnak hasznos dolgot műveljen ...

Hock: Azt csináltam.

Elnök: ... minő szolgálatokat tehetett volna Ön hazájának, holott így épp az ellenkezőjét tette.

Hock: Nem tettem az ellenkezőjét.

Elnök: Nekem ez a benyomásom. Mert, hogy ön elragadta a hallgatóit, ezekből a cikkekből az egészen kétségtelennek látszik.

Hock: Viszont semmiféle bizonyíték nincs arra, hogy én hazám ellen csak egyetlen egy kifejezést is használtam volna, hacsak nem volt bűnöm, hogy a hazaszeretet túlzását vittem a szívekbe.

Elnök: Itt van megint a Csikágóban megjelent «Magyar Tribune» 1923 január 26-iki száma.

Hock: Erről már volt szó.

Elnök: Ez is foglalkozik azzal, hogy valami incidens történt és természetesen önt védi. Azután itt van egy cikk: «Hock János népgyűlése teljes sikerrel végződött». — Beszédét azonban

nem ismerteti. Azt írja, hogy néhány alattomos, felbérelt egyén iparkodott megzavarni a gyűlést.

Hock: Erre vonatkozólag akartam éppen pár szót szólani. Engem nemcsak a konzulátus megbízottja kísért utamon, hanem a kommunisták megbízottja is, aki egyetértve a konzul küldöttjével, csinált ellenem agitációt. Hisz az «új Előre» c. kommunista lap azt írta, hogy én Horthy küldöttje vagyok. Megjelent ebben a lapban egy cikk: «Hock János a Horthy-huszár», amelyben engem megtámadtak, hogy fizetett ügynöke vagyok az ott-honi magyar fehér terrornak. Ne higgyetek ennek a csuhás papnak — írja ez a cikk —, mert azért jött, hogy elterelje a népet az igaz szocializmustól. — Ezt én tudom produkálni.

Elnök: Itt van a csikágói «Magyar Tribune»-nek 1923 január 26-i számában Hock János beszéde. Ez a második beszéd-szöveg, amit most az újságból megismerhetünk.

Dr. Paulay Gyula törvényszéki bíró: (Olvassa a beszédet).

Hock: Ezt már méltóztatott felolvasatni.

Védő: Két tudósítást méltóztatnak ugyanarról a napról felolvasni.

Dr. Paulay Gyula törvényszék; bíró: Nem szóról-szóra ugyanaz, de az a rész, ami most következik, csakugyan szószerint azonos. (Tovább olvassa a beszéd szövegét.)

Hock: Amint méltóztatnak látni, az egyik lap átvette a másikban megjelent tudósítást.

Elnök: Viszont az is lehet, hogy ugyanazt a beszédet csekély változtatással máshol is elmondta, hiszen az természetes, hogy egy körúton nem mond mindig újat az ember.

Hock: Nem kérem, a helyzet az, hogy Amerikában a lapok cserepéldányokat küldenek egymásnak. Csikágó is, St. Louis is nagy város, cserepéldányaik vannak s egyszerűen egy kis bővítéssel átírják a lapok egymás cikkeit.

Elnök: De nagyjából ez is megfelel?

Hock: Igen, csakhogy ezt nem én írtam, hanem a St. Louis-i újság és mint reprodukciót vették át.

Elnök: De arról ön azt mondta, hogy lényegileg jól ismertette az ön beszédét.

Hock: Azt mondtam, hogy nagyon sok gondolatot találok benne, amit tőlem vett át, de ami jó benne, az az enyém, ami rossz, az az övék. Én ezt mondtam.

Elnök: itt van a «Buffalói Híradó» egy későbbi száma 1923 május 12-éről. úgy látszik, ide később ment. Ennek közleménye a «Magyar Köztársasági Liga gyűlése» címet viseli. Többek között azt olvashatjuk itt: «A múlt év folyamán megalakult Köztársasági Liga folyó hó 6-án, vasárnap este előadást rendezett, mely alkalommal Hock János, a Nemzeti Tanács volt elnöke meglátogató Buffalót és gyönyörű előadással gyarapította emlékeink tárházát. Együttal beszámolót tartott Amerikában elért sikereiről. Örömmel jelentette, hogy a magyarság körében amerre járt, elhintette a köztársasági eszme magját, aminek alapján erős szervezkedés indult meg. A magyaron kívül angol nyelven is

tartott három ízben is felolvasást, stb. Itt azután ismerteti a cikk a különböző helyeken tartott előadásokat, majd azt mondja! «Sok, nagyon sok ilyen kuruc magyarra volna szüksége Magyar országnak, hogy ne kullogna jog és szabadság tekintetében olyan szégyenletesen hátul.» A továbbiakban azután dicséri önt.

Hock: A kurucságomat.

Elnök: Ugyanezen lap ugyanezen számának negyedik oldalán «Magyarország újjászületése» cím alatt itt van egy cikk. azzal a jelzéssel: írta Hock János. Ezt is felolvassuk.

Dr. Zalán Kornél törvényszéki titkár: (Felolvassa a cikket),

Elnök: Ön írta ezt?

Hock: Magaménak ismerem, mert irálya, stílusa és gondolkodása teljesen megfelel, bár nem tudom, hogy én írtam-e, mert én, aki életemben vagy ötezer cikket írtam, nem ismerem a saját szülőtteimet, azok a világ minden részén el vannak szórva.

Elnök: Az ön neve alatt jelent meg és megfelel az ön egész irányzatának.

Hock: Igen, megfelel, tehát elismerem.

Elnök: Itt van azután még három röpcédula, amelyet az ön propaganda-útjával kapcsolatban terjesztettek.

Dr. Nagy Vince védő: Méltóztassék megengedni, hogy a felolvasott cikkel kapcsolatban megállapíthassam, hogy ez nincs vád tárgyává téve.

Elnök: Maga a cikk nincs. Itt vannak a röpcédulák: Amerikai testvérek! Szülőföldetekről érkezik hozzatok az a kérelem, hogy segítsetek, adjatok ruhát stb. (vádlotthoz): Emlézik, hogy látott ilyeneket?

Hock: Igen, ezeket a munkás-párt segélybizottsága bocsátotta ki. Természetes, hogy ők gyűjtést rendeztek a munkás-testvérek részére, mégpedig nem csupán pénzben, hanem ruhá-neműekben és egyebekben is, amit azután el is küldtek Magyarországra.

Elnök: Ez nagyon szép dolog s ezek a röpcédulák csak azért vannak becsatolva, mert ilyesmik is előfordulnak rajtuk, hogy «Horthyék börtönében szenvednek». Majd egy másik ilyen cédulán ez olvasható: «Vércseppekkel írták, meg Horthy Magyarországnak utolsó négy esztendejét».

Hock: Ki írta?

Elnök: Azt nem tudom, csak jellemzőkül mutatom be, hogy ezeket osztogatták az ön agitációs útján.

Hock: Ott volt a magyarság minden rétege.

Elnök: Hiszen nem mondja senki, hogy önnek ebben része van, az ügyész úr sem mondja, de tény, hogy akkor ezeket ott terjesztették.

Hock: Semmi részem nincs benne.

Elnök: Végül 42.274/1923. számú vádiratában vádolja a kir. ügyész úr Hock Jánost az 1921. III. te. 1. §-ának második bekezdése, alá eső vétség címén. Ez a vétség az állami és társadalmi rend felforgatására és megsemmisítésére irányuló cselekedeteket foglal magában és a vád az, hogy Hock János és társai az által,

hogy az Emberi Jogokat Védő Magyar Liga megszervezésével, illetőleg megalakításával egyetértve, abba tagokul beléptek, annak érdekében tartózkodási helyükön agitációt folytattak és a Köztársaság c. lapban annak munkatársaiként cikkeket helyeztek el, a Ligát forradalmi célkitűzéseiben erkölcsileg támogatták, ön ebben csak annyiban van vádolva, hogy a Liga megszervezésével, megalakításával egyetértett, tagul belépett, annak érdekében agitációt folytatott és a Köztársaság című lapba cikkeket helyezett el. Tessék erre vonatkozólag nyilatkozni.

Hock: Ezzel nagyon röviden végezhetek. Ez egy konfekciós vádja volt az ügyészségnek, mert először megcsinálták a ruhát, aztán kerestek bele testet. Tudniillik azt mondja a vád, hogy a Liga megszervezéséhez én erkölcsi támogatást nyújtottam, megalakításával egyetértettem, oda tagul beléptem. Ebből egy betű sem igaz. 1925-ben én nem tartózkodtam Parisban, Olaszországban voltam, a Liga megszervezésével pedig soha nem foglalkoztam. Ezt különben igazolni fogja a párisi követség is, mert különben a Liga tagjainak névsorában, ha beléptem volna, az én nevemnek is szerepelnie kellene. Nevemet azonban ott nem találják meg, mert én soha semmiféle ligába be nem iratkoztam. Ezzel nem mondom, hogy az Emberi Jogok Ligájának úgy céljait, mint humánus irányát én lelkemből nem osztanám, de az ehhez csatlakozott és ideiglenesen alakult magyar ligában én részt nem vettem, lapjába cikkeket nem írtam és hogy mennyire légből kapott ez az ügyészségi vád, annak illusztrálására csak egy ellentmondásra hívom fel a figyelmet. A vád szerint cikkeket helyeztem el a «Köztársaság» című lapba, de ezeket a cikkeket nem tudja az igen t. ügyész úr bemutatni, nem is mutatja be, mert én soha ebbe a lapba nem írtam s ha valaki nevem alatt mégis irt volna, ahhoz nekem semmi közöm.

Vád ellenem az is, hogy a Ligát forradalmi célkitűzéseiben támogattam és tartózkodási helyemen érdekében agitációt folytattam. Ezzel szemben személyes adataimnál azt olvasom, hogy: «Hock János, ezidőszerint lakhely- és foglalkozás nélküli...» Hát ha a vád nem tudja lakhelyemet, hogyan tudta megállapítani, hogy én lakhelyemen agitációt folytattam? Hisz ez contradictio in se. Mondja meg a helyet, hol folytattam agitációt, kire hatottam, ki az, akivel ilyen irányban beszéltem. Kérem, ez lelkiismeretlen vád. Nincs rá több szavam.

Elnök: Itt van egy detektív-jelentés 1926-ból, amely szerint ez a csoport a Franciaországba és Wienbe emigrált és a Károlyi forradalom alatt exponált magyar politikusokból áll, Károlyi Mihály vezetése alatt. Fel van itt említve Garami Ernő, Kunfi Zsigmond, Hock János és Szende Pál, akik az Emberi Jogokat Védő Ligát létesítették céljaik megvalósítására, ezenkívül «Köztársaság» címen lapot is adtak ki.

Hock: Egy betű sem igaz. Sohasem voltam tagja.

Elnök: Szóval nem tagja és működésében nem vett részt.

Hock: Soha. Nem is tudtam, mikor megalakult, ez a magyar liga, mert akkor nem voltam Parisban. Mikor már Veér haza-

jött, én csak akkor mentem Parisba. Már pedig Veér eltávoztával a magyar liga is feloszlott, amely csak egy lehetetlen jog; cím volt arra, hogy Veér úr ott kint — bátran kimondom, ez a meggyőződésem — magának kenyeret keressen és biztos foglalkozáshoz jusson. Mert ha valaki köztársasági- meggyőződésű s ezért a meggyőződésért az életét is odadobja betétül, azt én becsülöm, de aki abból akar megélni, hogy ő köztársasági, az én előttem nem komoly ember.

Elnök: A főtárgyalást most félbeszakítom s annak folytatását d. u. 5 órára tűzöm ki.

Bizonyítási indítványok

Töreky Géza elnök: A tárgyalást újból megnyitom.

Dr. Traeger László kir. ügyész: Az én bizonyítási-kiegészítés iránt való indítványom csupán néhány sajtóközlemény ismertetésére szorítkozik, így elsősorban kérem a «Kaliforniai Magyarország» 1923 február 1-i számából, amelyben az inkriminált «Miért jöttem Amerikába» című cikk is foglaltatik, Hock János «Zászlóbontás» című cikkének ismertetését is, amely az Ő Csikágóban január 21-én tartott beszédét tartalmazza, s amely az en emlékezetem szerint az ismertetések során kimaradt

Elnök: Ismertettem.

Hock: úgy van.

Ügyész: Becsatolom azon kívül a Bécsi Magyar Újságnak öt példányát és kérem azokból a szintén mindenütt a vezető helyen megjelent cikkeknek ismertetését, azért, hogy ezek tartalma révén kiegészíthessük azt a képet, hogy micsoda irányzatot képviselt és minő célok szolgálatában állott a Bécsi Magyar Újság. A magam részéről egyebet nem kérek.

Dr. Nagy Vince védő: Én az igen t. ügyész úr bizonyítási indítványát egyszerűen azért ellenzem, mert a vádlottra vonatkozólag már minden cikket, sőt még a nem általa írt cikkeket is meghallgattuk. Az tehát, hogy a Bécsi Magyar Újság egyéb cikkírói miket írtak, nem tartozik a tárgyra. — A magam részéről többrendbeli bizonyítási indítványt vagyok bátor előterjeszteni.

Nem teszek bizonyítási indítványt az inkriminált cikkeken foglalt tényállítások valóságának bizonyítására nézve. Nem teszek pedig indítványt elsősorban azért, mert honorálni kívánom védecemnek azt az intencióját, hogy nem akarja az akkori magyarországi állapotokat újból felkavarni. Ámbár a védelem álláspontja szerint azokban a cikkeken foglalt tényállítások igen nagy része, amelyekért Hock János vállalta a felelősséget, megfelel a valóságnak, azoknak az állításoknak valóságát én lie tudnám bizonyítani. Természetesen nem beszélek azokról a cikkekről és beszédekről, amelyek nem tőle eredtek, amelyekért nem is vállalja-a felelősséget, a szerzősége. Van azonban 1924-ből egy kúriai határozat, amely szerint olyan esetekben nem szükséges az inkriminált állítások valóságára bizonyítást elrendelni, amikor a bíróság a köztudomás alapján is megállapít-

hatja az állított tények valótlanágát.. Ennek alapján könnyen a tekintetes Törvényszék is «köztudomás»-ra hivatkozva kimondhatja, hogy bizonyításra nincs szükség. Ezért sem kérem a valódiság bizonyításának elrendelését. Azonban nem azért, mintha én köztudomásúnak tartanám éppen a Hock János által állított tények valótlanágát. Ellenkezőleg: én azok nagy részének valódiságát állítom és tudnám is bizonyítani parlamenti felszólalásokkal, bűnügyi iratokkal. Én azonban itt egy preiudiciummal állok szemben, amit Méltóságod a mai tárgyaláson a vádlotthoz fordulva ekként fejezett ki: «önök, a bécsi magyarok, olyan valótlanságokat írtak, hogy Magyarországon nem volt jogrend, hogy Magyarországon katonai rémuralom volt». Arra való tekintettel, hogy ezt így kifejezetten köztudomásúnak tetszett elfogadni, én céltalannak tartanám, hogy most egy kimerítő, hosszadalmas és minden tényállításra részletesen kiterjeszkedő bizonyítási indítványt tegyek, tudva azt, hogy annak eredménye úgysis csak az lenne, hogy azt a köztudomásra való hivatkozással el méltóztatnék utasítani. Éppen ezért én mellőzöm az erre vonatkozó bizonyítási indítvány előterjesztését annál is inkább, mert védelmemet nem erre fogom alapítani.

Ellenben, minthogy védelmemnek egyik főpillére az lesz, hogy küzdeni fogok az igen t. vádhatóság ama törekvése ellen, amellyel büntetté kívánja minősíteni ezeket az inkriminált állításokat, — büntetté, amihez a törvény szerint szükséges az a szándék, hogy a vádlott azzal a célzattal tette legyen ezeket a kijelentéseket, hogy valamely idegen államot vagy szervezetet a magyar állam, vagy a magyar nemzet ellen ellenséges cselekmények elkövetésére bírjon, — ezért bizonyítási indítványaim főleg ennek a minősítő célzatnak megdöntésére irányulnak. Mert igaz ugyan, hogy a bizonyítás terhe nem engem illet és igaz, hogy szerintem a vádhatóság a Hock János által elismert cikkek tényállításaiból nemcsak hogy expressis verbis nem tudta kimutatni ezt a szupponált célzatot, hanem még csak bele sem tudta ezt magyarázni, — bár a vádbeszéd még hátra van s csak ezután fogja mindezt aláfesteni az igen t. ügyész úr, — én a védelem részéről mégis kötelességemnek tartom, hogy ebben a perszakban bizonyítási indítványt tegyek. Még pedig nem egy elkalandozó bizonyítási indítványt, amely a vádoltnak a háború előtti múltjára, közismert hazafias érzelmeire, egész előéletére vonatkozik. En ott állítok be a vádlott életébe egy cezúrát, amely időponttól kezdve megoszlottak a vélemények a vádlott hazafias, vagy hazafiatlan magatartását illetőleg s amitől fogva ad rem tartozik az, hogy vájjon az ügyész úr által szupponált, a magyar állam, a magyar nemzet ellen beavatkozást imputáló szándék foglaltatott-e ennek az embernek lelkében és azokban a megnyilatkozásokban, amelyeket ő akár szóban, akár írásban telt. Éppen ezért én a következőkben — amint mindjárt látni méltóztatnak —, csak olyan időből való tényekre indítványozok bizonyítást, amióta — 1918 október utolsó napjaitól fogva — Hock a Nemzeti Tanács elnöke lett» amikortól fogva tehát

ütköző pontjába került más, vele ellentétes felfogású magyar emberek véleményének és indulatainak. Tehát az októberi kormányzat és a kommunizmus alatti, majd végül az emigráció idejében tanúsított magatartását akarom bizonyítani, amire vonatkozó egyes bizonyítási indítványaim száz percentben összefüggenek a vád tárgyává tett cselekménnyel, némelyek pedig ha nincsen is ilyen szoros kapcsolatuk a váddal, mégis nemcsak milió-festést adnak, hanem a vad tárgyává tett kijelentések idejében és azt közvetlenül megelőzőleg mutatják és megvilágítják Hock Jánosnak egész akkori gondolkozását, lelki berendezettségét, a hazáról, a magyar államról és a nemzet iránt tartozó állampolgári kötelességéről vallott felfogását.

Indítványaim a következők:

Tisztelettel kérem, méltóztassék *Vass János* nyugalmazott minisztert tanúként kihallgatni arra nézve, hogy ő, mint a Károlyi-kormány idején volt vallás-miniszter a kormány nevében és megbízásából felkínálta Hock Jánosnak az akkor megüresedett váci püspöki állást, amit azonban Hock János azzal hártott el magától, hogy nem pozícióért és nem zsíros stállumokért állott a Nemzeti Tanács élére, hanem egyedül nemzetét akarja szolgálni ennek az állásnak elvállalásával.

Hogy a per el ne húzódjék, külföldi, vagy Budapesten kívül lakó tanúk kihallgatásának kérését lehetőleg mellőzni fogom, mert hiszen akkor száz és ezer számra tudnék tanúkat felvonultatni. De mindig szem előtt tartom, hogy lehetőleg olyanokat jelentsék be, akik vagy itt a törvényszék épületében tartózkodnak és készségüket nyilvánították előttem arra, hogy hajlandók eskü alatti vallomást tenni az általuk tudott dolgokra vonatkozólag, vagy pedig budapesti lakosok lévén, kihallgatásuk elrendelése esetén egy fél óra alatt ide állíthatók.

Indítványozom Búza Barna volt miniszter kihallgatását a következők bizonyítására: 1919 március 22-én, vagy 23-án, a kommunizmus kitörése utáni első, vagy másod napon, Hock János Búza Barnával és a volt Károlyi-kormány néhány polgári miniszter-tagjával — köztük velem —, valamint a szocialista Garami Ernővel együtt, megjelent a királyi palotában, hogy ott mindannyian elbúcsúzzanak Károlyi Mihály volt miniszterelnöktől és ideiglenes államfőtől s ekkor, ebben a depresses hangulatban lefolyt közöttük egy beszélgetés. Károlyi Mihály azt mondta, hogy ezen a helyzeten, hogy itt kommunizmussá vedlett át az elképzelt szociáldemokrata kormányzat, a történetek után immár nem lehet segíteni, nincs más mit tenni, mint alkalmazkodni kell. És ha nem is szólította fel a kommunista rendszer támogatására volt kormányának tagjait és Hockot, mint a Nemzeti Tanács elnökét, — mert erről nem volt szó, — de azt mondta, hogy semmi akadályt sem szabad most már az útba állítani, mert hátha egy nemzetközi összefogással sikerülni fog a szocialista internacionálénak a Vix-féle határokat kiküszöbölni, vagy legalább is kijjebb tolni. Az volt felhívásának a rezüméje, hogy most már nem szabad akadá-

lyokat gördíteni a kialakult rezsim elé és el kell fogadni a tényeket. Erre Hock János felállott és azt mondotta: Egész multam tiltakozik a bolsevizmus, de még a szociáldemokrácia ellen is. Én úgy látom, hogy ez a hullám nem is fog Európán végigseperni, ez a szennyes hulláin vissza fog medreibe térti s én nem vagyok hajlandó — mondotta Hock — az én demokratikus nemzeti alapomról letérni. Erre a jelenvolt polgári miniszterek, jómagámmal és Garami Ernő volt szociáldemokrata miniszterrel együtt felállottunk és azt mondtuk: Hock János álláspontját tesszük magunkévá és sem csatlakozni nem fogunk, sem támogatni nem fogjuk ezt a rendszert. S így távoztunk el onnan. *Hock:* Gara mi ki is lépett a szocialista pártból. *Dr. Nagy Vince védő:* Történelmi tény, hogy Garami levonta a konzekvenciákat és saját pártját itthagya, külföldre ment.

Méltóztassék *Buza Barnát* és *Pete Márton* volt államtitkárt kihallgatni annak az állításomnak igazolására, hogy ugyancsak a kommunizmus kitörése után két-három nap múlva Hock János összehívatta az elnöklete alatt álló Károlyi-féle függetlenségi és 48-as partot és annak Dorottya-utcai helyiségében egy nagyon mélyen szántó és izzó hazafisággal telt beszédet mondott. Azt mondotta többek között: Megjelentek ezeknek a kommunista népbiztosoknak arra vonatkozó rendeletei, hogy nem túrnek meg a 4-vommunista-párton kívül más pártot. A mi pártunkat is fel kell tehát oszlatnunk, ezen nem segíthetünk. Ellenben nem követjük azoknak a pártoknak példáját, amelyek feloszlásukkor tagjaikat felszólították a kommunista-párthoz való csatlakozásra és a szakszervezetekbe való belépésre. Én tudom, ismerem, a ti álláspontotokat, — mondta elnökünk, — mi innen széjjelme gyünk, de ezt a rendszert nem támogatjuk és engem már, akármilyen történik, úgy temessenek el, hogy szemfedőül a nemzeti trikolórt borítsák koporsómra.

Méltóztassék tanúként kihallgatni *dr. Molnár Kálmán* volt országgyűlési gyorsírót, aki abban az időben, a „Politikai Híradó” című könyvomatossnak egyik szerkesztője volt, annak bizonyítására, hogy a kommunizmus kitörése után néhány nappal, amikor ez a Károlyi-párti feloszlató ülés is megtörtént, amikor Hock János a Nemzeti Tanácsot is feloszlatta, kommunikét adott le a „Politikai Híradó” című könyvomatossnak, amely nem egy magán-könyvomatoss volt, hanem a Károlyi-kormány hivatalos könyvomatoss, egy olyan élehangú és a kommunista-rendszert elítéli a kommunikét, hogy ezt a balga könyvomatost, amelyik ezt ki merte adni, még aznap betiltották, beszüntették, sőt az „Alkotmány”-t, néhai Molnár János apát lapját, amely ezt a Hock János-féle nacionalista kommunikét természetesen örömmel adta le, emiatt még aznap szintén beszüntették.

Tisztelettel kérem — most már áttérek Hock Jánosnak a kommun alatti viselkedésére — méltóztassék tanúként kihallgatni *Harmos Sándor* mérnök, nógrádverőcei lakost, aki hozzám intézett levelében készségét jelzi, hogy távirati hívásra 24 óra

alatt ideérkezik, továbbá *Nürnbergert Józsefet* arra, hogy Hock János a kommün alatt Nógrádverőcén élesen szembefordult a kommunista-rendszerrel. Egy ízben ugyanis felszólították Hockot arra, hogy tartson előadást a kommunistáknak. Ezt ő több tanú és a kommunista kiküldött jelenlétében azzal utasította vissza, hogy nemcsak előadást nem hajlandó tartani, hanem figyelmezteti őket, hogy ez az egész „stikli”, a kommunizmus Magyarországon — egyszerűen stiklinek mondotta azt — nem fog sikerülni s hogy úgy a budapesti, mint a vidéki vezető embereik lógni fognak a fákon. — Egy másik alkalommal pedig a templomban, ahol ugyanakkor 50—60 fegyveres vörös katona is jelenvolt, a templomi szószékből jelentette ki, hogy ez egy esztelen, örült rendszer, egy nemzetnek a megőrülése, ebben résztvenni nem szabad, ez rövid idő múlva kell, hogy elmúljék és ezt az esztelen rendszert ő nem hajlandó támogatni. Ezek a tanúk, hozzám intézett levelükben jelzik, hogy azok a polgár-emberek, akik őszinte tisztelettel ragaszkodtak Hock Jánoshoz, a legnagyobb aggodalommal hallgatták ezeket a vakmerő kijelentéseit, mert tudvalevő, hogy az akkori terror idején csekélyebb megnyilatkozás is életveszedelmet jelentett.

Indítványozom, méltóztassék *Bárczy István* nyug. igazságügyminisztert kihallgatni arra vonatkozólag, hogy a kommunizmus megdőlte után ő ment el a cseh uralom alatt álló Pozsonyba s ő volt az, akinek sikerült Hock Jánost háromhónapi cseh fogságából kiszabadítania. Bárczy István ez alkalommal megkérdezte a fogságot elrendelő vezető embereket, hogy miért van Hock János letartóztatva és hogyan történt az, hogy három hónap alatt egyetlen-egyszer sem hallgatták ki. Mire az udvarias exkuzálások csak abban csúcsosodtak ki, hogy Hock Jánost olyan exponált és olyan nagy vonzóerejű nacionalista magyar politikusnak tartják, akinek személyével kapcsolatban féltő, hogy akár ha visszamegy Magyarországra, akár pedig ha ottmarad Szlovénzkóban, a magyarságot magamellé tudja állítani és fellázíthatja a cseh uralom ellen.

Tisztelettel kérem, méltóztassák *Székesi Ferenc* gyógyszerészt kihallgatni a következőkre: Székesi volt szegedi gyógyszerész pár évig Amerikában élt és onnan került vissza. Igaz, hogy Délamerikában tartózkodott, tehát nem ott, ahol Hock János járt, de Délamerikába is eljutott a kommunista „új Előre” és más északamerikai lap is.

Hock: Jártak oda a polgári nacionalista lapok, de a kommunista lapok is.

Dr. Nagy Vince védő: Székesi Ferenc azt tudná bizonyítani, hogy nála lakott Amerikában Somogyi Zoltán, a meggyilkolt Somogyinak fia. Ez a Somogyi Zoltán a bécsi emigrációból jött, éspedig nem a Hock János kint járta időben, 1923—24-ben, hanem az ezután következő években, 1927—29-ben. Székesinél lakván, elmondta házigazdájának, hogy Bécsben élt az emigráció idején, amikor Hock János amerikai útjáról jött a töménytelen cikk és közlemény sa bécsi emigráció vezetői mosolyogva

nézték, hogy micsoda tömegével gyárijaik az amerikai lapok a cikkeket, úgy tüntetve fel azokat, mintha Hocktól erednének, akiről pedig tudták, hogy annyira el van foglalva minden napja a beszédekkel, utazásokkal, telefonálásokkal, előadásokkal, hogy arról is alig lehet szó, hogy egy-két cikk megírására ráérne. Mégis naponta ontották a Hock-cikkeket s főleg azért mosolyogtak ezen, mert látták, hogy milyen közönséges hamisítványok. Nem a Hock János emelkedett szelleme és csiszolt stílusa, hanem durva, útszéli hang jellemezte ezeket.

Méltóztassék tanúként kihallgatni *Vajda Lajos* budapesti lakost, vegyészeti gyárigazgatót, aki 7—8 évvel ezelőtt Berlinben lakott és aki egyik vezető, elnökségi tagja volt a Berlieni Magyar Egyesületnek, amelyről méltóztatnak tudni, hogy hivatalos kapcsolata van a magyar kormánnyal és gyűlőhelye a berlini magyarságnak. Ennek az egyesületnek vezetői nagyon mérsékelt gondolkodású emberek, akik állandó kontaktust tartanak fenn a berlini magyar külképviselettel. Ez a Vajda Lajos igazgató úr, mint ennek az egyesületnek egyik tagja, hajlandó bizonyítani, hogy egy alkalommal segélyért jelentkezett náluk, a Berlieni Magyar Egyesületben egy magyar újságíró. Minthogy azonban sok bizalmatlanságot keltő ember jelentkezett már ott, ő leigazolhatta és megállapította irataiból, hogy igaz, amit mond, hogy magyarországi származású újságíró, de tényleg hosszú ideig élt Amerikában, amerikai magyar lapok munkatársa volt. És akkor ez a leigazolt amerikai magyar újságíró elmondotta, hogy milyen temérdek cikk jelent meg Amerikában az ő kintléte idején Hock János neve alatt újságírók tollából és állította, hogy ő maga is szép pénzt keresett a sajátmaga által irt, de a Hock János nevével szignált, tehát hamisított cikkekért.

Tisztelettel kérem, méltóztassék kihallgatni *Sándor Pál* országgyűlési képviselőt arra vonatkozólag, hogy egy pár évvel ezelőtt, amikor Amerikában járt és azután onnan hazajött, legnagyobb megdöbbenésére Amerikából is és Európából is beküldtek neki amerikai lapokat, amelyekben az ő nevével megjelölt cikkek voltak. 16 vagy 17 különböző amerikai lapban jelentek meg „Írta: Sándor Pál országgyűlési képviselő” megjelöléssel cikkek, sőt még a fényképét is közölték, holott kintléte alatt ő egy sort nem irt és soha senkinek megbízást nem adott ilyen cikkek írására, úgy hogy ezek teljesen légből kapott koholmányok voltak. És esztendő utánajárásába, összeköttetések felhasználásába került, amíg egyik-másik lapnál sikerült elérnie azt, hogy eldugva, pár soros kis rektifikáció jelenhetett meg arra vonatkozólag, hogy nem tőle származik a cikk. De bizony a legtöbb lap még ennek sem adott helyet, nem akarva magát kompromittálni azzal, hogy annak idején hamisított cikket közölt.

Kérem, méltóztassék *Kosztolányi Dezső* íróat kihallgatni ugyancsak az amerikai sajtóviszonyokra, és a következő tényállításomra.

Kosztolányi Dezsővel az történt, hogy az elmúlt évben ven-

dége volt Vilmos ex-császárnak s vele interview-et készített Doorn-ban. Erről a magyar lapokba és a külföldi lapokba is tudósítást írt, mégpedig olyan lelkiismeretes tudósítást, aminő nemcsak az író, hanem a megintervjuvult személye miatt is elvárható volt. Pontosan leírta még ottlétében a feltett kérdéseket és az ex-császártól kapott válaszokat és a császár kézjegyével legitímálta azokat. Kosztolányi Dezső ezt a leírást és intervjut eladta az amerikai Hearst-lapvállalatnak, azzal a szigorú kikötéssel, hogy sem a cikk tartalmán, sem annak címén egyetlen betűváltoztatást sem enged. Ezt megígérték, erre magukat írásban is kötelezték és mégis az történt, hogy a Hearst-vállalat lapjaiban megjelent és Kosztolányi aláírásával ellátott leírás és intervjú egész tartalmát elferdítették, meghamisították. Kosztolányi írt egy a császárt szimpatikusan bemutató cikket és ilyen címet is adott tudósításának. És ezt a közleményt és intervjút „Megint csahol a császár címen, tehát a császárt direkt antipatikusan beállító cím alatt, teljesen meghamisított formában és császárelenes tendenciával adták le az amerikai lapok.

Utolsó bizonyítási indítványom: Éppen annak a nagyon fontos körülménynek bizonyítására, amely a büntetté minősítés kérdésében döntő jelentőségű, annak dokumentálására, hogy Hock János semmiféle külföldi államnak vagy szervezetnek Magyarország ellen való beavatkozását nem akarta, tisztelettel kérem, méltóztassék elrendelni *dr. Schwarz Sándor* soproni ügyvéd urnák kihallgatását. A tanú hajlandó bizonyítani, hogy amikor a velencei egyezmény alapján elrendelték a nyugatmagyarországi népszavazást, akkor Ausztriában éltek nemcsak Budapestről, hanem Sopron vidékéről kiköltözött emigránsok is, akik közé tartozott *dr. Schwarz Sándor* ügyvéd úr is. Ezek összejöttek megbeszélni mitévők legyenek, hazamenjenek-e és Magyarország vagy Ausztria mellett szavazzanak-é? Az egyik érv az volt, hogy Ausztria mellett kell szavazniuk, mert az emigrációban Ausztria vendéglátását élvezik. Annál inkább tanácsolták egyesek ezt a megoldást, mert ezzel Ausztria vendéglátásának meghálálásán felül az akkor uralkodó magyar kormányrendszer ellen, a különítmények és a fehér terror ellen is le adhatják szavazatukat. És akkor ezek az», emberek lelkiismeretükben felkavarva azt határozták, hogy Hock Jánosra bízzák a döntést. Küldöttségileg keresték fel a vádlottat és *dr. Schwarz Sándor* ügyvéd is tagja volt ennek a küldöttségnek.

Hock: úgy van.

Dr. Nagy Vince védő: Megkérdezték, mit tanácsol, mit kell nekik tenniük. Hock János felelete ez volt: Uraim, bármilyen szíveslátást élvezünk is mi itt Ausztria részéről, ezt másképpen kell meghálálni; Es bármilyen éles politikai harcban állunk is a magyarországi kormányrendszerrel, bármennyire elítéljük is az ottani kilengéseket, most arról van szó, hogy Magyarországnak vissza lehet szerezni egy darab földet. Önöknek tehát köte-

lességük, hogy haladéktalanul hazamenjenek és a népszavazáson Magyarország mellett szavazzanak.

Schwarz Sándor ügyvéd úr, aki jelen van, mindezt kész vallomásával megerősíteni.

Ezenkívül becsatolom a Sopronban, Sümegi Zoltán szerkesztésében megjelenő „Hétfő” című lapot, amelynek fejezi január 16-án kelt számában „Hock János és a soproni népszavazás” cím alatt ugyanez van részletesebben leírva. Tisztelettel indítványozom, hogy ezt a közleményt méltóztassék felolvastatni.

Ezeknek az indítványoknak elfogadását kérem.

Dr. Traeger László kir. ügyész ellenzi a védő bizonyítási indítványainak elfogadását.

A Törvényszék az összes bizonyítási indítványokat elutasítja, azoknak nem ad helyet.

Dr. Nagy Vince védő: Semmiségi okot jelentek be a bűnvádi perrendtartás 384- §-ának 9. pontja alapján.

Elnök: Tudomásul vesszük. Kérem a királyi ügyész urat vádbeszédének elmondására.

A vádbeszéd

Traeger László kir. ügyész: Amióta a gyűlöletnek a tengere, amely Magyarországot körülvette és amelyben szerepe volt a vádlottnak is, visszahúzódott, amióta az ország túlélte legnagyobb krízisét, a belső konszolidáció megerősödött, külpolitikai súlya egyre nagyobb lett. azóta talaját veszítette, az emigrációs letört csapat. Amióta Magyarország megrágalmazása nem üzlet, hivatás, existenciát biztosító foglalkozás, azóta szárazravezetett halak. Letörtten, kopottan, fehér zászlót lobogtatva közelednek az annyi sárral megdobált honi partok felé, nosztalgiát, honvágyat, sőt bünbánatot emlegetnek, — pedig csak éhesek, kopottak, hitelüket veszítettek, állástalanok.

A forradalmaktól kifosztott és porig alázott nemzet aláírta a trianoni békét. Akik az országot a trianoni koporsóba fektették, tudták, hogy az ország csökkent életereje megtörve nincs. Attól tartottak, hogy *nem tarthat örökké semmiféle igazságtalanság sem*. Tehát tovább kellett menni. El kellett fojtani a feltámadás hitét, el kellett tenni a talpraállás reményét is. Az októberi köztársaságnak a visszaállítása a *kisantant részére* lett volna kívánatos. Mivel ebben a célban vágyaik, törekvéseik találtakoztak, az együttműködés folyamatát megtalálni *nem volt nehéz*. Megindult a sajtóhadjárat, amely a világháború magyarellenes propagandájának szerves folytatása. Azt tűzte ki célul, hogy az életlehetőségéért küzdő magyarságot *diszkreditálja a világ közvéleménye előtt*, megfossa erkölcsi hitelétől, kompromittálja a-kormányzati rendszert, hogy valamilyen formában beavatkozást provokáljon, hogy az eddigi rendszer működését lehetetlenné tegye, az októberi rendszer uralmát visszasegítse. Ez volt a cél. És *ebben a sajtóhadjáratban vett részt az emigránsok között a vádlott is*.

Emigránsoknak nevezik magukat, mert Rákóczi és Kossuth emigrációjának a nimbuszával szeretnék körülvenni magukat. Előszeretettel hivatkoznak Kossuthra, akinek külföldi működése, nagy presztízse erőforrást jelentett a nemzetnek, aki nemzete élén nem ejtette ki a gyűlölködő szót sohasem. Minden szava a nemzet imádata volt. Az emigránsok nemcsak arról feledkeztek meg, amivel hazájuknak tartoztak, hanem az igazság legelemibb fokáról is. Hogy mi ennek az emigrációnak szellemi és erkölcsi tartalma, célkitűzése, azt *már nem egy bírói ítélet állapította meg*, így megállapította a Hatvány-ügyben hozott ítélet is, hogy a bécsi központban a Jövő, a Bécsi Magyar Újság és az Ember körül csoportosult emigránsok *rendszeres, kíméletlen rágalmaszó had'' járatot folytattak Magyarország ellen*, nem kímélték a közélet egyetlen vonatkozását sem. Elborult dühvel a képtelen rágalmaszó özönét zúdították az országra és azokra, akik az ország vezetésében és a regeneráló munkában résztvettek. Megállapította az ítélet, hogy mindez azzal a céllal történt: olyan légkört teremteni, hogy végül *valamely külső hatalom segítségével saját uralmukat állítsák vissza*. Sok vonatkozásban egyenes *uszítás* nyilvánult meg: felhívás a hatalmakhoz: lépjenek fel végre Magyarország eilen. Az én feladatom ezek után csak abban merülhet ki, hogy beigazoljam: *Hock János magatartása ebbe beleilleszkedett*. Az ő tevékenységében keresendő az a felhívás, amelyet az emigráció vezeterei az interparlamentáris konferencia tagjaihoz intéztek, hogy *diszkreditálják az országot ez előtt a nemzetközi fórum előtt* és hogy ezt mindenki tudomásul vegye, proklamációjukat három-négy kultúrnyelvre fordították le. Azt állították, hogy Magyarországon sötét reakció, feudalizmus, osztályuralom, katonai önkényuralom van, amely veszélyezteti a békét; hogy Magyarországon gyilkolnak, békés polgárok ellen merényletek történnek a kormányzat tudtával és az alkotmányosság minden megnyilvánulása csak rákényszerített formáság és szervezett hadjárat folyik minden dolgozó ellen. Sőt Héjjasnak egy állítólagos nyilatkozata útján denuncióval jelölték ezt a rendszert.

— Az „Újévi beköszöntő” című cikkében megjövendöli a fehér terrornak, a katonai rémuralomnak a bukását. Szembeállítja a két államférfit: Károlyit és Horthyt és jóslatában, amelyben több a jóakarát, mint a történelmi érzék, azt állítja, hogy az utókor számára Károlyi neve marad meg. A sajtóhadjáratoknak leg-, nagyobb bűne az, hogy az elszakított részek magyarságát akarta elidegeníteni, erkölcsi érzésében, egyensúlyában megingatni. Be akarták vonni céljaikba az amerikai magyarságot is. Éppen Hock János volt az elsők között, aki áthajózott az újvilágba. Ott írta azokat a cikkeket, amelyeket inkriminálunk. Ez már a szélső határa a gyalázkodásnak. Sokszor úgy hat, mint *egy egyensúlyát veszített lélek perverzítése*. Vannak-e a cikkekben és beszédekben konkrétumok? Ha vannak, csak azért illeszkednek a cikkekbe, hogy *a hitelesség látszatát* adják. A támadás egy célért történt: azért, hogy uralmukat visszaállítsák. Alkotmányos úton *tal* nem remélhették, ezért olyan légkört igyekeztek teremteni,

amely az ország belügyeibe *külső beavatkozást provokál*, amely az állam szuverenitásának csorbítását jelenti. Már ítélet állapította meg, hogy az egész emigrációs hadjáratnak ez volt a célja. Ez a célzat félreérthetetlenül kiolvasható a cikkekből.

— Vádolom ezekután Hock Jánost *tizenegyrendbeli nemzet-rágalmazás büntetével*, de elejtem azt a vádat, hogy az Emberi Jogok Ligájának a tagja volt, mert erről kellő bizonyíték *nem merült fel*. Vádolom, hogy részese volt annak az elvakult propagandának, amely külföldön Magyarország ellen folyt. Szónoki készségével, írói kvalitásával úgy állította oda ezt az országot o is, mint *Európa üszkös sebé*t. És ezt azért tette, hogy külföldi nyomás alatt helyreállítsa az októberi forradalom rendszerét. Hock János elismerte a szerzőséget. Elismerte, hogy az interparlamentáris konferencia memorandumát *aláírta*. Kétségtelen, hogy, ami vád tárgya: *az az ő szava, megnyilatkozása*. Lehet, hogy Hock János élete alkonya felé papi múltja révén *részvétet ébreszt*, de erről a helyről arra kell hivatkoznom, hogy azokban a nehéz órákban, amikor a nemzeti katasztrófa bekövetkezett, akadtak olyanok, akik azt kiáltották világnak, hogy ennek a nemzetnek a múltjában és jelenében nincs más, csak szégyen és gyalázat, nem érdemli meg, hogy a kultúrnemzetek sorában legyen. Hock János, az aranyszájú pap, gyűlöletet hirdetett a haza ellen. Azt mondta, szégyenli magyarságát...

Hock János az ügyésznek ezeknél a szavainál tagadólag rázza a fejét.

— Intézzé ezt el lelkiismeretével — mondja az ügyész —, de a független bíróság a nemzet élő lelkiismerete, amely *nem tanú-síthat se elnézést, se kegyelmet*. Úgy legyen!

Dr. Nagy Vince védőbeszéde

Dr. Nagy Vince védő: Méltóságos Elnök úr! Tekintetes Törvényszék! Az emigráció tagjai részéről a Magyarországra való visszatérés útját különböző módokon láttuk már megnyilatkozni. Az egyik mód az volt, amikor Hock Jánosnak ugyanezekben a vádiratokban, nála súlyosabban és halmazatosabban, többszörös cselekményekkel vádolt társai, mint Garami Ernő és Buchinger Manó, hátuk mögött egy szervezett politikai párttal, mégpedig egy nemzetközi politikai párttal, elérték azt, hogy pártjuknak a magyar kormánnyal kötött paktuma alapján egyszerűen haza tudtak jönni. Ez a két neves politikus, akikre én abszolúte nem dobok ezért követ, elérte azt, hogy megegyezve a magyar kormánnyal, amely vádhatósága útján ezt a szigorú, 10 évi fegyházzal büntetendő vádat emeltette ellenük, ismétlem, haza tudott jönni, mert pertörlésre terjesztették fel őket, mert a magyar kormány kieszközölte részükre, hogy a büntetlenség következményeként pártjuk erejéből politikai érvényesülést és pozíciót biztosíthassanak maguknak.

Ez volt az egyik módja az emigrációból való hazatérésnek. Tehát a forradalom olyan exponált politikusai, mint aminő Garami Ernő, a „Jövő” szerkesztője, aki 18 rendbeli nemzetgyalázás büntetével volt vádolva és Buchinger Manó, aki ellen 7 rendbeli nemzetgyalázás büntette volt a vád, nemcsak emelt fővel jöhettek haza, — mert hiszen emelt fővel jöhettek volna a vádlottak padjára is, — hanem büntetlenül is térhettek vissza Magyarországra s közülük az egyik ma országgyűlési képviselő, a másik pedig, Garami Ernő, saját egyéni okaiból önként ismét visszatért az emigrációba. Ezek az urak nyugodtan tartózkodhattak Magyarországon s a magyar kormány intézkedése és felterjesztése folytán elkerülhették azt, hogy büntetőbíróság elé oda kelljen állniok s a vádhatóság által kívánt szigorú megtorlást alkalmá lett volna a bíróságnak velük szemben gyakorolni.

A másik módja az emigrációból való hazatérésnek már egyéni volt. Haza jöhetett az egyénileg vádolt és odaállhatott a büntetőbíróság elé. De ugyanekkor megkísérelhette azt, hogy a szimpátiának, vagy legalább is a szánalomnak bizonyos részecskéit próbálja a büntetőbíróság részéről maga felé fordítani azzal, hogy a védelem személyének megválasztásakor jobboldali pártpolitikust, illetve egy, a jobboldali körökhöz tartozó ügyvédet

állít oda maga mögé, aki semmiféle politikai szolidaritást nem érez a vádlottal, aki maga is felléphet a védői székben, mint erkölcsbíró és azt mondhatja: elitélem mindazt, amit a védencem tett, de könyörületért fordulok a bírósághoz.

Hock János sem az egyik, sem a másik módot nem választotta. Nem választotta az első módot. Nem is áll a háta mögött Magyarországon egy parlamenti politikai párt, amely láthatólag akkora erőt reprezentálna, hogy a magyar kormánynak érdemes volna ezzel a párttal, mint ellenféllel, paktumot kötnie. De ezt nemcsak ma, amikor hazajött, nem tette meg Hock János, akkor sem tette meg, amikor — még a második nemzetgyűlés idején — egy hat képviselőből álló politikai párt, a Kossuth-párt teljes lelki szolidaritást érzett Hock Jánossal. És ha felkínálta volna ez az ellenzéki párt Hock Jánosnak, az emigrációban élő politikusnak azt, hogy hajlandó a kormánnyal kötendő alku, tehát üzlet tárgyává tenni, hogy ő büntetlenül hazatérhessen, ezt az ajánlatot, ha ilyesmi megtörtént volna, Hock János bizonyára visszautasította volna.

De nem választotta a másik módot sem. Amikor önként é3 mindenre elkészülve visszaakart térni, útlevelének, utazási igazolványának kikérésekor a budapesti rendőrkapitányság Hock megbízottjának, majd az igazolvány kikézésítésekor Bécsben személyesen neki magának a magyar követség megmondotta, hogy ne menjen haza. Próbálták lebeszélni az illetékes hivatalos körök, ne menjen haza, mert letartóztatás és büntetés lesz az osztályrésze. De ő kijelentette, hogy mindennek tudatában hazamegy, a bíróság elé akar állni, s ha bünt követett el, azért bűnhődni akar, ha pedig — mint az ő lelkiismerete érzi -- büntelen, akkor felmentést kér a magyar bíróságtól.

De nem választotta Hock János azt az enyhítő körülményt sem, hogy egy politikailag teljesen színtelen, vagy a jobboldali körökhöz tartozó ügyvédet állítson ide a háta mögé. A hazajövetelében megnyilatkozó férfiasággal és őszinteséggel még azokat a konzekvenciáit is levonta egész múltjának és a hazatérésében is megnyilvánult becsületes egyenességének, hogy egy a múltban, nehéz történelmi időkben, vele sorstárs-barátját és elvbarátját ültette ide védőjének. Nem azért, hogy az én személyemben provokáló védelmet fejtsen ki akár az igen t. bíróságnak, akár a ma uralkodó kormányrendszernek és az amögött álló polgároknak felfogásával szemben.

Ez távol állott tőle is, de távol áll én tőlem is, hogy ilyen szempontból nehézségeket támasszak a vádlottnak amúgy is nehéz helyzetében. Hanem azért tette, mert nem akart eltérni attól a becsületbeli kötelességétől, attól a férfias felfogásától, hogy még a védelem személyi megválasztásával sem akar egyszerűen a meghunyászkodásnak, a megtörténtek letagadásának és a könyörület kiérdemlésének álláspontjára helyezkedni. Hanem szemébe akar nézni az általa nem ismert, a külföldön hozzá el nem jutott vádaknak és le akarja vonni a konzekvensciákat. Ha tehát ezt ilyen nemesen elhatározta és ilyen, a reália

tápokkal számoló gondolkodást messze meghaladó idealizmussal és őszinteséggel visszajött ebbe az országba, amelyből tizen-négy esztendő óta valóban csak vádat és üldöző hangokat hallhatott maga felé, -akkor méltóztassék elhinni, hogy mindaz, amit ő itt eddigi védekezése során elmondott és amit még elmondandó lesz, az utolsó betűig igaz és mindenben fedi nemcsak az a mostani lelkiállapotát, hanem azt is, amit ő az akkori, az inkriminált cikkek és beszédek idejében való lelkiállapotáról őszintén elmondott.

És mindez nem csak líra, tekintetes Törvényszék, hanem olyan ténybeli adatok ezek, amelyek a vád tárgyává tett bűncselekmény minősítéséhez, annak elbírálásához igenis fontosak, megvizsgálásához szükségesek, mert hiszen egy szuppozícióra van alapítva a vétség büntetté való minősítésének vádja, arra, amire egy jottányi bizonyítékot sem tudott itt a királyi ügyész úr felsorakoztatni, hogy azokkal, amiket Hock János mondott, vagy irt volna, a magyar állam, vagy a magyar nemzet ellen bármiféle külföldi szervezetet, vagy államot ellenséges lépésre, vagy beavatkozásra akart volna rábírn. Ennek a minősített vádnak eldöntéséhez feltétlenül szükséges a vádlott előéletének, jellemének, politikai gondolkozásának, egész lelki struktúrájának vizsgálata. Mert csak ezek alapján tűnik ki, hogy a neki imputait célzat meg nem állhat, csak egy abszurd feltevés ez minden ténybeli és pszichikai alap nélkül.

Rock János védelmét így állítom fel az ügyészi vádakkal szemben:

1. Nincs bűncselekmény. Egyes vádpontoknál azért, mert a vádlott tagadásával szemben az ügyész urnák semmi bizonyítéka sincs a vádlott szerzőségére nézve. Ez az eset áll fenn két amerikai cikkre és négy állítólagos beszédre nézve. De a vádlott által elismert közleményekben sincs nemzetrágalmazás bűncselekménye, mert azok tartalma nagyobbrészt való tényállításokat tartalmaz. Amit pedig a bíróság valótlannak állapítana is meg, az sem a magyar államra, vagy magyar nemzetre foglал magában meggyalázó állításokat, hanem csak a kormányrendszerre, egyesekre, csoportokra és alakulatokra. Ezeket pedig az újabban kialakult bírói gyakorlat értelmében az állam vagy a nemzet fogalmával azonosítani nem lehet.

2. Ha mégis bűncselekményt állapítana meg vádlóit ter- here a bíróság, akkor is legfeljebb *vétség* volna kimondható és nem *büntett*. Mert hiányzott vádlott megnyilatkozásaiból a szándék, a *célzat*, hogy azokkal a magyar állammal szemben ellenséges cselekedetre akart volna idegen hatalmat vagy szervezetet reabírni.

3. Ha pedig csak vétség forog fenn, akkor vádlott felmentendő, mert a vétségekre a Büntető Törvénykönyvben előírt 3 éves elévülési határidő mindegyik vádpontra nézve bekövetkezett.

Méltóságos Elnök úr! Tekintetes Királyi Törvényszék! Első sorban az tehát a kérdés, hogy a vádlott bűnössége a fentartott vádak tekintetében egyáltalában fennforog-e vagy sem és ha

igen, vajjon csakugyan vétségről vagv pedig büntettről lehet-e szó?

Az elmondott okokból nem ellem bizonyítással a valódiságra nézve és nem állítom egy szóval sem, hogy akár az Intetparlamentáris Unióhoz intézett beadványa annak az 5 aláírónak, köztük Hock Jánosnak is, akár az ő szerzőségei, amiket a három Bécsi Magyar Újságbeli cikk tekintetében elismert s amit elismert még a Kaliforniai Magyarságban megjelent egy cikkére vonatkozólag is, nem hozható összefüggésbe védencem szeméilyével.

Megjegyzem azonban, hogy a Chicagói Magyar Tribun-ban megjelent cikkek tekintetében bizonyos félremagyarázás történt s majd maga Hock János fogja a legjobban mgvilágíthatni, hogy az ebben az újságban megjelent két cikk közül az egyikre vonatkozólag teljes határozottsággal kijelentette nemcsak azt, hogy nem ő írta, hanem azt is, hogy még csak interview-t sem adott. Tehát a legcsekélyebb alapja sincs annak a cikknek, vagyis abszolúte nincs vonatkozásban az ő személyével. A másik cikkre vonatkozólag pedig azt mondotta, hogy igenis, járt nála egy újságíró, aki interview-t kéri tőle, ez elolt az újságíró előtt ő bizonyos kijelentéseket tett is, de hozzáfűzte megjegyzéseéhez, — hogy az ő kifejezésével éljek, — hogy ami jó abban a cikkben, azt híven, vagy legalább is megközelítően közölte az újságíró, ami pedig nem jó benne, az nem védencemtől származik.

Ez tehát megtagadása a szerzőségnek, igen t. királyi ügyész úr s a vádlottnak ezzel a tagadásával szemben a kir. ügyész úr semmiféle bizonyítékot nem tudott produkálni. Különben is ez az a két cikk, amelyben az elsőbíróság már in contumaciam ítéletet hozott s amely megjárta a kir. ítélőtáblát is. Csak közbevetőleg említem, hogy ez a két legdurvább hangú cikk az egész vádkomplexumban, ez a két cikk az, amellyel szemben a leg-határozottabban tiltakozik Hock János és a védelem a szerzőség feltevése ellen is, mert ebben a két cikkben egyetlenegy szó sem hasonlít a Hock János nomenclatúrájára és az ő gondolataira s az elsőbíróság ezzel a két legdurvább hangú cikkel kapcsolatban is csak *a vétség* tényálladékát állapította meg és vétségben mondta ki in contumacia bűnösnek Hock Jánost.

És mit telt a kir. ítélőtábla? Az ítélőtábla még a vétségben való bűnösséget sem tudta nyugodt lelkiismeretiét megállapítani, mert nem látta azt bizonyítottnak s a kirendelt védő tagadásával szemben elrendelte a bizonyítást, ki akarván pótolni a vádhatóság mulasztását. Amikor a kir. ítélőtábla a bizonyítást elrendelte és feltette a kérdőpontokat arra vonatkozólag, hogy az amerikai magyar diplomáciai képviselő megkerestetvén, próbálja kinyomozni és bizonyítani, hogy Hock János volt-e a szerzője ezeknek a cikkeknek vagy sem. akkor nem arról volt szó a beérkezett válaszbán, hogy a vizsgálatot nem lehetett fogantósítani, hanem arról — itt van a diplomáciai képviselő válasza az iratok közöli —, hogy oltani képviselőnk *nem tudott bizonyítékokat produkálni*. A bizonyítás tehát nem járt sikerrel.

aminek következtében az az ügy, amely a királyi ítélőtábláról került vissza, perrendileg is feltétlenül idetartozik a törvényszék elé, mert hiszen a törvény azt rendeli, hogy ha az ilyen in contumaciam hozott ítélet ügyében a vádlott később előkerül, akkor új főtárgyalás tartandó.

Én a perrendi hiátusokkal, amelyek Hock János ügyében előfordultak, — hogy pl. amikor a vádirat neki kikézbcsítettett, arra törvényes határidőn belül kifogásokat már nem tehetett, egy bírói fórumot, a vádtanácsot tehát elkerülte ez az ügy —, nem panaszolom fel sérelemként, mert nekem nemcsak védői, hanem emberi kötelességem is az volt, hogy ezt az önként hazatért 74 éves vádlottat az igen t. bírói fórumok segítségével minél előbb keresztülvezessem a tortúrákon, hogy mielőbb ítélethez jusson ügye. Ezért nem kerestem a perrendi sérelmeket. Amikor azonban erről az ítéletről van szó, amelyben a királyi ítélőtábla bizonyítást rendelt el, akkor igenis a most ítélkező bíróságnak is figyelembe kell vennie azt, hogy milyen stádiumban van ez az ügy. Elég egyszerűen arra az álláspontra helyezkedni, hogy azokat a látszatbizonyítékokat, amelyeket az igen t. vádhatóság már a kir. Ítélőtáblai tárgyalás előtt is produkált — amikor szintén csak lappéldányokat csatolt, amelyekben Hock János aláírással ellátott cikkek vannak —, ezeket egy felsőbb bíróság nem fogadta el bizonyítékoknak, visszadobta azokat, és még a vétségben való bűnösséget sem volt hajlandó ezek alapján kimondani. Erre a két cikkre vonatkozólag tehát megállapítható, hogy a kir. Tábla által a bűnösség kimondásához nélkülözhetetlenül szükségesnek tartott vádbeli bizonyítás nem sikerült, negatívum« mai végződött, ez a bűncselekményre irányuló vád tehát *megdőlt*.

A királyi Tábla iránt tartozom azzal a tisztelettel, hogy ha nem is mondom ezt *res judicata*-nak, de a bizonyítás perszakában a királyi Tábla idevonatkozó döntését, hogy nem érett meg az eddigi bizonyítási anyag a bűnösség kimondására, nekem teljes tisztelettel el kell fogadnom és arra kérem a tek. Törvény-székét is, hogy ezt az álláspontot tegye magáévá.

Ugyanígy nem sikerült a bizonyítás a Chicagói Magyar Tribune két cikkére vonatkozólag sem. Itt is visszadobta a vádat a kir. ítélőtábla azzal, hogy nincs bizonyított bűncselekmény. Ilyen körülmények között azt hiszem, hogy ezzel a vádponttal végeztem s azt tulajdonképpen félre is tehetném. Ámde mégsem tehetem egészen félre, mert nagyon fontos a most következő két vádpont, a Kaliforniai Magyarorságból inkriminált cikkre és a négy beszédre, valamint a Bécsi Magyar Újságban megjelent cikkekre és az Interparlamentáris Unióhoz intézett beadványra ennek a Tábláról visszaérkezett ügynek az a része, ahol a vétség megállapításáról van szó.

Én jól tudom, hogy a törvényszéki tanácsot abszolúte nem köti egy egyenrangú társtanács döntése. Hiszen még ha felsőbbbírói ítéleteink vannak is ugyanilyen bűncselekményekre vonatkozólag — sajnos — még azokkal szemben is hallunk elhangzani ellentétes alsóbírói ítéleteket. Bizony, divergáló joggya-

korlat van s éppen ezért csak azért hoztam ezt fel, hogy méltóztassanak nagyon komolyan mérlegelni azt, hogy két olyan, itt felolvasott és a Hock János szubtilis lelkében is averziót keltő durvahangú cikkekre egy másik, az állam rendjét és a kormányzó úr tekintélyét ugyanolyan féltő aggodalommal védő bírói tanács már kimondotta, hogy azokban a durva és nem Hock Jánostól származó cikkeken *csak vétség* van, tehát azokban sincs meg sem kifejezetten, expressis verbis, sem belemagyarázható módon az a szándék, hogy aki azokat a cikkeket írta, bármiféle külföldi államnál, vagy szervezetnél a hazája elleni beavatkozást akarta volna elérni.

Ebből viszont az következik, hogy a többi vádpontokban inkriminált cikkek — amelyekre nézve Hock János szerzősége elsősorban az ő beismerése alapján már megállapítható s amelyek távolról sem olyan handa-bandázó és olyan durva hangú cikkek, hanem bizonyos objektivitást mutatnak, tényállításokat tartalmaznak, az ellenforradalmi kormányzat idejében volt magyarországi állapotoknak bizonyos felsorolását tartalmazzák — szintén nem meríthetik ki a *büntett* fogalmát és tényálladási elemeit, hanem legfeljebb a vétségét. Az ezekben a cikkeken foglalt tényállítások tekintélyes részét kétségkívül bizonyítani is tudtam volna, ha a bíróságtól a bizonyítás elrendelését remélhettem volna. Ezek a cikkek tehát másképp bírálendók el, mert el kell ismerni, hogy sokkal mérsékeltebb hangon és a tárgyilagosságnak sokkal több alapjával Íródtak meg. Nem minősíthetők tehát ezek sem büntettnek, hanem legrosszabb esetben is csak vétségnek.

Méltóságos elnök úr! Tekintetes királyi Törvényszék! A vádlott legsúlyosabb deliktumául az Interparlamentáris Unióhoz címzett beadványt hozza fel az igen t. királyi ügyész úr, ezért természetes, hogy ezzel, a vádponttal külön is foglalkozni kívánok.

Egy nem is olyan régen, mindössze pár évvel ezelőtt, 1926-»ban hozott, 6547. számú kúriai ítélet, amely egy ilyen nemzetgyalázási ügyben döntött, azt mondja, hogy az 1921. évi III. t.-c. 7. §-ának második bekezdése szerint a büntetési minősítés csak akkor alkalmazható, ha a nemzetrágalmazás elkövetési módjánál fogva egyáltalán *alkalmas* arra, hogy valamely külföldi államot vagy szervezetet a magyar állam ellen ellenséges cselekedetre indítson. Tulajdonképpen nem mond mást ez a kúriai ítélet sem, mint azt, ami a törvényben röviden megvan, amikor — kvázi a törvény interpretálásaként — arra az álláspontra helyezkedik, hogy ahhoz, hogy büntetési minősítést meg lehessen állapítani, nem elég egyszerűen azt mondani, hogy X. Y. a magyar állam és a magyar nemzet ellen külföldi beavatkozást akart kelteni, hanem az általa elkövetett cselekménynek, a tényállításnak ezt valóban involválnia kell, erre alkalmasnak kell lennie. Ha pedig azt keressük, hogy mi az, ami erre alkalmas, akkor meg kell néznünk azt is, ha pl., mint a jelen esetben, hírlapi cikkekről van szó, hogy ki írja azokat, kihez írja, hol írja és mikor írja?

Méltóságos Elnök úr! Az Interparlamentáris Unió kifejezetten békeegyesülés, békeszervezet, amely több gúnynak volt kitéve a világháború előtti időben, mint talán ma a Népszövetség. Előimádkozó testületnek mondták. Békés öregurak, pacifista álmodozók, idealisták társaságának tartották, a nemzetközi élet teljesen értéktelen szervének, amely a háborús Veszély elhárítására képtelen. És valóban az Interparlamentáris Unió a háború előtt sem jelentett olyan szervezetet, — mutatja a világháború kitörése, — amely alkalmas lett volna arra, hogy megakadályozzon egy konflagrációt s még kevésbé volt alkalmas arra, hogy oka, tervezője, megindítója, motorikus ereje lehessen egy háborús összeütközésnek, vagy bármiféle beavatkozásnak. Jó, — elismerem, hogy a magyar bíróságok joggyakorlata nem kíván fegyveres beavatkozást, sőt a törvény magyarázata is azt mondja, hogy nemcsak fegyveres, ellenséges beavatkozásról volt szó, amikor a törvényhozó meghozta ezt, a törvénycikket; nemcsak az a büntett, ha fegyveres, ellenséges beavatkozást akar a maga valótlan kijelentéseivel kelteni valaki, hanem — mondja a törvény indokolása és mondja a bírói joggyakorlat — elég az olyan ellenséges beavatkozás, az olyan ellenséges cselekmény is, amely a magyar állam életműködését, életfunkcióját meg akarja zavarni és alkalmas annak megzavarására. De tekintetes királyi Törvényszék, én nem tudom elképzelni és az igen tisztelt királyi ügyész úr sem adott semmi jogi alátámasztást arra vonatkozólag, hogyan tudja elképzelni, hogy akár a Hock János által is aláírt, az Interparlamentáris Unióhoz címzett irat, akár egy ennél sokkal agresszívebb hangú beadvány alkalmas lehessen a címzett jellege miatt és a címzett szervezetnek békeintézményszerű volta okából arra, hogy az akár fegyveres, akár nemfegyveres, hanem más eszközökkel való beavatkozásra tudjon reábirni valamely idegen államot, vagy szervezetet.

Ha egy dániai sajt- és vajtermelő szövetkezet előtt Hock János az ő külföldi útja során meghívás alapján előadást tartott volna a magyarországi állapotokról s ennek során említést tett volna az ellenforradalmi kormányzati rendszerek első idejében történekről, — mikor Méltóságod szerint is voltak itt kilengések és én egész sereg büntető Ítéletre hivatkozhatnám és számtalan parlamenti felszólalással is bizonyítani tudnám, hogy választási oktroj volt, oktroj-rendelet alapján szavaztak; hogy a jogegyenlőséghez is sok szó fér, mert Budapesten másképpen szavaznak, mint Kiskundorozsmán, hogy az erzsébetvárosi bombamerénylet is megtörtént, hogy az ébredő magyarok és a katonai különítmények terrort fejtettek ki Magyarországon sth. stb. — mondom, ha mindezeket Hock János, vagy bárki más egy dániai sajt- és vajtermelő szövetkezet előtt elmondotta volna, vagy írásba foglalta volna, vajjon a királyi ügyész úr azt a vádat emelné-e akkor is ellene, hogy nemzetragalmazás büntettét követte el, mert egy szervezetet ellenséges beavatkozásra akart bírni?

Állítom, hogy az Interparlamentáris Unió Jámborabb testület volt, mint egy ilyen gazdasági egyesülés. Amikor az osztrák vasutasok és postások bojkottálták Magyarországot, — méltóztatnak erre a nemzetközi bojkottra emlékezni —, akkor az ezt a bojkottot provokáló cikkekre azt mondta a magyar bíróság: íme, ez a tipikus példája annak, amikor nem fegyveres beavatkozásra, de olyan ellenséges indulatú gazdasági lépések megtételére készítették a nemzetgyalázó cikkek az idegen állambeli szervezeteket, a postások és, vasutasok szervezeteit, — kiadván a jelszót, hogy Magyarország részére ne szállítsanak, — amikor de lege meg van a lehetőség annak megállapítására, hogy ez a büntető minősítő körülmény, a gazdasági beavatkozást célzó szándék, körül forgott.

De egy ilyen tipikusan békeegyesülethez intézett kérvénnyel vagy memorandummal kapcsolatban ez fogalmilag ki van zárva. Az Interparlamentáris Unió sem fegyveres, sem gazdasági beavatkozásra nem képes. Ilyesmit a statútumai eleve kizárnak. De közvetve sem képes ilyesmit az egyes államoknál egy más állammal szemben elérni.

A Kúria szerint a cselekménynek alkalmasnak kell lennie arra, hogy a fennforgó körülmények között ellenséges beavatkozást idézzon elő, ilyen beavatkozásra bírjon rá valakit. Ebben az esetben azonban sem a címzett egyesület nem volt erre alkalmas, sem pedig a körülmények nem voltak alkalmasak. De nem volt alkalmas maga a beadvány sem erre, mert hiszen — amint méltóztatott felolvasni, — ennek a beadványnak petituma nem más, mint hogy olyan közvéleményt teremtsenek országaikban, amely közvélemény Magyarországon a demokráciát fogja tudni bevezetni. Ha különböző nemzetekhez tartozó békedelegátusokat arra kérnek fel, hogy hazamenve országaikba olyan közvéleményt támasszanak, amely Magyarországon a demokrácia bevezetését kívánja, akkor a törvény szavaira kell utalnom, hogy a közvélemény sem nem idegen állam, sem nem idegen szervezet. A közvélemény éppen ellentétben áll minden szervezettel, egy szervezetlen valami, laza gondolatfolyamat, sokak véleménye, amely kialakulhat, egyre erősebb és erősebb lehet, de a közvéleménynek olyan képességei és olyan eszközei soha sincsenek, hogy ellenségesen belenyúlhasson egy idegen államnak, ebben, az esetben Magyarországnak szuverenitásába.

De, tekintetes királyi Törvényszék, a Bécsi Magyar Újságban megjelent inkriminált cikkeknel is meg kell néznünk maguknak a cikkeknek szövegét, a megjelenés körülményeit, az országot, ahol, és a nyelvet, amelyen megjelentek s vizsgálnunk kell, vajjon megfelelnek-e a Kúria által szükségesnek mondott feltételeknek és alkalmasak-e arra, hogy idegen államot vagy szervezetet beavatkozásra bírjanak.

A „Bécsi Magyar Újság” és a „Jövő” az Ausztriában élő magyarok részére készültek, majd azután be tudtok vezetni ezeket a lapokat a szomszédos államokban élő elszakított magyarírókhoz is. Hock János cikkében, az újévi beköszöntőben van egy;

olyan óhajtásszerű mondat, amelyben azt írja, hogy nemcsak a külföld felé kell megvilágítani a mostani magyarországi helyzetét, hanem az elszakított országrészekben is. Tehát a külfölddel állítja szembe Hock János az elszakított országrészeket! Ebben a kívánságban is nem idegen állam, nem idegen szervezet, hanem az elszakított magyarság felvilágosítását, mondja Hock kívánatosnak.

Azzal, hogy ők magyar nyelven szerkesztettek egy lapot, amelybe egy ideig Hock János is írt, — természetesen szintén magyar nyelven cikkeket, — körülhatárolták a lap elterjedési körét. Csak magyarok között terjedhetett el ez a lap és sehol mást nem is hathatott csak magyarul értő és magyarul olvasni tudó emberre. Ezek a cikkek tehát nem voltak alkalmasak arra, hogy akár a szomszédos államokat, akár más államokat, vagy szervezeteket a Magyarország életébe való beavatkozásra rábírjanak.

Tekintetes Törvényszék! Sem az ebben a vádiratban foglalt inkriminált Hock-féle kijelentések, sem a Kaliforniai Magyarorszában megírt cikk, amelynek szerzőségét szintén őszintén elismerte, megmondván, hogy a többieket nem írta, nem alkalmasak arra, hogy a vádlott bűnössége megállapítható legyen. Az összes vádpontokra, úgy az eddig tárgyaltakra, mint a kaliforniai cikkel kapcsolatos vádra azt mondom, hogy a büntetté való minősítés alapját, a büntett tényálladéki elemeit és a vádlottnak büntettben való bűnösségét nem látom.

Sőt, ha visszafelé nézek az 1922—23-i időkre, ha gondolok Hock Jánosnak és elvbarátainak akkori helyzetére, szemben állásukra nem a hazájukkal, hanem az itteni kormányrendszerrel és a kormányrendszert támogató alakulatoknak felelőtlen viselkedésével, akkor merem mondani, hogy szerintem még a vétség fennforgását sem lehet ma már megállapítani, nem pedig azért, mert mindazok, amiket ő megírt és elmondott, elsősorban mindenkor a hazát szolgálni akaró tendenciával voltak megírva, elmondva. Ez kicsendül még azokból a rosszul közölt és általa felelősen el nem vállalt amerikai beszédekből is, tehát nemcsak a kísérő körülményekből, hanem maguknak a közleményeknek egyik-másik hübb részletéből is. Kitűnik ezekből, hogy ő Amerikában, Bécsben is mindenkor hazáját, nemzetét akarta szolgálni. Éles kritikában részesítette az itteni kormányrendszert, magát a kormányt s annak egyes megnyilatkozásait” is, úgyszintén a kormányt támogató felelőtlen egyéneket és alakulatokat és ezekben az éles bírálatokban foglalt tényállításainak nagyrésze igaz, való állítás, egy része azonban túlzás. A politikai szembenállás — ismétlem — sohasem vonatkozik nemzetére, mindig csak az országban uralmon lévő kormányzati rendszerrel való szembenállás volt az. És ebben sem Hock János adta és nem is emigráns-társai adták az iniciatívát, a gyűlölethullámnak az itteni kormányrendszer felé való dobását. Ők csak reagáltak.

rezonánsai voltak annak a sokszor felelőtlen helyről. kialakult, de sokszor hivatalos helyről is megerősített állításnak, rágalomnak, amellyel őket teleshívták. Holott sem a büntetőbíróságok előtt, sem pedig a politikai fórumok előtt — a nemzetgyűlésekben, vagy az országgyűléseken —, ahol mint kormány lettek volna felelősségre vonhatók, *soha vádat nem emeltek ellenük*, az akkori októberi kormány ellen. Hock, a Nemzeti Tanács elnöke ellen épp úgy, mint az októberi kormány ellen felelőtlen vádatokat hangoztatlak, de amikor a második nemzetgyűlésen elhangzott részemről a vádalahelyezési indítvány, az egységes párt vezérének, Bethlen István grófnak tiltakozása folytán elvetették azt s így sem a nemzetgyűlésben, sem a büntetőbíróság előtt — pedig igen súlyos vádatokat hangoztattak — nem emeltek soha vádat. És Hock János annak az egy emigrációs esztendőnek folyamán, amikor ott Becsben csak hallotta a felelőtlenül hangoztatott vádatokat, válaszul igenis megírta a maga cikkeit. Nem hármát, nem ötöt, nem is tízet, hanem 100-nál is többet. S ebből a temérdek cikkből mindössze csak hármát tudott a vád inkriminálni s még ebből a három cikkből is az egyik, az utolsó olyan, hogy igazán csak egy-két szót lehetett vád tárgyává tenni belőle, magának a cikknek eszmemenete pedig olyan emelkedett, amelyből sem a nemzetnek, sem az államnak, sem Magyarországnak! meggyalázását kiolvasni nem lehet.

Méltóságos Elnök Úr! Tekintetes kir. Törvényszék! Aridkor azt vizsgáljuk, hogy vajjon ezekben a cikkekben és ezekben a beszédekben szembefordult-e Hock János a hazájával, akkor nem miliórajzként, hanem a vád bizonyítékai hiányosságainak: kipótlására nekem kell vállalkoznom s ezzel kapcsolatban nekem kell egyet-mást elmondanom. Ha már az inkriminált cikkekben és beszédekben nincsenek a hazát, az országot, a nemzetet gyalázó kifejezések, hanem a kormányzati rendszert, egyéneket vagy egyének csoportjait élesen bíráló és elítélő kijelentések, akkor — bár a vád kötelessége volna a bizonyítás — nekem kellett vállalkoznom arra és azért tettem meg a bizonyítás kiegészítése iránt indítványaimat, hogy vizsgáljuk meg, vajjon ott künn, az emigrációban és az emigráció előtt a kommunizmus alatt, illető-! leg azt közvetlenül megelőzően a Nemzeti Tanács elnöki székében, milyen működést fejtett ki Hock János. Mert a Kúria szükségesnek találja, hogy megvizsgáljuk, alkalmas-e maga a cselekmény és a vádlott és alkalmasak-e a körülmények arra, hogy ez a bűncselekmény elkövethető legyen.

Nekem tehát beszélnem kell a vádlotról, rá kell mutatnom, milyen volt az ő élete előzőleg, milyen volt a forradalom és a kommün alatt. Mielőtt azonban ezt tenném, a bizonyítás kérdésével kapcsolatban még csak annyit vetek közbe, hogy az amerikai beszédekre vonatkozólag a vád szintén nem produkált bizonyítékokat. Magában véve az, hogy itt laptudósításokról van szó. a magyar bíróságok állandó joggyakorlata szerint semmiféle bizonyítékot nem jelent. Amikor egy vádlott kereken a tagadás álláspontjára helyezkedik és azt mondja, nem mondtam azokat

a beszédek, akkor ezeknek a lapközleményeknek alapján vadat konstruálni és bűnösséget megállapítani csak úgy lehetne, ha az igen t. ügyész úr megfelelő bizonyítékokat produkált volna. De látjuk, hogy még azok a kis házi jelentések is, amelyeket bizonyos detektívek a magyar követségnek, a magyar követség pedig a vádhatóságoknak rendelkezésére bocsátott, semmivé foszlanak, mert Amerikában ezeken a gyűléseken mindenütt megjelent a leghazafiasabb közönség is és hallottuk, hogyan ünnepelte Hock Jánost. Bizonyíték tehát nincs. Ezért én, mint komoly vádalappal csak a Bécsi Magyar Újságban megjelent cikkekkkel és az Interparlamentáris Unióhoz intézett memorandum aláírása miatt emelt váddal és a kaliforniai cikk szerzőségének kérdésével foglalkozik.

Méltóságos Elnök úr! Tekintetes Királyi Törvényszéki Méltóztassék megvizsgálni, vajjon alkalmasak voltak-e ezek az inkriminált írások arra, hogy a nemzetet meggyalázzák? Feltehető-e ezekkel kapcsolatban ilyen szándék. Mert csak feltevésekkel dolgozunk. Az ami itt van előttünk, nem mondhatjuk, hogy erre alkalmas volna. Ezt a vádnak ki kellett volna egészítenie, de nem tudta. Hadd beszéljek tehát most Hock Jánosról. Mert vizsgálnunk kell, hogy maga a személy, az adott egyéniség, jellemileg, pszihikailag alkalmas-e ilyen súlyos célzatú bűncselekmény elkövetésére?

Hock János egy ötvenéves közéleti pályafutás után ül itt a vádlottak padján, ötvenegy éve lett pappá, negyvenhat évvel ezelőtt választották meg először országgyűlési képviselőnek, Kezdetben az Apponyi vezetése alatt állt nemzeti párthoz tartozott s mint ilyen a véderő-vitának egyik vezérszónoka volt, vagyis a Habsburg-uralom alatt nemzetének egyik eminens érdekéért, a közös hadseregnek magyarabbá tételéért, a magyar vezényszóért s a közös hadseregben a magyar szuverenitás ki-domborításáért küzdött. Azután az idők folyamán Apponyival együtt belépett a függetlenségi és 48-as pártba s Apponyival együtt teljes száz percentben magáévá tette a különben azelőtt is vallott, csak más pártban követett Kossuth Lajos-féle gondolatokat. És ebben a pártban a parlament, a magyar országgyűlés történetében páratlan nemzeti küzdelmek, az önálló vámterületért és az önálló bankért folytatott harcok idején, majd később, amikor az uralkodó nyíltan szakított a nemzettel és kiadta a clopyi-hadparancsot és Fabricius ezredessel szétveretve a magyar országgyűlést, darabont-kormányt ültetett az ország nyakára, — amikor a nemzeti ellenállásban összeforrt az egész ország, — Hock János mindig a nemzet vezérei között volt. Pedig sokkal nehezebb dolog volt hazafiasnak lenni és nacionalista álláspontot kifejteni a Habsburg-uralom minden kényszerítő eszközével szemben, mint ma a kis csonka, függetlenné lett Magyarországon, ahol hazafinak es nacionalistának lenni, már igazán nem jelent altruizmust, hanem nagyon sokak részéről csak a saját maguk érdekeinek szolgálatát.

Törekly Géza elnök: Tessék mérsékelni a hangot.

Dr. Nagy Vince védő: Sokan altruizmusból csinálják, de nagyon sokan saját maguk részére kamatoztatják a hazafiságot.

Egy papi ember, aki olyan kvalitásokkal rendelkezett, mint Hock János, akit mint szónokot szinte bálványoztak, akinek böjti prédikációira nem hisztériás érdeklődésből telt meg az egyetemeni templom, hanem ahova a lipótvárosi másfelekezetű asszonyokon kívül atheista férfiak is elmentek, először csak kíváncsiságból, hogy mit is beszél az az aranyhajú pap, majd mindinkább fokozódó belső érdeklődéssel, — és köztudomású, hogy Hock János igen sok embert vezetett vissza a hívők táborába, — egy ilyen papi ember, egy ilyen tehetség, akinél sokkal kisebb kaliberű emberek lettek Magyarországon főpapokká, maga is magas pozícióba emelkedhetett volna. A kis falusi papból előbb kőbányai, majd itt Budapesten józsefvárosi plébános lett. Képviselőnek is megválasztották, elsőízben egy kis vidéki kerületben, majd hosszú időn át a hatalmas Kecskemét városában.

Az ilyen papi ember előtt tárva-nyitva volt a felfelé emelkedés útja, a püspökség, sőt még ennél is magasabb állás. Ehhez azonban az kellett volna, hogy amikor a dinasztia és a nemzet érdekei összeütköztek, a dinasztia mellé álljon. Ezt azonban sohasem tette meg Hock János. A kettő közül mindig a nemzet mellé állott. Parlamenti küzdelmei során is, valahányszor csak alkalma nyílt rá, mindig a nemzet érdekeit szolgálta. Nemcsak a közjogi harcokban vett részt, hanem a szociális előhaladás, a demokratikus jogkiterjesztés terén is mindenkor a népnek és a nemzetnek javát akarta szolgálni, ami bizony bűnszámba ment az uralkodóház és az uralkodó kormányzati rendszerek szemében. így volt ez a háborúig és a háború alatt. És akkor elkövetkezett az összeomlás.

Az igen t. királyi ügyész úr egy-két könnyed mondatban ma, tizenöt évvel a háborús összeomlás után — ami nemcsak Magyarországnak, hanem a központi hatalmaknak összeomlása is volt, — egyszerűen csak odaveti, — szónoki hatás kedvéért, — hogy a trianoni koporsóba fektették Hock János és társai az országot, más szóval, hogy Hock János és az októberi kormány bűne, hogy Magyarország megcsönkített és Trianon bekövetkezett.

Méltóságos Elnök úr! Tekintetes Királyi Törvényszék.! En bejelentetem, hogy nem akarok teherképe lenni a Hock János sorsának, nem akartam és most sem akarom ilyen irányban kimeríteni a védelmet, kiszélesíteni annak kereteit. Igyekeztem kerülni az ellentétek felidézését és nem is készültem ilyen kitérésre. Vártam a vádbeszédet és csak a vádra akartam reagálni. De ha az igen t. ügyész úr nemcsak egy pár cikkecske miatt ülteti ide a vádlottak padjára Hock Jánost, hanem egy kis miliórajz keretében ugyan, de erős teherképe nekem vállaira rakja azokat a mázsás köveket is, hogy az ország összeomlásának Hock János és az ő társai az okozói, akkor anélkül, hogy időben és terjedelemben nagyon kiterjeszkedném, méltóztassék megengedni, hogy

Hock János reputációja érdekében csak néhány mondattal erre a megjegyzésre is válaszolhassak. Mert én nem álltam ide most az októberi forradalom védelmére, én Hock Jánost védem.

Dr. Traeger László kir. ügyész: Félreértette a védő úr beszédnek ezt a részét.

Dr. Nagy Vince védő: Így méltóztatott mondani és erre én csak egy pár ténybeli adatot fogok felsorakoztatni.

A központi hatalmak összeomlása után az osztrák nemzetgyűlés egy oknyomozó bizottságot küldött ki azzal a rendelettel, hogy állapítsa meg a központi hatalmak, de főleg az Osztrák-Magyar monarchia katonai összeomlásának okait. Ennek a bizottságnak munkálatai beterjesztettek az osztrák parlament elé. Ezenkívül ma már számos memoárnak is birtokában vagyunk, amelyek egytől-egyig roppant érdekes adalékokat szolgáltatnak ahhoz, hogy az illetékes tényezők miben látták a központi hatalmak összeomlásának okait. És ezek nem újságíróknak, nem is magántudósoknak memoárjai, hanem olyan történelmi tényezők feljegyzései, akiknek autenticitása kétségbevonhatatlan. Legyen szabad csak a következő forrásokra hivatkoznom.

Töreky Géza elnök: Csak egészen röviden tessék, ha már ezzel foglalkozik.

Dr. Nagy Vince védő: A német trónörökös, Boroevics tábornok, Hötzendorfi Conrad tábornok, Emil Ludwig, a Hötzendorfi Conrad történetírója, aki végig ott volt a frontokon és az előbb említett osztrák parlamenti bizottság, mind felsorolják a részleteket, hogyan következett be a központi hatalmak teljes háborús kimerülése emberben, lőszeranyagban, élelmiszerben, ruhában stb. A tulajdonképpeni összeomlás, a teljes összeroppanás már 1918 szeptemberében — tehát még október előtt — bekövetkezett. Ennek részleteiről a különböző hadseregpáncsnokok egyre-másra küldték a jelentéseket az Arme-Oberkommandóhoz, hogy a következőkben már csak az Osztrák-Magyar monarchiáról beszéljek. Nagyon érdekes e részben magának József főhercegnek történelmi könyve is. Mindezek alapján meg lehet állapítani, hogy az antantnak emberben, municióban és más egyéb anyagokban való többlete és a központi hatalmak kimerülése vezetett a teljes összeomláshoz. Bulgária is kiugrott. A német kormány...

Töreky Géza elnök: Kérem, ezek a részletek már túl messze mennek. Hock János nincs vádolva sem felségsértéssel, sem hűtlenséggel.

Dr. Nagy Vince védő: Ha nincs ezzel vádolva, én örömmel visszatérek a vád tulajdonképpeni tárgyára. Ismétlem azonban, hogy a királyi ügyész úr, azt mondván, hogy Hock János segített sírbatenni az országot, ezt a vádat is megkonstruálni igyekezett.

Dr. Traeger László kir. ügyész: Félreértés.

Dr. Nagy Vince védő: Méltóságos Elnök úr! Tekintetes Királyii Törvénysezék! Az én szerény felfogásom szerint a vád

jogi része és a tárgyalás eredménye a következő: Egy vádpontra nézve elejtette a királyi ügyész úr a vádat; az amerikai beszédekre semmiféle bizonyítékot nem produkált; a Csikágói Magyar Tribunalban közölt két cikkre fennáll a kir. Táblának határozott utasítása, hogy a vádlónak, a királyi ügyésznek bizonyítania kell a cikk szerzőségét, amit a védelem tagadott s ez a bizonyítás nem történt meg. Ezek a vádpontok tehát teljesen el-esnek. A Bécsi Magyar Újságban megjelent cikk szerzőségét és az Interparlamentáris Unióhoz intézett beadvány aláírását elismerte, vállalta a vádlott.

Hock: Nem adatott be.

Dr. Nagy Vince védő: Elismerte a vádlott, hogy aláírta. A büntetőjogi felelősség ezzel talán reáharul, de hogy a címzett nem volt alkalmas arra, hogy beavatkozást idézzon elő, ezt már bőven elmondottam. A Kaliforniai Magyarság cikkének szerzőségét is elismerte.

Azok közül a bizonyítékok közül, amelyeket én produkálni akartam, amelyeknek azonban nem méltóztattak helyet adni, legyen szabad csak egyre hivatkoznom. Nevezetesen arra a soproni ügyvéd úrra, akinek kihallgatásából meg lehetett volna állapítani, hogy 1921-ben, tehát éppen a legelkeseredettebb emigrációs dühöngés idején, amikor a Jövő és a Bécsi Magyar Újság az itteni kormányzatig rendszert nagy élességgel bíráló cikkei napvilágot láttak, megjelent Hock Jánosnál az a küldöttség, amelyről már említést tettem s a küldöttségben résztvevők feinkérték Hock Jánost, hogy nyilatkozzék és mondja meg, mit cselekedjenek, hazamenjenek-e Ausztria mellett szavazni, vagy pedig ne menjenek haza és ne vegyenek részt Sopron és környéke sorsának eldöntésében. És akkor Hock János, akinek azt szupponálja az ügyészség, hogy szembefordult hazájával, gyűlölködött és hazájának kárt akart okozni, azt mondotta nekik: tegyék kötelességükké, hogy haladéktalanul hazamenjenek és Magyarország mellett szavazzanak.

Mit jelent ez, tekintetes Törvényszék? Ez világot vet arra, ami a törvénynek, amelyre a vád alapítva van, egyik sarkpontja, hogyha alkalma nyílt ennek a vádlottnak arra, hogy idegen állam, vagy idegen szervezet beavatkozását kérhesse Magyarországgal szemben, vájjon elhatározta volna-e magát erre a lépésre. Hát itt volt rá az alkalom. Ez volt az emigráció egész ideje alatt az egyetlen alkalom, amikor aktíve felléphetett egy, emigráns, amikor állást foglalhatott Magyarország mellett, vagy ellen, amikor idegen szervezet vagy állam beavatkozás nélkül is árthatott vagy használhatott hazájának. Ez az alkalom volt az, amikor ha gyűlölködtek az ország ellen, árthattak is neki anélkül, hogy fegyveres beavatkozást kellett volna kérniök. Békés úton hozzájárulhatott volna Hock János ahhoz, hogy Magyarország ne gyarapodjék egy talpalatnyi földdel sem. Az ő ekkor tanúsítóit magatartása tehát döntő dokumentum amellest, hogy a legnagyobb gyűlölködés idején is megőrizte nemcsak józan-

ságát. hanem hazafiasságát is és azt mondotta: tessék hazamenni és Magyarország mellett szavazni.

Igenis, különböztetett Hock János otthoni kormányrendszer és otthoni felelőtlen elemek — ezeket most egy oldalra állítom — és a haza és az ország közölt. Azt pedig külön is hangsúlyozom, hogy a felső bíróságoknak éppúgy, mint most már több-ízben az alsó bíróságoknak is, az utóbbi esztendőben elhangzottak ítéletei, amelyek ellentétes joggyakorlatot mutatnak a 8—10 év előtti joggyakorlattal szemben és úgy szólnak, hogy a kormányzati rendszernek legélesebb kritikája sem azonos a magyar állam, vagy a magyar nemzet terhére elkövetett bűncselekménnyel. Ha ezt megállapítják az ítéletek, ha nemcsak az egyeseknek és a különítményeknek, hanem magának a kormányrendszernek legélesebb bírálata sem nemzetgyalázás, akkor miért éppen csak Hock Jánossal szemben legyen lehetséges a régi joggyakorlatnak megfelelő bűncselekményben való elmarasztalás és büntetés-kiszabás, holott legutóbb egy szolnoki és egy kunszentmártoni ügyvédnek az ügyében a kormányrendszer igen. éles bírálatát, hasonló indokokból felmentéssel zárta le a bíróság.

Ott tartok tehát, tekintetes Törvényszék, hogy a vád tárgyává tett cselekményeket részben nem a vádlott követte el; amiket ő követett el, azok nem bűncselekmények; — ha pedig a legszigorúbb elbírálás szerint mégis bűncselekmények volnának, akkor is csak vétségeknek minősíthetők.

Állítom és bizonyítani kívánom, hogy ezekre a vétségekre az *elévülés beállott*.

Tekintetes Törvényszék! Méltóztassék megengedni, hogy az elévülés kérdésével kissé bővebben foglalkozzam. Ez a kérdés összefügg a vádbeli cselekményeknek büntetési, vagy vétségi minősítésével. Mert hiszen büntetési minősítés esetén elévülés valóban nem fordul elő, tekintettel arra, hogy a legutolsó nyomozólevelek kibocsátása óta tíz esztendő még nem telt el, ellenben igenis állítom, hogy az összes vétségi deliktumokban az elévülés már bekövetkezett.

A „Bécsi Magyar Újság”-ban inkriminált három cikkre és az Interparlamentáris Unióhoz intézett beadvány ügyével kapcsolatos vádra nézve a legutolsó nyomozólevél kibocsátása 1927. évi december hó 31-én történt meg. Azóta semmi intézkedés az ebben a vádiratban foglalt bűncselekmények tárgyában nem történt. Ha tehát vétségi minősítésről volna szó, akkor 1927. december 31-c óta a három év már bőven eltelt.

A „Csikágói Magyar Tribuna”-ban megjelent és inkriminált két cikkre nézve a nyomozólevél legutóbb 1928. április 4-én adatolt ki és ugyancsak 1928. évi június 25-éről van egy bírói intézkedés, tudniillik az, amelyikben a vádlott távolléte miatt az ő előkerüléséig, vagy kézrekerültéig, a további eljárást megszünteti a bíróság. Ez egy ad acta helyezéssel egyenlő jelentőségű intézkedés, vagyis vétséggé minősítés esetén itt is bekövetkezett az elévülés.

Végül a harmadik vádirat, a „Kaliforniai Magyarság”-ban

megjeleni egy cikk és az ugyancsak ebben a vádiratban inkriminált négy beszéd tekintetében a legutolsó nyomozólevél 1927 október 3-án adatott ki. itt is van egy hasonló ideiglenes megszüntetés a vádlott kézrekerüléséig. Az eljárás megszüntetését rendelő határozat 1931 április 23-áról kelt, amely időpont tehát a három évnél régebben folyó elévülési időbe esik. Vagyis a „Bécsi Magyar Újság” vádirata és a „Csikágói Magyar Tribun” cikkének vádirata tekintetében több, mint három év óta semmi-féle megszakító intézkedés nem történt, ellenben a kaliforniai cikk és beszédek tekintetében van egy megszüntető határozat, amely a három évet megszakítani látszik. Kell, hogy ennek a bírói intézkedésnek minőségével és értékével foglalkozzam abból a szempontból, hogy vajjon az az elévülési idő megszakítására alkalmas bírói határozat-e?

Méltóztassék megengedni, ha a büntetőjogi felfogás szempontjából hivatkozom a kitűnő heidelbergi büntetőjogásznak Max Ernst Meyernek büntetőjogi könyvére, amely az elévülésről és az elévülés megszakításáról a következőket mondja: „A megszakítás — mellékes, hogy üldözésről, vagy végrehajtásról van szó, — csak akkor volna eszközendő, hogyha ezáltal a megtorlás, a büntetési igény megvalósítása előmozdítatik, amihez elsősorban az szükséges, hogy az üldözésre, vagy a végrehajtásra vonatkozó intézkedés eredményt Ígérjen. Mert ezen intézkedés értelme nem abban rejlik, hogy az elévülés megszakíttassék, hanem abban, hogy a büntetést lehetővé tegye. A megszakítás nem cél, hanem *eszköz*. A gyakorlat azonban nagyon odahajlik, hogy az eszközből célt csináljon. Megszakít csak azért, hogy megszakítson, ismét és ismét megszakít, hogy az elévülési időt ad infinitum meghosszabbítsa. De ezzel ellenkezésbe kerül a törvénnyel, mert a törvény azt akarja, hogy a végre nem hajtható megtorlás elévülésével kiegyenlíttessék.”

A külföldi professzornak ezt a felfogását a mi Angyal Pálunk majdnem szószerint ugyanígy vallja a maga felfogásának, amikor azt mondja a magyar büntetőjogról szóló könyvében. (Olvassa:) „Hangsúlyozom, hogy az elévülés félbeszakítása nem cél, hanem eszköz, a gyakorlat azonban odahajlik, hogy ezt az eszközt célként kezelhesse és a félbeszakítás nem ritkán azért történik, hogy az elévülési idő ad infinitum meghosszabbíttassék. De ez *contra legem* történik, mert a törvény azt akarja, hogy a nem érvényesíthető büntető igény elévülés útján elenyésszen. Helyes a Kúria 76. sz. döntvénye, amely kimondja, hogy a körözés nem rendelhető el csupán az elévülés félbeszakítása végeit.”

Alátámasztja a Kúriának ezt a 76. sz. döntvényét a 66. szánni jogegységi határozat, amely azt mondja, hogy «a Kúriának még a büntető perrendtartás életbelépése előtt hozott 76. sz. teljes ülési határozatában kifejezésre jutó az a jogelv, hogy a kir. ügyész, illetőleg a bíróság csupán az elévülési idő megszakítása céljából nem ismételheti a körözés elrendelését, a bűnvádi perrendtartás 472. §-ában szabályozott nyomozó levélre is alkalmazási nyer. Eszerint a bíróság az elévülésnek, mint a

terhelt javára a törvényben biztosított lehetőségnek a bekövetkezését a nyomozólevél kibocsátásának megismétlése által meg nem hiúsíthatja. Viszont félbeszakíthatja az elévülést a bíróságnak olyan intézkedése, amelynek célja nem az elévülés bekövetkezésének megakadályozása volt, hanem csupán a szökésben levő terheltnek kézrekerítése, amire pedig novum jellegével bíró konkrét nyomatékos gyanúokok alapján kilátás lehetett.”

De tek. Törvényszék, magában az elévülés gondolatában a törvényhozónak az a szándéka rejlik, hogy egy fix időponthoz kössük a büntethetőséget. Ha azalatt az idő alatt a bűnösnek, a vádlottnak kézrekerítése nem sikerül, akkor szűnjék meg az államnak a büntetésre való büntetőjogi igénye. De ahhoz, hogy az elévülési idő megszakíttassék, mindenféle jogi könyv és más forrás szerint olyan bírói határozat kell, amelynek alapját négy körülménynek együttes jelenléte, illetőleg fennforgása adhatja csak meg: Az első kellék az, hogy bírói intézkedés legyen, a második, hogy ez az intézkedés a tettes, vagy a részes ellen szóljon, továbbá a tettes kézrekerítésére irányuljon és végül célravezetőnek mutakozzon.

Viszont — mondja Angyal Pál — nem szakítja meg az elévülést a tettes vagy a részes javára szóló intézkedés. A törvénynek az a rendelkezése, hogy a jelen nem levő, nyomozólevéllel elő nem kerített vádlott távollétében ideiglenesen megszüntetendő az eljárás, senki által sem magyarázható úgy, hogy ez a vádlott terhére, a vádlott ellen szóló intézkedés volna. Ha az elévülést csak az olyan bírói intézkedés szakítja félbe az ismertetett jogi vélemények és kuriai határozatok szerint, amely arra irányul, hogy a büntetőjogi igény teljesíthető legyen, a vádlott kézrekeríttessék, akkor ennek az ellenkezője, amikor csak arra történt — úgyszólván a vádlott javára — intézkedés, hogy az eljárás megszüntetése rendeltessék el, akkor ez nem tekinthető a vádlott ellen irányuló, az ő kézrekerítését célzó és azzal a reménységgel kecsegtető intézkedésnek, hogy eredményes lesz, ez nem olyan intézkedés, amely az elévülést megszakítaná.

És azért bár itt, a három fentartott vádiratból egyedül csak a Kaliforniai Magyarországnban megjelent cikkekre és arra a bizonyos négy beszédre vonatkoztatva mondom mindezt, mégis hangsúlyom zottan állást akarok foglalni amellett, hogy igenis, mindenütt, ahol nem a vádlott terhére szóló intézkedésről, hanem egyszerűen csak egy technikai, irattári rendelkezésről van szó, áll az, hogy az ilyen intézkedés nem szakítja meg az elévülést, ugy, hogv mind a három vádirat dolgában, amennyiben a vétségé minősítés állaspontra helyezkednék a tek. Királyi Törvényszék, véleményem szerint, igenis. *bekövetkezett az elévülés.*

Méltóságos Elnök úr! Tekintetes Királyi Törvényszék! Hock János hazajött és ideállt bírái elé. Igaz, azt méltóztatott mondani a tárgyalás során, hogy nem a bíróság feladata vizsgálni, hogy mások, még ha ugyanilyen bűncselekményekkel súlyosabban terhelték is, haza jöhettek és pertörlés címén vagy *egyéb* okokból miért kerülhették el a bíróság sújtó kezét. Ez nem volna

ok arra, Hogy méltóságtok Kegyesebbek legyenek az itt ülő vádlott iránt?

Méltóztassék megengedni, hogy ezzel szemben én más álláspontra helyezkedjem. Én azt mondom, hogy a bíróságoknak szabad a dolgokat magasabbról nézni és joguk van ítéletükben felülbírálni a kormánynak a cselekedeteit is. Így azt is, hogy embereket, vádlottársakat, akik súlyosabb bűncselekményekkel és nagyobb halmazattal voltak vádolva, pártpolitikai paktum, alku alapján mentesített a felelősségrevonás alól a kormány, oly módon, hogy felterjesztette őket pertörlésre. Ellenben a kevesebb bűncselekménnyel vádolt Hock Jánost nem terjesztette fel, inert nem a nemzetközi szociáldemokrata párt, hanem csak gróf Apponyi Albert, Bárczy István, Nagy Emil, Váry Albert és más ilyen konstruktív irányú vezetőemberek első helyen való aláírásával 14.000 budapesti polgár adta be pár évvel ezelőtt az ő pertörlés iránti kérvényét.

A tekintetes Büntetőtörvényszéknek ezt a pártpolitikai játékot, ezt a kis politikai üzletesdit igenis módjában és hatalmában áll felülbírálni, anélkül, hogy le kellene szállnia a pártpolitika szennyos hullámaiba. Méltóztassék a pártpolitika fölé emelkedni s ha a súlyosabban terhelt vádlottársakat nem ültették ide s így velük szemben nem volt alkalom az egyenlő elbánás érvényesítésére, akkor pótolja ki most a tekintetes királyi Törvényszék a kormányzatnak az egyenlő elbánáson ejtett súlyos hibáját azzal, hogy Hock Jánost is méltóztassék büntetlené tenni egy felmentő ítélettel akár a bűncselekmény meg nem állapítása miatt, akár az elévülés folytán. Ezzel reparálni méltóztatnak azt, amit az állami és társadalmi rend védelmére hivatott másik szerv, a kormányzat elhibázott, amikor rést ütött az egyenlő elbánás elvén. Méltóztassék ezt a hibát kiköszörültni, ezt a rés kipótolni különösen akkor, amikor nyugodtan állíthatom, hogy az állam rendjének semmit sem fog ártani, ha Hock János büntetlenül, felmentő ítélettel fog innen eltávozni.

Hontalanságában egy könyvet irt a vádlott s onnan küldte haza. Méltóztassék megengedni, hogy ennek a könyvnek végső passzusából, ahol Hock János őszinte önvallomást tesz, idézhessek egy részt. Azt mondja (olvassa): «Haza! Te szent és nagy titok! Felséges szeretetnek élő és tápláló forrása. — Mi a Te erőd, hogy gyökereidet szívünkbe csak a szívünkkel együtt lehet kitépni? Mi az a szent kapocs, ami Hozzád köt és Veled egyesít? Vérrokonság? Nyelvközösség? Faji egység? Együttérzés? Megszokás, vagy a gyermekbenyomások? ősi emlékekhez való ragaszkodás?

Sokkal több mindezeknél. Egy velünk született természetes ösztön, amelyet csak az Isten keze olthatott a szívünkbe. Ha nem így volna, akkor nem volna betegség a honvágy, amely nemcsak lelki baj, de testi kínlódás is. Gyötör és szenvedünk bele. Ezért mondta Szemére Bertalan, aki a száműzetés szénvédéseiben megőrült: az egész világért, az összes emberiségért,

csak egy Isten halhatott meg. Az ember meghal hazájáért, családjáért. Halandó szív többet ki nem bír!»

Írhat-e így egy nemzetgyalázó, hazát rágalmazó? Hock János hazajött a hontalanságból, ahova önként ment ki a kommunisták elől. Hazajött és amikor a haza földjére le akart borulni, a honi földet a Markó-utcai fogház rideg kópadozatán találta meg.

Hock János: Az is haza.

Dr. Nagy Vince védő: De oda is leborult és boldognak érezte magát. Es ahogy én a lelkét ismerem, ő nem a mai emberek közé való, mert azt mondhatnám, hogy nem csak érzéke nincs a mai realitásokhoz, hanem a gondolatvilága már messze jár az anyagi, szennyes földi dolgoktól. A szellemnek ilyen embere, aki egész életében csak önzetlenségéről és hazaszeretetéről tett bizonyosságot, azzal, hogy önként hazajött és ime odahajtja fejét a büntetőbíróság Ítélete elé-tökéletes lelki harmóniának adja tanújelét. Legjobb hitem szerint az ő lelki egyensúlyát sem egy felmentő, sem egy büntető ítélet nem billentheti ki abból a nyugalmi helyzetéből, amelybe egy becsületesen eltöltött élet és mindig csak a hazájáért és nemzetéért való dolgozás öntudata juttatta.

Bennem most két ember küzd: a politikus és a védő. A politikus énem azt súgja a védőnek: ne fáradj, ne harcolj annyira ennek az embernek kiszabadításáért, ne esengj a felmentő ítéletért, mert egy büntetéssel lesújtó ítélet — nem a büntetési tétel súlyossága, hanem egy hazaellenes bűncselekményben való bűnösség megállapítása miatt — valóságos korbácsütésként érné az ő lelkét. Azt mondja a politikus énem: ne küzdj ez ellen a korbácsütés ellen, mert hiszen Hock Jánosnak önként vállalt martiriuma ezzel legfeljebb teljessé lesz s akkor az ő oly nemesen és ideálisan képviselt politikai eszméje a magyar nemzeti demokrácia gondolata csak értékes szolgálatot nyer, egy ilyen emelkedett szellemű és nagy népszerűségű ember szenvedésével. Mert az ő lelkének rezdülései ki fognak hullámozni s a „vele együtt érző, vele szimpatizáló polgártársainak milliói is átveszik ezt a megrezdülést és az ő szenvedése bizonyosan termékenyítőleg fog hatni rájuk is.

De a politikusnak ezt a felmentés ellen érvelő hangját elnyomja bennem a védő, a jogász, aki azt kéri Méltóságoktól: utasítsák vissza a vádat. Méltóztassanak vagy felmentő ítélettel vagy az elévülés kimondásával megfogni ennek az öreg embernek a kezét és kivezetni őt a fogház kapuján, vissza a nem?e^J közösségébe. Hígyjék el nekem, bíró uraim, sem a bírói tekintélyen, sem az állam tekintélyén nem fog csorba esni, ha az angol és az amerikai bírák példája szerint egyszer már nemcsak a sújtó öklöt, hanem a megbocsátó gesztust is látja a bíróságtól ez a nemzet.

Hock János beszéde az utolsó szó jogán

Töreky Géza elnök: Hock János, kíván még valamit előadni?

Hock János: Igen. Szabad leülnöm?

Töreky Géza elnök: Tessék helyet foglalni.

Hock János: Méltóságos uram! Tekintetes Törvényszék! Mielőtt én ennek a teremnek ajtaját átléptem, buzgó fohással fordultam az én Uramhoz, hogy az ő szent példája szerint adjon nekem lelki erőt ahhoz, hogy az itt átélt sérelmeket, esetleg megaláztatásokat szelíd és békességes türelemmel elviselhessem. Nagy kegyelemnek tartom ugyanis az Istentől, hogy ha az ember lelkiismeretét semmiféle súly nem terheli és ha egyénileg teljesen meg van győződve a maga igazságáról és mégis ezért méltatlan üldöztetést szenvedhet. Mert nem azok az emberiség igazi jóltevői, akik a hatalom trónusán ülnek s akiket szolgálhizsgálással vesznek körül, hanem azok, akik nyugodt lelkiismerettel eltűrik, hogy egy-egy igazságukért az arcukba köpjenek. Ezeknek mondta az Üdvözítő egykor: *Discite a me, quia mitis sum et humilis corde.*

Az alázatosság tulajdonképpen az isteni akaratban való teljes megnyugvás. Egy feltétlen alkalmazkodás! Ilyenkor mindig áldozatot kell hoznunk a saját hiúságunk oltárán. Ezt nevezi az olasz *sacrificio de l'intelletto*-nak.

Ne méltóztassék hinni, hogy ez könnyű dolog egy 74 éves embernek, aki életében a közpályán egy bizonyos súlyt, tekintélyt képviselt s akit a politikai kirakatok valaha ünnepeltek.

Nehéz dolog, amikor az embernek le kell törnie régi egyéniségét és hozzá kell simulnia és alkalmazkodnia egy új élet vonalának törvényeihez. Egy kompromisszumos állásponthoz. De hát én azt gondolom, az ember csak akkor igazán keresztény hős, valahányszor önmaga fölött tud győzedelmeskedni. Ilyenkor, mindig az értelmi gőgnek egy-egy letiport, bukott angyala vonaglik az ember lába alatt és mi Szent György-lovagok vagyunk. Tüzet okádó sárkány felett-tanosunk. Ilyenkor érezzük magunk is, hogy az életnek tulajdonképpen a legnagyobb kincse a megnyugvás és egy magasabb erkölcsi rend összhangjához való alkalmazkodás, amelyhez mi alázatosan és önként hozzásimulunk. Kibontakozunk önmagunk gyarlóságából éppúgy, mint ahogyan a lepke kibontakozik gubójából és a földön csúszó hernyóból

egyszerre repülő virág lesz. Felmegy a tisztább fény vonalába. Ezt mondjuk vallásilag „*lelki újjászületésnek*”. Ez az, amit Szent Pál úgy nevez, hogy „*új teremtmény*”. Ez az, amit Dante „*vita nouva*”-nâk mond; ez az, amire Goethe is azt mondja: „Aber wenn Du dies nicht hast, dieses „stirb und werde”, Du bist nur ein trüber Gast auf die dunklen Erde”. Hálát adok az én jó Uramnak és Isteni Mesteremnek, hogy ezen a lelki újjászületésen önként keresztülmentem és itt, ahol most az igazság mérlegében az én életsorsomat is eldöntik és megméri; itt, ahol az ország szeme is felfigyel és mindenki hallgatja az elhangzó szavakat; szeretném, ha ezek termékenyen hullanának a szivek mélyébe és ha utolsó éveimben is meg tudnám ezzel termékenyíteni a nemzetet ideális fenköltéssel és eszményi gondolatokkal. Ezért kijelentem, hogy a régi Hock János, a politikus, meghalt már bennem és csak az Urnak megalázott, szerény szolgája maradt meg, akinek nincs más kötelességem és nincs más vágyam, minthogy életemnek ezt a pár, még hátralevő évét — amit olyan rövidre méltóztatott szabni Űz ügyész urnák— hazám és embertársaim javára és a sebek. be-
kotözésére fordíthassam. Egész életemben ezt gyakoroltam — és most sincs más vágyam, minthogy az én önfeláldozó hazaszere-
tetemet ezután is tényekben tudjam megmutatni az irgalmasság testi és lelki cselekedeteiben.

Ez nem annyit jelent, hogy én a régi múltamat meg akarom tagadni. Csak kinöttem belőle. Becsapódott mögöttem egy kripta-
ajtó, amely kriptába életemnek ezt a részét eltemettem.

Ezen a kifejlődési életfolyamaton tulajdonképpen nekem is keresztül kellett mennem s ezért küzdelmes volt az életem. Sok csalódással és szomorúsággal teljes. De mivel emlékeim szépek, az életem is szép volt.

Én feltétlenül hiszek a végzetszerűségben. Hiszem, hogy küldetéssel jövünk a” földre. Öntudatlanul hordozzuk magunkban isteni küldetésünket, mint a kagyló a gyöngyét. Hiszem, hogy nekünk is van egy úti jegyünk, amelyre rá van ina, mint minden úti jegyre, hogy ettől-
eddig szól. Az is rá van írva, hogy melyik osztályra szól és az is, hogy másra át nem ruházható. Ezért tehát életünk felelősségteljes és én, aki megjártam a legmagasabb hegyeket és lesüllyedtem a legalacsonyabb völgyekbe, azt hiszem, csak most kezdem megérteni az élet tiszta célját Es ez a cél nem a hiú fitogtatás; nem a politikusok kirakathiúsága. Az életnek van más, magasabb tartalma és én ezt most rövidéi összegezem.

Az anyaggal, a testtel, a külső nehézségekkel és viszonyok kai való küzdelemben ki kell fejleszteni lelki erőinket és meg kell tisztulnunk a szenvedések tisztító tüzében. Hálát adok az Istennek, hogy a szenvedések ostorával végigostorozott. Az úr szent keze így vezetett keresztül engem is az élet nagy megpróbáltatásain, tusain és azt láttam, hogy ez a legnagyobb jótétemény, amivel Isten egy embert kiemelhet a köznapiságból. Mert ha volna a tökéletesedésnek egy más útja, mint a fájda-

lom és a szenvedés, akkor az úr Jézus azt mutálta volna meg nekünk.

A lelki nagyság fokmérője vagy értékmérője léhát tulajdonképpen mindig az, hogy minő fájdalmakat és szenvedéseket tudott nemes célokért, eszményi feladatokért elviselni az ember. És én azt hiszem, hogy a babérkoszorú a fön, mindig töviskoszorú a szíven. Azt hiszem, hogy nincs igazi nagyság, akinek legalább egy tövist szívébe ne szúrt volna az úr Jézus a maga töviskoszorújából.

Így nevelt egyeseket, így nevelt nemzeteket az úr. Nyomorúsággal, leigázottságokkal, keserű próbákkal, hogy majd azután türelemben megedződve meg tudják becsülni később a jóléletet is és meg tudják becsülni a szabadságot is. Mikor pedig ilyen sötét felhők tornyosulnak felettünk, mint aminőket látunk a mai viszonyokban, a hitében erős ember tudja, hogy ez csak köd, pára. Nubacula peribunt! — A csüggedő ember azonban mindezekben nem lát meg mást, csak a napi szenvedések keserőségeit és ijedten hunyja be szemét az ilyen fénylobbanások előtt. Pedig bizony csak úgy vagyunk a fájdalmakkal, mint volt egykor Mózes az ő csodatevő botjával. Dobd el, — szolt az úr és kigyóvá lett a bot. Fogd meg, — mondta az úr s mikor hozzátépett Mózes és hiterővel felemelte, már csak egy kis botot tartott a kezében.

Egészen igaza van a védőmnek. Az én személyemre nézve teljesen közömbös, hogy az emberi Ítélet formáságainak hurkán fennakadok e vagy sem? Az volna a legnagyobb büntetés számomra, ha öntudatom vádolna valamivel. Mert nem a börtön gyaláz meg. A bűn gyaláz meg és én elmondhatom, mint ember, hogy egyetemes gyarlóságunknál fogva én is sokat hibáztam, — hiszen az úr Jézuson kívül mindnyájan hibázunk, — de azt is elmondhatom, hogy soha életemben a hazám ellen nem véteti tem. öntudatosan, szabad akarattal, rosszat vele nem cselekedtem és ha csak beleméltóztatik tekinteni abba a könyvbe, amit nem is gondoltam, hogy az én védőm itt felemlít, nem látnak ott mást, mint a hazaszeretet apotheosisát.

Az ember nem viheti ki a csizmája talpán a hazáját, de a f szívében igen. Mert az embernek egy szíve van és egy hazája. És hogyha szívéből ez az égi fény kilobban, akkor igazán megint csak Goethevel mondhatom: szomorú vendégei vagyunk a világnak és nem tudunk itt többé gyökeret verni.

Méltóságos Uram! Tekintetes Törvényszék! Ha a szenvedés s, k pillanataiban alázattal hajtjuk meg a fejünket és szívében érezzük azt a békét, amit a világ sem meg nem adhat, sem nem vehet, akkor mi már felette állunk az emberi ítéleteknél. És én itt, ebben a pillanatban nem is magamért beszélek. Én már csakugyan közel állok a síromhoz, amint azt imént a vád részéről hitelesen is igazolták és így a magyar paraszt észjárása szerint nekem már bealkonyodott, csak még nem harangoztak. Tudom, ez is közel van, de életem utolsó éveiben szeretném felkelteni, életreébreszteni nemzetem lelkében a reménységet, mert

ebben a nehéz helyzetben, amelyben csak nyomort, sötétséget, elmerülést látunk, hívó, lélek kell, amely hittel és reménységgel mutat az égbe s a földi silányságokból az embereket a magasabb eszmények világába emeli. Ezért éltem, ezért akarok meghalni! Mindnyájan csak eszközök vagyunk az Úr kezében, akiket ő felhasznált magasztos céljainak elérésében és betöltésében. Szent Pál szerint összetört edények vagyunk. Én is úgy érzem, hogy egy ilyen összetört cserép vagyok most az én Uram szent lábai előtt. Homokvárakat építettem s ezek összedőltek az ő lábának lépései alatt. De erre is szükségem volt, mert hogy valami újat is építhessünk, le kell először rombolni a múltat, az elavult és a már túlélte intézményeket.

Nem akarok itt jogi kérdésekkel foglalkozni, sem aprólékos vitatkozásokkal bizonyítgatni büntelenségemet. Ha érezném önmagamban, hogy bűnös vagyok, akkor először én magam ítélném el magamat és ez ellen az ítélet ellen nem volna fellebbezés, mert azt végrehajtottam volna magamon. úgy értem, hogy mikor én hazátlanul bolyongtam a külföldön, ismeretlen helyeken, ahol még a királyi törvényszék vagy a vádhatóság sem tudta megállapítani tartózkodási helyemet, el tudtam volna én tűnni egy zárda homályában anélkül, hogy valaha is megtudták volna, hogy mi lett a sorsom. De engem az a gondolat vezetett, hogy hátha szüksége lesz még egykor reám ennek a nemzetnek? Mintha előre megérezttem volna, hogy a jólét napjai után következni fognak a nehéz idők. Amíg itthon felvirágzásról, a nemzet haladásáról beszéltek, tartózkodóan viselkedtem. Nem akartam hazajönni; nem akartam útjába állani a konszolidációnak, nehogy tehertertele legyek egy üdvös politikai rendszer eredményeinek. De mikor látom és olvasom a nyomort, a szenvedést, akkor én is egy érző idege vagyok a nemzet testének Rajtam is keresztül sajog nemzetemnek minden bánata és fájdalma. Most azért jöttem haza, hogy a szenvedőkkel szenvedjek én is.

Tudtam, mi vár rám, hiszen engem óvtak hivatalosan is, Megmondták, hogy bíróság elé kerülök és itt kell számot adnom a múltamról. Azt feleltem: az a Felsőbb Bíró már ítélte én feleltem a lelkiismeretemben. Rám nézve most már igazán közömbös, mit fog mondani az emberi bíróság.

Rövid akarok lenni, s ezért a jegyzeteimből is eldobok néhány lapot. Nem szeretném tovább is fárasztani figyelmüket. Csak annyit mondok: Látom, hogy a mai világban gyorsan halad minden. Évtizedek alatt évszázadok munkáját végzi a haladás. Mi, öregek, már csak a múlt idők krónikásai vagyunk és a máj nyomor, a máj szenvedés — hitem szerint — erős jellemeket fog nevelni. Mindennek megrontója az önzés és a piszkos anyagi érdek. Ezt vontta meg az Isten kegyelme ettől a nemzet[^]tol most, hogy a nyomorúsággal megtanítsa arra az igazságra, hogy erősszárnyú sasok csak sziklafészekben nevelkednek és nem puha kalitkákban. És hogy megedződjék ennek a nemzetnek a lelke a nyomorúságokkal szemben is és majd ha kell, tudjon a viharral szembe lépni.

Hiszem, hogy a mai nehéz helyzetből egy új eszményi irány fog kibontakozni. Meg is mondom, hogy mi erre vonatkozólag az én véleményem.

Társadalmi újjászületés, erkölcsi reneszánsz fog következni. Mert nem a gazdasági nehézségek azok, amelyek engem lesújtanak és elszomorítanak, hanem a lelkek meddősége. A lelkéké, amelyek terméketlenek, mint a sivár homok és nem tudják új eszmények virágzását felmutatni. Mivel azonban szóbakerült itt különböző megvilágításokban az én személyem is, méltóztassanak megengedni, hogy röviden elmondhassam, mi vitt engem reá, hogy nehéz politikai helyzetben elvállaltam egy felelősség-; nélküli állást: a Nemzeti Tanács elnökségét.

Rávitt egyrészt az a gondolat, hogy mérséklő erőmmel talán meg tudom akadályozni a túlhágásokat. Másrészt rávitt az én főpásztorom könyörgése. Megjelentem Csernoch Jánosnál és bejelentettem, hogy miről van szó. Azt kívánják, álljak a Nemzeti Tanács élére és kérdeztem, vajjon mi az ő véleménye? Összetett kezekkel kérlek — válaszolta —, tedd meg. Amíg te állsz ott, addig van horgonya a társadalmi rendnek és a keresztény gondolatnak. Ha te onnét elmégy, nincs többé fék, mely a rohanó kocsit feltartóztatja. Egyházadnak tartozol ezzel a szolgálattal. Tedd meg!

Én mint pap, megerősítve főpásztorom szavai által, amelyek egybehangzóak voltak a hazafiúi szeretetnek bensőmben érzett fellángolása val, elfogadtam ezt az állást, pedig tudtam, hogy a kerekek közé dobom magamat s azok cafatokra tépnek. Előre láttam végzetemet; Tudtam, hogy feltartóztathatatlan az a piszkos áramlat, amely napról-napra fokozódva végre vízözönként önti el az országot s a nyomornak, a szenvedéseknek minden borzalmával fog sújtani bennünket.

Hogy pedig részt vettem azokban a határozatokban, amelyek az ország függetlenségét és a Habsburg-háztól való elszakadást kimondták, ezt már ifjúkori múltamnál fogva úgyszólván belém nevelte az idő.

A hatvanas évek elején még mint gyermek tudtam meg, hogy az én öregatyám valaha a Neugebeudeban a puskák előtt állt s mint kis gyermek láttam — ma is visszaemlékezem erre az éjszakára —, hogy csendőrök hatoltak be éjjel a mi szobánkba. Minket kidobáltak az ágyból és szuronyokkal hasogatták fel a matracokat is, — helyesebben a szalmazsákokat, — hogy a Noszlopi-féle összeesküvésből visszamaradt iratok után kutassanak, amely összeesküvés annak az idejében a veszprémmegyei hazafiak egyesületében a császár elfogására irányult. Így akarták tőle kicsikarni az alkotmányt. Már évekkel azelőtt felakasztották Noszlopyt és tisztelőit még mindig zaklatták. Mikor vége volt ennek a rémes éjszakának és én anyám ölébe simulva sírtam, azt kérdeztem: „Édesanyám, miért engedi meg ezt az Isten?” — Anyám azt mondta rá: „Nem az Isten: a császár.” — A császár!

Mikor azután mint ifjú az iskolában hallgattam az én lel-

kes tanárom történelmi előadásait az 48-as hőstettekről; amikor sírva beszélt el nekünk az aradi gyásznapot és az akasztottakat, szívemben olyan hangulat, olyan elkeseredett érzés gyülemlett össze, hogy én ettől a pillanattól fogva a Habsburgoknak éles ellenfele lettem. Hazám megszabadulását vártam attól, ha a dinasztiaát és annak örökös tartományait Magyarországtól elszakítjuk és Magyarország függetlenségét proklamáljuk.

Nagy kegyelem az, ha egy ember élete alkonyán mindazokat az eszményeit valóra válthatja, amelyeket mint gyermek egykor álmaiban önmagában felébresztett. Ismétlem: — Nagy kegyelem az, ha mindezt nemcsak valóra válthatja, hanem proklamálhatja is. És nekem Isten ezt az ajándékot megadta. Ezzel én befejeztem politikai pályafutásomat. Mert ha a nemzet asztalára odatettem egy 400 éves küzdelem gyümölcsét: a független Magyarországot, a népjogokat, a közszabadságokat és a harctérről hazatérő nyomorultaknak pedig kenyeret és földet adtam; akkor hittem szerint megtettem kötelességemet.

Ez volt az én működésem. Ezért agítáltam, emellett küzdöttem minden erőmmel. Ha a nemzet ezeket mind a földre szórta, én már nem fogom neki még egyszer felszedni. Seperje össze Ő maga. Nem leszek új Sziszifusz. Az én betelt életemmel bevégeztem munkámat és küldetésemet. Most jöjjön a fiatal nemzedék, harcoljon és küzdjön a nemzet újjászületéséért. Tegye oda egész életét tétül, mint én tettem; mert amikor ezt a küzdelmet megindítottam s reggel megkötöttem a kollárémat, nem tudtam, hogy este azt a nyakravalót ki fogja megkötni rajtam? Mert én egész tétet vettem oda. Miért? önzésből? Nagyon helyesen emiitette meg itt a védőm, hogy mindazt, amivel engem megkínáltak, amivel hozzá akartak kapcsolni kormányzati rendszerűkhöz, visszautasítottam. A kultuszminiszteri tárcát visszautasítottam; a váci püspökséget visszautasítottam, még pedig azzal a megokolással, hogy most, a forradalom napjaiban, amikor mindenki érvényesülni akar s amikor a legszebb események mögött tulajdonképpen láttam megbújni az önzés piszkos törekvéseit, *példát kell adnom a nemzetnek* nemcsak azért, mert most eszményi magaslaton, az első helyen állok, hanem azért is, mert a politikai morálnak és a hazaszeretetnek egyetlenegy ismérve az önzetlenség. És ezzel dicsekszem. Nekem sohasem kellett semmi. Én mindent odaadtam a hazáért és semmit sem fogadtam el tőle.

Ez is valami. Ez is érdem, higye el a tisztelt Vádhatóság. Tisztán, becsülettel befutni egy életpályát. 32 évig ülni ott a Képviselőház padjain. A vezérlő bizottság tagjává lenni nehéz időkben és akkor is egész lelkesedéssel szolgálni a közügyet és ezért soha, semmiféle címet, rangot, kitüntetést el nem fogadni. Ez is valami!

Csodálatos, hogy milyen magas repüléssel kezdte itt a vád t. képviselője az Ügyész úr, bevezető szavait, amikor a haza mellett a kötelességeket dicsőítette, s amikor lepocskondiázta azokat, akik hízott kacsákként a nemzet moslékjából akarnak megélni. Igaza van. Nagyon helyesen mondta. Én is egyet-

érték önnel. De ezeket a hízott kacsákat ne méltóztassék bennem keresni, mert ha azt mondotta, hogy én szegényen, kopott ruhában azért jöttem vissza, mert elfogyott az élelmem, akkor tévedett. Én minden rendház kötelékében megtalálom és biztosíthatom a magam nyugodt életét, akár Amerikában, akár Afrikában, akár a világ bármely részében. Engem tehát nem hozott haza sem a kenyér, sem a kopott ruha, hanem hazahozott a hazaszeretet.

Ami pedig az ön vádjait illeti, Ügyész úr, hogy a kossuthi eszméknek mi csak utánczó, vagy haszonélvezői vagyunk, erre válaszom az, hogy én Kossuthot állandóan látogattam. Ezt az ősz prófétát ismételtelen felkerestem abban az időben, amikor veszélységes volt hozzá menni. Felkerestem és tőle tanultam hazaszeretetet. S amikor az utolsó időben búcsút vettem tőle és ez a szent, ősz aggastyán hosszú csontos ujjait a fejemre tette, azt mondotta nekem: öcsém, én belesejtek a jövőbe és azt mondom önnek, hogy önnek az én eszméim megvalósításában a Gondviselés nagy szerepet fog adni. — Ezzel a küldetéssel, ezzel az áldással jöttem el, hogy amit ő, a nagy elkezdett, azt én, a kicsi, befejezzem és odategyem a nemzet lábai elé ugyanazzal a hazaszeretettel, amely őt hevítette. Életem feláldozásával, minden képességgemmel, mindig csak arra törekedtem, hogy nemzetemnek használhassak.

Nem is igen foglalkozom tovább az ön vádjával, t. Ügyész úr, mert hiszen én határozottan kijelentettem, mik azok a közlemények, amelyeknek szerzőségét elismerem. De lehet, hogy a nomenclaturám talán hiányos volt, mert nem tagadtam meg világosan azt a cikket, amit említeni méltóztatott, hanem csupán annyit mondtam, hogy abból a cikkből a jó az enyém, a rossz másé. Azt akartam ezzel mondani, hogy ez egy interwiew volt, felruházva és kicifrázva az illető gondolataival. Ami abban becsületes, tisztességes, hazafias felfogásra vallott, az az enyém; ami pedig floszkulus, vagy üres beszéd volt, az az övé.

Méltóságos Uram! Tisztelt Bíróság! Itt azonban foglalkoznom kell azzal is, hogy az a beadvány, amelyet mi az Interparlamentáris konferencia elé akartunk terjeszteni, csakugyan involválja-e a haza meg nem becsülésének ismérveit? Ez a beadvány azonban tulajdonképpen nem volt beadvány, mert sohasem adtuk be, amint ezt már világosan megmondtam. Az egésznek az volt az eredete, hogy én mint az interparlamentáris konferencia tagja éljek ott a szólásra való jogosultsággal. Terjesszem ezt elő és aztán különböző nyelvekre lefordítva osszuk szét. Mikor azonban Giesswein Sándor közbelépett és azt mondotta nekem, ne tedd, mert ezáltal a hazádnak ártasz, azt mondtam, igazad van! Visszalépek, nem teszem, és meg sem jelentem az interparlamentáris konferencián. Ennek következménye volt azután az, hogy Giesswein a konferencia után megjelent szegény boldogult Lovászy Márton lakásán — hatan, vagy heten voltunk ott együtt — és köszönetét fejezte ki azért, hogy nem ragadott el bennünket sem a vérbosszú vágya, sem a gyűlölet, mert jobban szeretttük hazánkat, hogysem ócsároltuk volna

idegen nemzetek küldöttei előtt. — Hogy ez a lapban megjelent őszintén mondom, sajnálom. Nem az én beleegyezésemmel történt. Már mondtam a méltóságos elnök úrnak, hogy abban az időben még nem dőlt el, még folyt közöttünk a harc. Még akkor nem tudtuk, ki lesz közülünk a hazaáruló? Ekkor még küzdöttünk a magunk álláspontja és politikai meggyőződése mellette. Én legalábbis küzdöttem a hazámért, a több szabadság álláspontjáért s még a gondolata is távol volt tőlem annak, hogy hazámat meggyalázzam, vagy hogy gáncot vessek neki. Küzdöttem azért, hogy a szabadság tisztultabb eszméi ezt a nemzetet újra felpezsdítsék. Őszintén megvallom, hogy ez meddő küzdelem volt, de ha erre gondolok, mindig eszembe jut, hogy ha az eredményektől tennénk függővé az emberi cselekvéseket, nagyon kevés jó dolgot találnánk az életben. Az embernek sokszor nehéz küzdelmek között kell kötelességeket vállalni magára. Ha a kötelességteljesítés munkájában győz, ebből még nem következik, hogy büntelen. Viszont ha valami nem sikerül, ebből sem következik az, hogy bűnös. Egészen ráillik erre az az anffól mondás: *Treason does never prosper. What is the reason? Why? When it prospers none dare call it treason.* A felségárulás sohasem sikerül. Miért? Mert ha sikerül, akkor már nem felségáruló, hanem szabadsághős az illető.

Van még egy megjegyzésem. A vádhatóság t. képviselője tudniillik amerikai beszédeimet bizonyítékukul kívánja ellenem felhozni. Ne méltóztassék elfelejteni, hogy az állítás még nem bizonyítás s hogy a bizonyítás önnek nem sikerült. Mert ha ezeknek a beszédeknek eredetére utalok, olyan ez, mint a törvénytelen gyérek, akinek ha a születéséről beszélünk, belepirul! Ezek a jelentések itt Mouchard-jelentések voltak. Pénzért felfogadott és megbízott emberek, kémek jelentései s ezeknek bizonyítása az ügyész úr előtt többet ér, mint egy hetvennégyéves becsületes embernek a bizonyítéka, aki hazájának mindig csak tisztességet szerzett és aki soha hazájától ezért nem követelt semmit s akinek papi ruhája is megerősíti azt, amit mond. Nagyon kevésre becsül ön engem és nagyon sokra azt az ismeretlen embert. Azt hiszem, valaha ezt restelni fogja.

Ne méltóztassék hinni, hogy engem akár hiúság, akár beteges ambíció vezetett volna, amikor az októberi mozgalmakba kötelességemet, teljesítettem. Nyugodtan mondhatom ezt nemcsak azért, mert visszautasítottam minden pozíciót, hanem azért is, mért minden cselekedetem arra irányult, hogy kiegyenlítődést és békét teremtsék. Nem méltóztatnak emlékezni, hogy első cselekedetem, illetőleg követelésem azt volt, hogy az átalakulásnak, vér nélkül keli megtörténnie. A jelszó az, volt, hogy vér nélkül, mert ha csak egy csepp vér is erőszakosan kiontatik, abban a pillanatban visszalépek, mert én a véretem odaadom, de én más vérét ki nem ontom. Ezért nem volt az forradalom, hanem egy Culbute generale. Egy általános összeomlás, mert hiszen forradalom erőszakos összeütközések nélkül, vér nélkül elképzelhetetlen. A háború nyomorúságából és borzalmaiból kialakult itt

az a légkör, hogy mindenki óhajtva várt valami változást, valami reménységet, amely a sötétségből kivezeti őt és irányítja. méltóztassék elhinni, ha én akkor a magam mérséklő irányzatvái ott nem állok az élen és a harctérről hazaözönlő csordákat — amelyek többé fegyelmet nem ismertek és kiéhezettek voltak, Magyarország függetlenségével, a detronizációval és a földigérettekkel le nem csillapítom, akkor itt ebben a fővárosban kő kövön nem marad s őszirózsák helyett vérrózsák tócsái borították volna a követet. Ellenállóképes, fegyelmezett haderőnk többé már nem volt! Végrehajtóhatalmunk nem volt! Szavak kellettek hát, hogy fanatizálni tudjuk nemzeti eszméssel, nemzeti irányban a tömeget. Erre vállalkoztam és megtettem a kötelességemet. Sikerült ezt az áramlatot levezetnem. Sikerült likvidálnom azt a háborút, amelynek likvidálása elől a felelősök megszöktek.

A Nemzeti Tanács élén pedig csak azért maradtam, mert amikor az az eckartsauai nyilatkozat történt, amelyet a főrendiház akkori elnöke és a főrendiház tagjai vittek fel a királyhoz s ő kijelentette, hogy egyelőre semmibe nem avatkozik bele és a nemzet fejlődésének nem akar útjába állni, akkor kitört az alkotmány szerkezetéből az összetartó tengely. Nem volt kire támaszkodni. Kormányváltozásokat, kinevezéseket, leköszönéseket nem lehetett lebonyolítani. Kellett lennie egy mozdulatlan közjogi pontnak, amely felette áll minden politikai áramlatnak s mivel én a politikán túl szerettem hazámat, odaálltam ennek a bizonyos közjogi szervnek az élére. Viszont én voltam az — ezt bátran mondok el, nincs benne semmi hiúság és dicsekvés —, akkor legelőször láttam, hogy a vörös uralom hitványsága és piszka elborítja ezt az egész nemzetet: tiltakoztam ellene. Az egyetlen hang voltam, aki nyíltan mertem tiltakozni ellene. Méltóztassék megnézni, hogy a Nemzeti Tanács feloszlátásakor mit mondtam. A lapokban is megjelent. Megmondtam, hogy nem akarom, hogy a jogfolytonosságra hivatkoz hassanak ezek az emberek s ezért feloszlatom a Nemzeti Tanácsot. Megtámadtam az egész bolsevismust, amelyet a legnagyobb veszedelemnek tartok ma is, nemcsak a békés fejlődésre, hanem egyáltalán a keresztény világnézet tiszta kialakulására is. Sőt tovább megyek. Visszavonultam nógrádverőcei magányomba, ott dolgoztam, írtam irataimat s mint a bizalmas, zárt ülésen már említettem, amikor értesültem róla, hogy a vörös uralom a verőceieket kapára-kaszára szólította, azt mondván, hogy megyünk a csehek ellen, akkor én felmentem a templomi szószékre és onnan jelenttem ki — száz tanúm van rá, az egész templom közönsége —, hogy az úr Jézus Krisztust nagypénteken megostorozták, leköpdösték és keresztre feszítették, mégis feltámadt. A mi hazánkat ma szintén keresztre feszítve látjátok, megostorozva, leköpdösve, de fel fog támadni ez is. S mikor emiatt vizsgálat indult ellenem — erre is tanúim vannak — a kiküldött bíróságnak nyíltan azt mondtam: önök akkor jutottak hatalomra, amikor a nemzet elveszítette az eszét, s majd amikor visszanyeri, önöket saját társaik fogják felkötni. Rémülve néztek ezek az emberek, rám.

Igaz, hogy másnap reggel el kellett mennem s az Ipoïyon átkelve, cseh területre jutottam. Én tehát nem voltam szökésben és primásom levelével, amelyet kétszer megújított s amelyet Serédi Jusztinián primás úr legújabbán szintén kiállított részemre, elmentem Amerikába, misszióba és végeztem az én papi teendőimet. Nagyon sajnálom, hogy nem mehettem el rögtön. Azért akadtam meg egy évig Bécsben, mert abban az időben a legyőzött államokból az ántánt közmegegyezése folytán még útlevéllel sem lehetett határaikon túl jutni, meg kellett tehát várni, amíg lecsillapul ez az áramlat. Az volt az álláspontjuk, hogy amíg a békekötés nem lesz teljes, addig semmiféle leigázott állam küldöttével szóba nem állanak, mert diktálni akarják a békét. Ez volt az én szerencsétlenségem, amiért akkor Bécsben maradtam.

Én most már röviden be is fejezem, mert hiszen körülbelül mindazokra a dolgokra megfelelttem, amelyeket az ügyész úr itt felemlített. Legyen szabad az általa mondottakra még csak anyit nyit megjegyznem, — bár azt hiszem az előbb már említettein ezt, — hogyha én nem használom is a jogi műszavakat, ha nem mondom is, hogy kifejezetten tagadom, hacsak annyit mondok is, hogy erre nem emlékszem, vagy hogy ezt nem írtam, ez tulajdonképpen annyit jelent, miután én nem vagyok a büntetőjogi kifejezésekben jártas. Ilyen értelemben kell tehát módosítanom szavaimat, mert az ügyész úr az egyik cikkel kapcsolatban azt mondta, hogy beismerésben vagyok, holott csak azt mondtam, hogy interjút adtam s abból bizonyos részeket elismerek tőlem eredőknek, bizonyosakat pedig nem.

Méltóságos Elnök úr! Én azt hiszem, mi mindnyájan látjuk, hogy a mai nehéz helyzetben egyesült erővel, összeforrott lélekkel meg kell mentenünk ezt a szegény nemzetet. Ehhez a munkához jöttem felajánlani erőmet. Hallom minden oldalról, magas helyekről, hogy egyesüljete! — s mikor bizalommal hazajövök, elfognak és börtönbe vetnek. Abban áll tehát az egyesülés, hogy az én felajánlott erőmet, amelyet a méltóságos Elnök úr érdemen felül becsül, nem használják fel a nemzet szolgálatára? Nem politikai, hanem erkölcsi újjászületésére? Mert méltóztassék elhinni, a magyar nemzetet nemcsak a gazdasági válságból kell most kiragadni, hanem egy nagy erkölcsi válságból is.

A Szentszéknek legújabb Quadragesimo anno-féle enciklikája, amelyet XI. Pius bölcsessége a keresztény társadalom megreformálása érdekében adott ki, kötelelővé teszi, hogy részt vegyek ebben a katolikus akcióban és munkában, amely az egyetemes testvériség, vagyis a katolikum alapján akarja megszervezni itt is mindazokat a lelkeket, amelyekben még eszmények élnek. Meri rövid idő múlva két részre fog oszlani a világ: hívőkre és hitetlenekre. Istenhívőkre és istentagadókra. Én Krisztus táborában akarok lenni és harcolni akarok erkölcsi fegyverekkel az antikrisztus tábora ellen. A lelkek újjászületését akarom szolgálni, mégpedig a pápai enciklika utasítása alapján. mert az egyedüli orvosság ma a süllyedő világ felemeléséhez az őszinte és teljes visszatérés a krisztusi igazságokhoz. Nélküle

homokra építünk mindent, mert igaza van az evangéliumnak, hogy senki más alapot nekünk nem vethet, mint amely nekünk tettett Krisztus által. Erre mutat rá szent Pál is: cselekedjete mindenkor igazságot, de a szeretetben, mert az igazság önmagában kegyetlen. Az isteni irgalom mérlegének egyik serpenyőjében van a megbocsátás, a krisztusi, a másikban a megtorlás, amely tisztán csak formai igazság. Én hiszem, hogy önök a lényegét keresik ennek. Hiszem, hogy nem fogják bűnül tulajdonítani nekem azt, ha valaha is őszintén akartam beszélni honfitársaimhoz, akik idegen járom alatt nyögtek. Nagyon helyesen jegyezte meg az én védóm, hogy én akkor is megkülönböztettem a külföldi hatalmaktól a magyar területek lakosait s azt hiszem, a jövő jelszava az lesz, hogy akinek igaza van, az pedig beszéljen. Beszéljen a szókimondás bátorságával, de mindig csak a szeretetnek és a megbocsátásnak készségével.

Ezt a bocsánatot érzem én szívemben mindazokkal szemben, akik akár tudva, rosszakaratból, akár öntudatlanul, félre» vezetve, engem nehéz 14 évi küzdelmeimben és szenvedéseimben bármivel megterheltek. Higyjék el nekem, a hazát megszeretni tulajdonképpen csak a hazátlanságban lehet. úgy vagyunk ezzel is, mint a levegővel: míg magunkba szívjuk, éltet s nem tudjuk az értékét megbecsülni s ha hiányzik, belepusztulunk. Én sem bírtam tovább. Elpusztultam volna s azt gondoltam, ahol a bölcsöm ringott, ott fogják megásni egykor síromat is, s ha ezt a hazaszeretetet, amelyet anyám vérével szívtam magamba, politikai életpályám, múltam állandóan igazolhatja.

Lehet, hogy az én jószándékomnak nem volt meg mindig a kívánt sikere, de ismétlen, a bűncselekményt a siker nem palástolhatja el, viszont a sikertelenség nem jelenthet büntényt. In magnis voluisse sat est. Ha én cselekedeteimbe mindazt beleadom, ami jóakarát és jószándék, úgy-e ezzel már eleget tettem a hazám iránt tartozó kötelességemnek?

A los-angelesi olympiad kapuján az volt fölírva: Nem a győzelem a fontos, a teljesítmény a fontos. Az emberben a jószándék és az akarat a fontos, ez tulajdonképpen a főszempont, ebben rejlik a dolus megítélése is. Nem tudok mást mondani: Isten szent színe előtt hivatkozom lelkem meggyőződésére, amit múltam becsületességével támogatok, hogy hazám ellen soha vétkezni nem akartam. És azt mondom, amit a próféta mondott egykor: száradjon el az én jobbkezem, tapadjon az ínyem a nyelvemhez, ha valaha felemelem ellened Jeruzsálem, én szép hazáéi Jeruzsálem.

Méltóságos Elnök úr! Tekintetes Bíróság! Köszönöm önöknek azt a lojális, igazán humánus magatartásukat, amivel engem meghalgtak.

(A kir. törvényszék ítélethozatalra visszavonul.)

Az ítélet

Elnök: A magyar szent korona nevében a királyi Törvényszék *bűnösnek* mondja ki *Hock János* vádlottat az 1921. évi III. te. 7. §-ának első bekezdése és a második bekezdésnek 1. tétel alá eső *egybüntetben* és ezért őt ugyané törvény 7. §-ának második bekezdése, 1. tétele és 9. §-ának, valamint a Btk. 92. §-ának alapján *egyévi börtönre* és 10 évi hivatalvesztésre és politikai jogai gyakorlásának ugyanilyen tartalmú felfüggesztésére ítéli. A börtönbüntetésből a vádlott előzetes letartóztatásával a Törvényszék 7 napot kitöltöttnek vesz. Tartozik a vádlott a bűnügyi költségeket az államkincstárnak a perrendtartás 480. §-a értelmében megtéríteni. Az ítéletet a Törvényszék a perrendtartás 108. §-a értelmében a vádlott egyházi fölöttes hatóságával közli.

Ellenben az 1921. évi III. te. 7. § második bekezdés 1. tétéig alá eső *hatrendbeli* nemzetrágalmazás büntettének vádja alól a vádlottat a Bp. 326. §-ának második pontja alapján bizonyítékok hiányában, négyrendbeli ugyanilyen büntettnek vádja alól pedig a perrendtartás 326. §-ának 4. pontja alapján elévülés alapján a vádlottat *felmenti*, végül az 1921. évi III. te. 1. §-ának második bekezdése alá eső vétség tárgyában a védelejtés folytán az eljárást a perrendtartás 323. §-a alapján *megszünteti*.

Indokok: A királyi Törvényszék a vádlott bűnösségét csupán a Bécsi Magyar Újság 1922 október 27-iki számában megjelent és az interparlamentáris konferencia tagjaihoz címzett előterjesztés tartalma miatt állapította meg.

A vádlott elismerte, hogy ennek az előterjesztésnek tartalmát ismerte s annak ismeretében, vagyis az előterjesztés tartalmát magáévá téve, írta azt alá. Azt állította, hogy az előterjesztésnek az interparlamentáris konferencia elé juttatását ő akadályozta meg. A hírlapi közzétételhez azonban előzetesen nem járult hozzá, arról nem is tudott előzetesen.

A királyi Törvényszék ennek ellenére bizonyítottan vette, hogy a közzététel Hock János beleegyezésével történt, mert ő saját szavai szerint a Bécsi Magyar Újság állandó cikkírója volt, ezzel a lappal tehát állandó összeköttetést tartott és a közzététel után amiatt szót nem emelt. A körülményekkel ismerős vádlottnak tehát tisztában kellett lennie azzal, hogy az a proklamáció ha nem is úgy, ahogy eredetileg tervezték, de valami módon

nyilvánosságra fog hozatni. Az ő felelőssége tehát ezért fenn áll.

A mi a cikk tartalmát illeti, kétségtelen, hogy abban számos és súlyos olyan valótlan tényállítás van, amely csökkenti, sérti a magyar állam és a magyar nemzet megbecsülését és hitelét; de megállapította a törvényszék azt is, hogy ez a cikk, amint szövegéből is kitűnik, abból a célból íratott és tétetett közzé, hogy az interparlamentáris konferencia a maga súlyával és befolyásával odahasson, hogy a fennálló magyar kormányzat elmozdítassék és helyébe az októberi forradalom rendszere, egész berendezkedése állítassék vissza. Ezt az előterjesztés kifejezetten is megmondja. Ebbeli célját ez az előterjesztés a hírlapi közzététel útján is elérhette. Az ekként megvalósult és ilyen célzattal elkövetett bűncselekmény elkövetését tehát a vádlott terhére kellett róni. A büntetés kiszabásánál súlyosbító körülménynek vette a Törvényszék az abban foglalt kormányzó-sértéseket, ellenben enyhítő körülményként mérlegelte a vádlott beismerését, megbánását, azt, hogy az eset óta már egy évtizednél hosszabb idő telt el és a vádlottnak hajlottabb korát.

A Bécsi Magyar Újság-ból inkriminált három cikkre és a vádlott által saját szerzeményének elismert „Kaliforniai Magyar-ság”-beli cikkekre nézve megállapította a törvényszék, hogy azokban nemzetrágalmazás vétsége foglaltatik. Nem büntett, mert nem állapítható meg, hogy ezek megírásával a vádlott valamely külföldi hatalmat szándékozott volna beavatkozásra bírni a magyar állam ellen. Ezekre a vétségekre azonban az *elévülés* bekövetkezett.

A csikágói „Magyar Tribune”-ben megjelent két cikk parlamenti hangja nem vall Hock János tollára. Szerzőségének tagadásával szemben a vád semmi bizonyítékot nem produkált. Éppen így az állítólagos négy amerikai beszédre sincs bizonyíték. Ezért ízek alól a vádak alól a Törvényszék a vádlottat felmentette,

Fellebbezések és szabadlábrahelyezés

Dr. Traeger László kir. ügyész: Tisztelettel fellebbezést jelentek be az ítélet ellen a felmentés miatt, továbbá a Btk. 92. §-ának alkalmazása miatt és végül a büntetés súlyosbításáért.

Dr. Nagy Vince védő: Tisztelettel fellebbezést jelentek be elsősorban a Btk. 385. §. 1. a) pontja alapján a bűnösség kimondása miatt, másodsorban a 385. §. 1. b) pontja alapján a minősítés miatt és a c) pont alapján is, a büntethetőséget kizáró oknak, az elévülésnek ki nem mondása miatt, mert amennyiben vétséggké méltóztatik minősíteni, az elévülés vonatkozott volna erre a bűncselekményre is.

Elnök: A vádlott csatlakozik a védő fellebbezéseéhez?

Hock: Igen, csatlakozom.

Elnök: Tek. királyi Törvényszék elfogadja a bejelentett fellebbezéseket.

Dr. Nagy Vince védő: Előterjesztem védencem szabadlábhelyezése iránti kérelmemet, a következő okokból:

Védencem 11 rendbeli büntetél volt itt vádolva és ebből csak egyet méltóztattak megállapítani és bünteteni egyévi börtönnel. A vádlott önként tért haza. Arról szó sincs, hogy megszökésétől tartani kelljen. Minthogy pedig hazaérkezése után elrendelt fogvatartása után beadott szabadlábrahelyezés iránti kérelmemet el méltóztatott elutasítani, hogy védencemnek sem foglalkozása, sem rendes bejelentett lakása nincs, ennél fogva bejelentem, amit Hock János már a tárgyalás folyamán említett, hogy Serédi Justinian hercegprimás úr, a hozzá intézett levélben őt esztergom egyházmegyei lelkésznek», tehát foglalkozással, állással bíró egyénnek tünteti fel hivatalosan is. Ezenkívül becsatolom ezt a bejelentőlapot, amellyel igazolom, hogy a mai naptól fogva Hock Jánosnak bejelentett lakása van az Aréna-út 150. szám alatt. Ugyancsak becsatolom Köhler Ferencnek, a lazarita-rendház főnökének hozzám intézett levelét, amelyben tudomásomra hozza, hogy Hock Jánost szabadlábrahelyezése esetén rendjük készséggel látja vendégül hosszabb tartózkodásra is. Végül indokolom kérésemet azzal, hogy a vádlott megszökésétől tartani nem kell, holott egyedül ez az egy ok, a megszökéstől való félelem oka mindig a fogvatartásnak, a letartóztatásnak szükségességét.

Elnök: Megállapítom, hogy tényleg itt van egy Serédi Justiniaszus hercegprimástól származó irat a védő úr által említett tartalommal, itt van továbbá egy bejelentőlap, — a pecsétjén van — 1933 január 19-iki kelettel, amely szerint Hock János bejelentett lakása Aréna-ut 150. A személyi adatok egyeznek, végül itt van Köhler Ferenc dr.-nak, a lazarita-rendház főnökének ugyancsak a mai napon kiállított nyilatkozata, amely szerint Hock János főtisztelendő úrnak szabadlábrahelyezése, egyházi őrizetbe vétele esetén a rend készséggel látja őt hosszú tartózkodásra szent gyakorlatra vendégül. A dátum: 1933. január 19.

Dr. Traeger László kir. ügyész: Magam részéről ellenzem a szabadlábrahelyezést és kérem, a letartóztatás fenntartását. A kiszabott büntetés súlyos és súlyosbítás végett fellebbezést jelenttem be.

Elnök (rövid tanácskozás után): A királyi Törvényszék perrendtartás 330. §-a alapján *elrendeli Hock János szabadlábra helyezését.* (Élénk éljenzés és taps a hallgatóság padsoraiban.) Kérem, tessék tartózkodni az ilyen véleménynyilvánítástól. A tárgyalást berekesztem.

(A főtárgyalás végződött éjjel 11 óra 20 perckor.)